

**HARTMANN
UDFOLDER
POTENTIALIALET**

Indholdsfortegnelse

Ledelsesberetning

- 3 Hartmann udfolder potentialet
- 4 Kort fortalt
- 5 Hoved- og nøgletal
- 6 Udviklingen i 2015
- 9 Forventninger
- 10 Strategi
- 12 Markeder og produkter
- 13 Risikoforhold
- 15 Samfundsansvar
- 16 Aktionærinformation
- 17 Virksomhedsledelse
- 18 Bestyrelse og direktion
- 78 Kort om Hartmann

Koncern- og moderselskabsregnskab

- 22 Totalindkomstopgørelse
- 23 Pengestrømsopgørelse
- 24 Balance, aktiver
- 25 Balance, passiver
- 26 Egenkapitalopgørelse
- 28 Noter
- 76 Ledelsespåtegning
- 77 Revisors erklæringer

Hartmann udfolder potentialet

I 2015 skabte Hartmann gode resultater af arbejdet med strategien 'Unpacking our potential'. Vi identificerede vores væsentligste potentiale og fokuserer på at skabe den rette balance mellem vækst og effektivitet på tværs af vores markeder og forretningsområder.

Vores vækst i det forgangne år er først og fremmest realiseret som følge af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter, og integrationen af den nye forretning er forløbet planmæssigt og tilfredsstillende. Fabrikkerne i Brasilien og Argentina er velfungerende og har bidraget positivt til koncernens resultater på trods af de makroøkonomiske udfordringer og betydelige udsving i valutakurser, som har præget regionen i årets løb. Derudover videreførte vi den positive udvikling i Nordamerika ved at udnytte den udvidede produktionskapacitet i Canada og sælge flere premiumprodukter.

Vi fortsatte den nødvendige effektiviseringsindsats i Europa, hvor priskonkurrencen var tiltagende i årets løb. Dét har omfattet tiltag på både fabrikker og kontorer og medfører lukning af produkti-

onen i Tyskland i 2. kvartal 2016. Samtidig udvides kapaciteten på øvrige fabrikker for at imødekomme kundernes tiltagende efterspørgsel efter kvalitetsemballage.

Vi satte en række initiativer i gang i 2015. Nogle er gennemført, men de fleste fortsætter i 2016 og efterfølgende år. I Syd- og Nordamerika står den igangværende etablering af tre fabrikker – i Brasilien, Argentina og Missouri, USA – højt på dagsordenen. Og i Europa fortsætter effektiviseringsindsatsen, så vi også dér får et bedre udgangspunkt for at skabe vækst og fremgang.

Vekselvirkningen mellem vækst og effektivitet er afgørende for at skabe den fremgang, som vi har stillet i udsigt under overskriften 'Unpacking our potential'. Og det stopper ikke med udgangen af 2017 og realiseringen af vores nuværende målsætninger. Der vil altid være mere at gøre bedre, og strategien handler derfor om konstant at *forfølge* potentialet – og skabe gode resultater undervejs.

Ulrik Kolding Hartvig
Adm. direktør

Agnete Raaschou-Nielsen
Bestyrelsesformand

Kort fortalt

Hartmann skabte gode resultater, som indfrie de forventninger til 2015 og danner grundlag for at nå de finansielle målsætninger for 2017. Integrationen af de sydamerikanske aktiviteter, udvidelsen i Nordamerika og den løbende effektiviseringsindsats i Europa forløb planmæssigt. Den positive udvikling fortsætter i 2016 med udvidelse af kapaciteten og optimering af driften på tværs af Hartmanns markeder.

4. kvartal 2015

- Hartmann løftede omsætningen til 564 mio. kr. (2014: 478 mio. kr.) og driftsresultatet* til 78 mio. kr. (2014: 75 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad* på 13,9% (2014: 15,8%). Fremgangen var hovedsageligt drevet af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter og udnyttelsen af den udvidede produktionskapacitet i Nordamerika.
- I Europa udgjorde omsætningen 348 mio. kr. (2014: 377 mio. kr.) og driftsresultatet 43 mio. kr. (2014: 57 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 12,4% (2014: 15,1%). Udviklingen skyldes et lavere bidrag fra Hartmann Technology og koncernens kraftvarmeværk i Danmark, mens afsætningen af støbepapemballage steg.
- De amerikanske aktiviteter nåede 216 mio. kr. (2014: 100 mio. kr.), og driftsresultatet steg til 41 mio. kr. (2014: 25 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 19,0% (2014: 25,2%). Udviklingen var drevet af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter og organisk vækst i Nordamerika.

2015

- Omsætningen udgjorde 2.133 mio. kr. (2014: 1.615 mio. kr.), driftsresultatet steg til 234 mio. kr. (2014: 163 mio. kr.) svarende til en stigning i overskudsgraden til 11,0% (2014: 10,1%), og særlige omkostninger udgjorde 101 mio. kr. (2014: 7 mio. kr.). Afkastet af den investerede kapital udgjorde 21,7% (2014: 22,3%).
- Bestyrelsen indstiller, at der udbetales et udbytte på 9,50 kr. pr. aktie (2014: 9,50 kr.).
- Den europæiske forretning realiserede en omsætning på 1.248 mio. kr. (2014: 1.296 mio. kr.), et driftsresultat på 112 mio. kr. (2014: 128 mio. kr.) og en overskudsgrad på 9,0% (2014: 9,9%).
- Omsætningen fra aktiviteterne i Nord- og Sydamerika udgjorde 886 mio. kr. (2014: 319 mio. kr.), og driftsresultatet nåede 146 mio. kr. (2014: 60 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 16,5% (2014: 18,7%).

Forventninger til 2016 og målsætninger for 2017

- I 2016 forventes omsætningen at udgøre 2,1-2,2 mia. kr. og overskudsgraden 11-12,5%.
- Hartmann fastholder de finansielle målsætninger for 2017 om en omsætning på 2,2-2,4 mia. kr. og en overskudsgrad på 12-14%.

* I denne rapport refererer driftsresultat til resultat af primær drift før særlige poster og overskudsgrad til overskudsgrad før særlige poster, medmindre andet er anført.

“ **Forretningen udviklede sig positivt og i tråd med vores forventninger i 2015, og vi fortsætter vores løbende balancering af vækst- og effektiviseringstiltag for at fortsætte den stabile og lønsomme vækst. 2016 bliver endnu et spændende år med fokus på etableringen af nye amerikanske fabrikker, styrkelse af den europæiske forretning og produktudvikling, som skaber øget værdi for vores kunder.** ”

Adm. direktør Ulrik Kolding Hartvig

Hoved- og nøgletal

mio. kr.

Koncern	2015	2014	2013	2012	2011
Totalindkomstopgørelse					
Nettoomsætning	2.133	1.615	1.579	1.544	1.488
Driftsresultat	234	163	148	114	124
Særlige poster	(101)	(7)	(39)	0	0
Finansielle poster, netto	(23)	(17)	(15)	(8)	(16)
Resultat før skat	111	139	95	107	108
Årets resultat	111	119	86	93	76
Totalindkomst	1	117	77	104	26
Pengestrømme					
Pengestrømme fra driftsaktivitet	221	141	178	153	155
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	(512)	(98)	(112)	(57)	(35)
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	332	(33)	(86)	(46)	(108)
Pengestrømme i alt	41	10	(20)	51	12
Balance					
Aktiver	1.720	1.244	1.126	1.141	1.108
Investeringer i materielle aktiver	186	99	115	62	41
Nettoarbejdskapital	257	175	155	131	117
Investeret kapital	1.055	736	689	655	653
Nettorentebærende gæld	495	161	138	137	171
Egenkapital	598	663	612	600	560
Nøgletal i %					
Overskudsgrad	11,0	10,1	9,4	7,4	8,3
Afkast af investeret kapital (ROIC)	21,7	22,3	23,0	16,7	17,6
Egenkapitalforrentning	17,1	19,2	14,9	15,7	13,4
Egenkapitalandel	34,7	53,3	54,4	52,6	50,6
Gearing	82,8	24,2	22,6	22,8	30,5
Aktierelaterede nøgletal					
Antal aktier, stk.	7.015.090	7.015.090	7.015.090	7.015.090	7.015.090
Resultat pr. aktie, kr. (EPS)	16,1	17,2	12,4	13,4	11,0
Pengestrømme pr. aktie, kr.	32,0	20,4	25,7	22,2	22,4
Udbytte pr. aktie, kr. (foreslået)	9,50	9,50	9,50	9,50	9,25
Indre værdi pr. aktie, kr.	86,4	95,8	88,5	86,8	81,0
Børskurs pr. aktie, kr.	271,0	173,0	167,0	110,5	101,0
Børskurs/indre værdi pr. aktie	3,1	1,8	1,9	1,3	1,2
Price/earnings	16,9	10,1	13,4	8,3	9,2
Udbytteandel, %	60,0	56,1	77,5	72,0	85,0
Markedsværdi	1.901,1	1.213,6	1.171,5	775,2	708,5
Medarbejdere					
Gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede	2.070	1.461	1.487	1.506	1.489

Resultat pr. aktie er beregnet i overensstemmelse med IAS 33, jf. note 14. Øvrige nøgletal er beregnet efter Finansforeningens 'Anbefalinger & Nøgletal 2015', jf. note 38.

Udviklingen i 2015

UDVIKLINGEN I 4. KVARTAL 2015

Omsætningen steg til 564 mio. kr. i 4. kvartal 2015 (2014: 478 mio. kr.) drevet af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter primo 2015, udnyttelsen af den udvidede produktionskapacitet i Nordamerika og fremgang i afsætningen af ægemballage i Europa. I den amerikanske forretning steg omsætningen således til 216 mio. kr. (2014: 100 mio. kr.), mens omsætningen i Europa udgjorde 348 mio. kr. (2014: 377 mio. kr.) som følge af et lavere bidrag fra Hartmann Technology og kraftvarmeværket på Hartmanns danske fabrik.

I 4. kvartal 2015 steg driftsresultatet til 78 mio. kr. (2014: 75 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 13,9% (2014: 15,8%). Den amerikanske forretnings driftsresultat nåede 41 mio. kr. (2014: 25 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 19,0% (2014: 25,2%), og i Europa udgjorde driftsresultatet 43 mio. kr. (2014: 57 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 12,4% (2014: 15,1%).

Pengestrømme fra driftsaktivitet udgjorde 65 mio. kr. (2014: 49 mio. kr.), og pengestrømme fra investeringsaktivitet var -86 mio. kr. (2014: -24 mio. kr.). Pengestrømme fra finansieringsaktivitet udgjorde 10 mio. kr. (2014: -13 mio. kr.).

TOTALINDKOMSTOPGØRELSE

Nettoomsætning

Den samlede omsætning steg til 2.133 mio. kr. (2014: 1.615 mio. kr.) og realiserede således forventningen til 2015 om en omsætning på 2,0-2,1 mia. kr. Udsving i valutakurser påvirkede omsætningen positivt med 77 mio. kr.

Europe

I Europa udgjorde omsætningen 1.248 mio. kr. (2014: 1.296 mio. kr.), og den samlede udvikling kan henføres til lavere bidrag fra Hartmann Technology og kraftvarmeværket. Hartmann øgede afsætningen af ægemballage, mens den gennemsnitlige salgspris faldt som følge af øget priskonkurrence i flere markeder i 2015. Hartmanns skærpede indsats fra 4. kvartal for at stabilisere koncernens salgspriser har umiddelbart haft en effekt, og indsatsen fortsættes i den kommende periode.

Americas

Omsætningen i Americas steg til 886 mio. kr. (2014: 319 mio. kr.) som følge af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter primo 2015 og udnyttelsen af den udvidede produktionskapacitet i Nordamerika.

I Nordamerika var omsætningsvæksten drevet af udnyttelsen af den udvidede produktionskapacitet samt en øget andel af premiumprodukter, og ved udgangen af året var kapacitetsudnyttelsen på fabrikken i Canada på et tilfredsstillende højt niveau. Derudover bidrog betydelige positive udsving i valutakurser til udviklingen.

Den sydamerikanske forretning leverede gode resultater med udgangspunkt i høj kapacitetsudnyttelse på de fire fabrikker og viste sig som forventet forholdsvis modstandsdygtig over for makroøkonomiske udfordringer og betydelige udsving i valutakurser i regionen.

Driftsresultat

I 2015 steg driftsresultatet til 234 mio. kr. (2014: 163 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 11,0% (2014: 10,1%), og Hartmann indfriede således forventningen om en overskudsgrad på 10-11,5%.

Udvalgte hoved- og nøgletal, mio. kr.*

	4. kvartal 2015	3. kvartal 2015	2. kvartal 2015	1. kvartal 2015	4. kvartal 2014
Nettoomsætning	564	508	480	581	478
Driftsresultat	78	52	42	62	75
Særlige poster	(3)	(84)	(14)	0	(7)
Finansielle poster, netto	1	(13)	(18)	7	(6)
Periodens resultat	81	(35)	9	56	53
Pengestrømme i alt	(10)	(6)	86	(29)	12
Overskudsgrad, %	13,9	10,2	8,8	10,6	15,8

* De udvalgte hoved- og nøgletal er ikke reviderede.

Den positive udvikling i driftsresultatet var drevet af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter primo 2015 og udnyttelsen af den udvidede produktionskapacitet i Nordamerika. Udsving i valutakurser påvirkede driftsresultatet positivt med 50 mio. kr.

Europe

Driftsresultatet i den europæiske forretning udgjorde 112 mio. kr. (2014: 128 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 9,0% (2014: 9,9%). Mens den gennemsnitlige salgspris faldt, øgede Hartmann afsætningen af ægembalage, og denne udvikling samt udsving i valutakurser og lavere energipriser bidrog til at fastholde et uændret driftsresultat fra afsætning af ægembalage. Den samlede udvikling i driftsresultatet kan således henføres til den lavere omsætning fra Hartmann Tehcnology og kraftvarmeværket.

Americas

I den amerikanske forretning steg driftsresultatet til 146 mio. kr. (2014: 60 mio. kr.) svarende til en overskudsgrad på 16,5% (2014: 18,7%). Fremgangen i driftsresultatet var drevet af den højere omsætning fra tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter primo 2015 og udnyttelsen af den udvidede produktionskapacitet i Nordamerika samt valutakursgevinster.

Koncernfunktioner

Omkostningerne til koncernfunktioner udgjorde 25 mio. kr. i 2015 (2014: 25 mio. kr.).

Særlige poster

I 2015 udgjorde særlige poster -101 mio. kr. (2014: -7 mio. kr.) som følge af nedskrivninger og øvrige udgifter forbundet med den iværksatte lukning af Hartmanns fabrik i Tyskland i I. halvår 2016 samt organisatoriske tilpasninger på de europæiske fabrikker og hovedkontoret, jf. note 11.

Finansielle poster

I 2015 udgjorde finansielle poster -23 mio. kr. (2014: -17 mio. kr.). Udviklingen var positivt påvirket af valutakursgevinster, som delvis opvejede højere renteomkostninger som følge af den øgede rentebærende gæld fra købet af de sydamerikanske aktiviteter.

Årets resultat

Resultatet før skat udgjorde 111 mio. kr. i 2015 (2014: 139 mio. kr.), og skat af årets resultat var 0 mio. kr. (2014: -20 mio. kr.) svarende til en effektiv skattesats på 0% (2014: 15%), jf. note 13. Årets skat er positivt påvirket af en forventet højere udnyttelsesgrad af tidligere ikke indregnede fremførbare underskud i Nordamerika.

Årets resultat efter skat udgjorde 111 mio. kr. (2014: 119 mio. kr.).

Totalindkomst

Totalindkomsten var 1 mio. kr. (2014: 117 mio. kr.), og udviklingen kan primært henføres til valutakursregulering af dattervirksomheder i Argentina, Brasilien og Canada, jf. note 34.

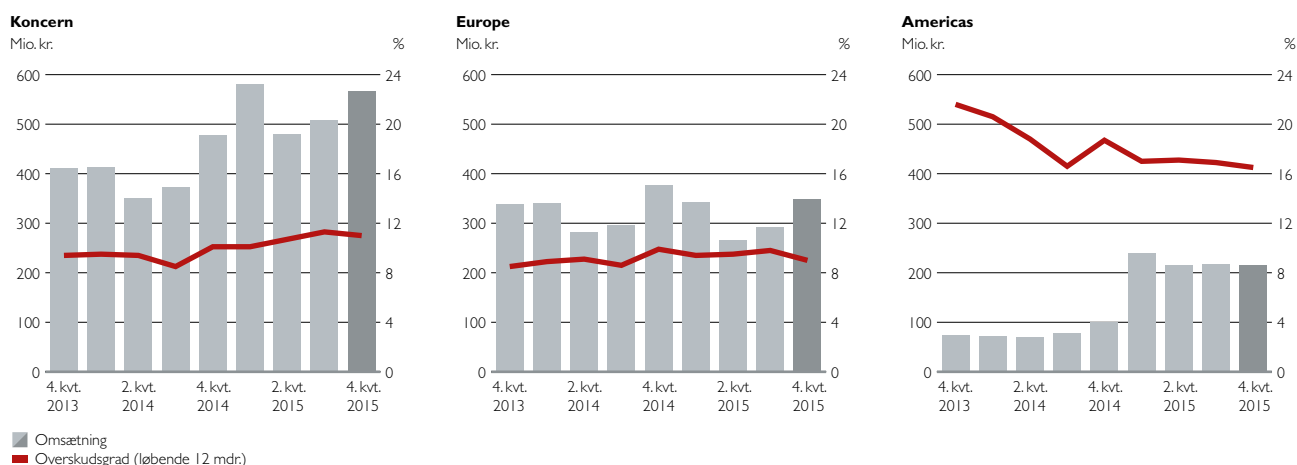
Investeringer og pengestrømme

Hartmanns materielle og immaterielle aktiver udgjorde 807 mio. kr. ultimo 2015 (2014: 571 mio. kr.). I 2015 udgjorde investeringerne 187 mio. kr. (2014: 99 mio. kr.) og afskrivningerne 93 mio. kr. (2014: 71 mio. kr.).

Samlede pengestrømme fra driftsaktivitet steg til 221 mio. kr. i 2015 (2014: 141 mio. kr.) som følge af fremgang i driftsresultatet.

Pengestrømmene fra investeringsaktivitet udgjorde -512 mio. kr. (2014: -98 mio. kr.) som følge af købet af de sydamerikanske aktiviteter og et højere investeringsniveau. De samlede pengestrømme

Omsætning og overskudsgrad

Segmentet Americas udgøres af Hartmanns aktiviteter i Nord- og Sydamerika. De sydamerikanske aktiviteter bidrager til udviklingen fra 1. kvartal 2015.

fra drifts- og investeringsaktivitet var således -291 mio. kr. (2014: 43 mio. kr.).

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet var 332 mio. kr. (2014: -33 mio. kr.).

Ved udgangen af 2015 udgjorde den nettorentebærende gæld 495 mio. kr. (2014: 161 mio. kr.). Udviklingen skyldes optagelse af langfristede lån til finansiering af købet af de sydamerikanske aktiviteter.

Det finansielle beredskab udgjorde 438 mio. kr. ultimo 2015 og udgøres af likvide beholdninger og uudnyttede trækningsfaciliteter på lån og kassekreditter. Hartmanns lån er underlagt sædvanlige finansielle covenants, jf. note 33.

BALANCE

Ultimo 2015 udgjorde de samlede aktiver 1.720 mio. kr. (2014: 1.244 mio. kr.).

ROIC

Afkastet af den investerede kapital udgjorde 21,7% i 2015 mod 22,3% i 2014.

Egenkapital

Hartmanns egenkapital udgjorde 598 mio. kr. ved udgangen af året (2014: 663 mio. kr.). Egenkapitalandelen var 35% (2014: 53%), og gearing udgjorde 83% (2014: 24%). Udviklingen skyldes den øgede nettorentebærende gæld, særlige omkostninger og valutakursregulering af dattervirksomheder.

Resultatet pr. aktie udgjorde 16,1 kr. (2014: 17,2 kr.). På generalforsamlingen den 11. april 2016 vil bestyrelsen foreslå en udbyttebetaling på 9,50 kr. pr. aktie (2014: 9,50 kr.) svarende til en udbytteandel på 69% (2014: 56%).

MODERSELSKAB

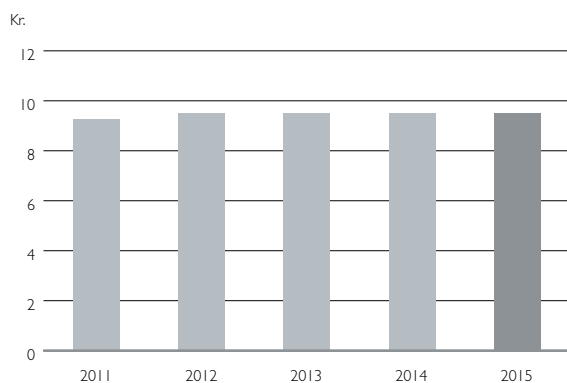
Moderselskabets omsætning var 1.299 mio. kr. (2014: 1.250 mio. kr.), og driftsresultatet udgjorde 35 mio. kr. (2014: 47 mio. kr.). Årets resultat udgjorde 218 mio. kr. (2014: 140 mio. kr.), og udviklingen var positivt påvirket af tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger af kapitalandele i dattervirksomheder og særlige omkostninger.

BEGIVENHEDER EFTER BALANCEDAGEN

Den 13. januar 2016 meddelte Hartmann i selskabsmeddelelse 1/2016 efter afsluttede forhandlinger med medarbejderrepræsentanter i Tyskland, at koncernens tyske fabrik lukkes i 2. kvartal 2016 som tidligere foreslået. Produktionen flyttes til øvrige europæiske fabrikker, hvor kapaciteten udvides.

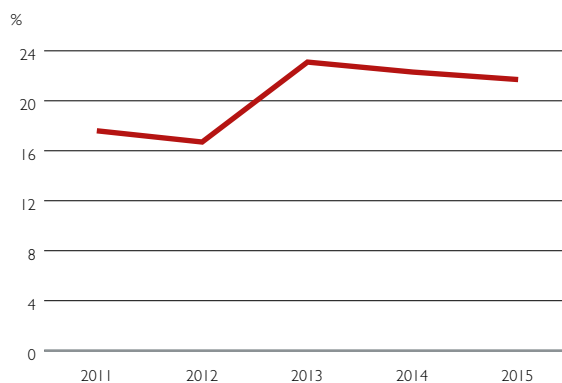
Den 14. januar 2016 meddelte Hartmann i selskabsmeddelelse 2/2016, at koncernen investerer i niveauet USD 30 mio. og etablerer produktion i Midtvesten i USA med henblik på at fortsætte den positive salgsudvikling i Nordamerika.

Udbytte

■ Foreslået udbytte (kr.)

ROIC

■ ROIC

Forventninger

Hartmann vil øge effektiviteten yderligere og fortsætte væksten frem mod udgangen af 2017 med udgangspunkt i strategien 'Unpacking our potential'.

Forventninger til 2016

I 2016 forventer vi en nettoomsætning på 2,1-2,2 mia. kr. og en overskudsgrad på 11-12,5%. Fremgangen skal drives af øget effektivitet i den europæiske forretning og den iværksatte udbygning af produktionsnetværket i Sydamerika.

Målsætninger for 2017

Frem til udgangen af 2017 skal effektivitetsforbedringer og organisk vækst gennem udnyttelse af den udvidede kapacitet sikre fremgang i omsætningen til 2,2-2,4 mia. kr. og en overskudsgrad på 12-14%.

Målsætningen for Hartmanns drift og investeringer er, at aktionærene ved udgangen af 2017 fortsat kan sikres et attraktivt afkast af den investerede kapital (ROIC) på mindst 22%.

Effekten af potentielle opkøb er ikke inkluderet i målsætningerne.

Forudsætninger

Hartmanns forventninger til omsætning og overskudsgrad i 2016 afspejler udbygningen af produktionsnetværket i Sydamerika med tilføjelsen af de to fabrikker, som er under opførelse og forventes etableret i løbet af 2016. Afvigelser i forhold til forudsætningerne kan få indflydelse på resultatet for 2016. Som følge af sæsonudsving er driftsresultatet normalt højere i 1. og 4. kvartal end i 2. og 3. kvartal.

Forventninger og målsætninger

	2016	2017
Omsætning	2,1-2,2 mia. kr.	2,2-2,4 mia. kr.
Overskudsgrad	11-12,5%	12-14%

UDSAGN OM FREMTIDEN

Udsagnene om fremtiden i denne årsrapport afspejler Hartmanns nuværende forventninger til fremtidige begivenheder og økonomiske resultater. Udsagnene er i sagens natur forbundet med usikkerhed, og de opnåede resultater kan derfor afvige fra forventningerne. Forhold, som kan medføre, at de opnåede resultater afviger fra forventningerne, er blandt andre – men ikke begrænset til – udviklingen i konjunkturerne og på de finansielle markeder, ændringer i love og regler på Hartmanns markeder, udviklingen i efterspørgsel efter produkter, konkurrenceforhold samt råvarepriser. Se i øvrigt afsnittet om risikoforhold og note 33.

Strategi

Med strategien 'Unpacking our potential' har vi udstukket rammerne for Hartmanns udvikling frem til udgangen af 2017. I 2015 har vi taget de første skridt og skabt gode resultater med initiativer inden for de to overordnede fokusområder vækst og effektivitet.

I forlængelse af tilføjelsen af de sydamerikanske aktiviteter primo 2015 og den iværksatte udvidelse af produktionsnetværket i Nord- og Sydamerika balanceres det strategiske arbejde i den amerikanske forretning, så vækstinitiativerne gradvist suppleres af yderligere effektiviseringstiltag i den kommende periode. Vi skal imødekomme eksisterende og nye kunders efterspørgsel – og udbygningen af den amerikanske forretning danner grundlag for en udvidelse af kundeporteføljen som følge af øget produktionskapacitet, bredere geografisk dækning og muligheden for at sikre leverancer i tilfælde af utilsigtede produktionsstop på en fabrik. Med afsæt heri skal vi sikre udnyttelsen af den nye produktionskapacitet og på sigt skabe grundlag for yderligere ekspansion.

I den europæiske forretning vil hovedvægten fortsat være på at øge konkurrenceevnen og effektiviteten ved at optimere udnyttelsen af produktionsapparatet og nedbringe omkostninger. Indsatsen vil i tiltagende grad blive suppleret af initiativer, som skal drive vækst. De nuværende effektiviseringstiltag udvider produktionskapaciteten, fleksibiliteten og kvaliteten i vores leverancer. Vi arbejder løbende med produktudvikling for at kunne tilbyde kunderne de mest attraktive markedsføringsmuligheder og den smidigste og mest effektive drift i forbindelse med pakning og logistik. Derudover optimerer vi produktporteføljen og driver bevægelsen fra standard- til premiumemballage gennem synliggørelse af de forretningsmæssige fordele for kunderne.

Det strategiske arbejde fortsætter således med henblik på at skabe et endnu bedre tilbud til kunderne og styrke Hartmanns eksisterende markedspositioner, mens vi fortsat vurderer mulighederne for opkøb i attraktive markeder. Med det afsæt vil vi øge omsætningen til 2,2-2,4 mia. kr. og overskudsgraden til 12-14% i 2017 (ekskl. effekt af eventuelle opkøb) ved at udfolde vores potentiale:

VORES POTENTIALE

Anvende og udvikle vores **velafprøvede teknologiske kompetencer** som afsæt for produktionsoptimering, maskinsalg og indgåelse af nye partnerskaber.

Udnytte og udvide vores **stærke positioner** i eksisterende markeder og vurdere mulighederne for global vækst gennem udvidelse af produktionsnetværket og potentielle opkøb af attraktive virksomheder.

Skræddersy vores **alsidige produktportefølje** til de specifikke efterspørgselsmønstre i eksisterende markeder og øge salget af såvel transportemballage som standard- og premiumprodukter.

Optimere og udbygge vores **veletablerede produktionsapparat** og skabe en mere effektiv og fleksibel produktion.

'Unpacking our potential' danner grundlaget for vores ambition om at udvikle Hartmann til en global markedsleder inden for ægemballage, en førende producent af frugtemballage i udvalgte markeder og den foretrukne leverandør af relateret teknologi.

VORES TILTAG

Potentiale	Tiltag	Timing
	Tilføjelse af sydamerikanske aktiviteter ved integration af Sanovo Greenpack <ul style="list-style-type: none"> • Vi har styrket Hartmanns globale position med tilstedeværelsen i de attraktive sydamerikanske vækstmarkeder. 	2015
	Udvidelse af produktionsnetværk i Sydamerika med etablering af to fabrikker i Argentina og Brasilien <ul style="list-style-type: none"> • Vi øger produktionskapaciteten for at imødekomme efterspørgslen i markederne, der er præget af gunstig demografisk udvikling og fortsat urbanisering. 	2015-2016
	Udvidelse af produktionsnetværk i Nordamerika med etablering af en ny fabrik i Missouri i USA <ul style="list-style-type: none"> • Vi øger produktionskapaciteten og tilstedeværelsen i Nordamerika for at fortsætte den positive salgsudvikling og udnytte den demografiske udvikling samt den langsigtede konvertering til støbepapemballage. 	2016-2017
	Udbygning af produktionskapacitet på europæiske fabrikker <ul style="list-style-type: none"> • Vi øger den samlede produktionskapacitet og udnytter vores eksisterende infrastruktur for bedre at imødekomme kundernes efterspørgsel, øge lønsomheden og skabe grundlag for vækst. 	2015-2016
	Lukning af fabrik i Schwedt i Tyskland <ul style="list-style-type: none"> • Vi styrker konkurrenceevnen og lønsomheden i den europæiske forretning gennem effektivisering og optimering af produktionsnetværket. 	2015-2016
	Øget markedsføring af premiumprodukter i Europa <ul style="list-style-type: none"> • Vi driver bevægelsen fra standard- til premiumemballage, som tilbyder kunderne markedsføringsmæssige og logistiske fordele samt sikrer bedre produktion og lønsomhed for Hartmann. 	
	Øget markedsføring af premiumprodukter i Nordamerika <ul style="list-style-type: none"> • Vi synliggør mulighederne ved premiumprodukter og introducerer nye produkttyper for at give kunderne de bedste muligheder og styrke vores markedsposition yderligere. 	
	Salg af teknologi og service samt vurdering af mulige partnerskaber eller investeringer i virksomheder i attraktive markeder <ul style="list-style-type: none"> • Vi bringer vores teknologiske kompetencer i spil ved udvikling af egne fabrikker og over for kunder uden for Hartmanns nuværende markeder samt i vurderingen af mulighederne i potentielle nye markeder. 	

Markeder og produkter

Som producent af støbepapemballage opererer Hartmann på en række forskelligartede markeder med varierende produktudbud, som løbende tilpasses regionale behov. Hartmanns samlede produktportefølje omfatter både detailemballage til æg og transportemballage til æg og frugt.

Detailemballage til æg er Hartmanns væsentligste produktkategori, og opdelingen på standard- og premiumprodukter varierer for de enkelte markeder afhængig af forhold som detailhandelens modenhed, støbepapemballages udbredelse og fokus på bæredygtighed.

Inden for salg af æg- og frugtemballage er Europa samt Nord- og Sydamerika Hartmanns væsentligste markeder, mens Hartmann Technology sælger maskiner og teknologi til fremstilling af støbepapemballage samt serviceydelser globalt med hovedvægten uden for Hartmanns markeder.

Efterspørgslen efter æg- og frugtemballage er generelt stabil og ikke i væsentlig grad påvirket af konjunkturudsving. Udsving i valutakurser kan dog påvirke den sydamerikanske frugteksport og dermed også salget af frugtemballage, og efterspørgslen efter både æg- og frugtemballage er i en vis grad sæsonbetonet. Hartmanns primære markeder er konkurrenceprægede og domineret af få store og mellemstore aktører.

Hartmann har udviklet og lanceret nye produktserier, som har sat standarden for kvalitetsemballage. Udviklingen af innovative produkter styrker Hartmanns position som kundernes foretrukne leverandør og medfører fordele ved fremstilling og transport, og vi har derfor sikret vores immaterielle rettigheder med henblik på aktivt at beskytte vores produkter og varemærker.

I 2015 fortsatte produktudviklingen med fokus på at imødekomme kundernes efterspørgsel efter stadig bedre markedsføringsmuligheder i premiumsegmentet for ægemballage og udvikle øvrige produkter, som tilgodeser kundernes behov og giver mulighed for at optimere fremstillingsprocessen og øge produktionskapaciteten på fabrikkerne. Det styrkede tilbud til kunderne og optimeringsindsatsen på fabrikkerne skal i den kommende periode understøttes af forbedret digital interaktion med kunderne.

Europa

Med en markedsandel på omkring 40% er Hartmann den førende producent af ægemballage på de relativt modne europæiske markeder, hvoraf flere var præget af hård priskonkurrence i 2015. Væksten ventes at være i niveauet 3% i strategiperioden og varierer på tværs af landegrænser, men drives generelt af en stigende efterspørgsel efter detailemballage gennem fortsat udbredelse og professionalisering af detailhandelen samt en løbende konvertering fra plastic- til støbepapemballage.

Kapaciteten i Europa er under udvidelse gennem optimering af det eksisterende produktionsnetværk, hvor Hartmanns tyske fabrik lukkes og produktionen flyttes til øvrige europæiske fabrikker, som er under udvidelse.

Nordamerika

I Nordamerika udgør Hartmanns støbepapprodukter godt 15% af det samlede marked for ægemballage i støbepap, plastic og skum. Markedsvæksten i Nordamerika ventes at være i niveauet 3% og drives af konvertering til støbepapemballage og et stigende forbrug af æg. Kunderne efterspørger i stigende grad produkter i premiumsegmentet, hvor Hartmann har en stærk markedsposition og senest har lanceret en nyskabende hybridemballage, som kombinerer en bund af beskyttende støbepap med en top af foldekarton, der giver særligt gode markedsføringsmuligheder.

Kapaciteten i Nordamerika er under udvidelse med etablering af en fabrik i Missouri i USA med henblik på at fortsætte den positive salgsudvikling og tilbyde vores produkter til eksisterende og nye kunder med afsæt i øget produktionskapacitet, bredere geografisk dækning og muligheden for at sikre leverancer i tilfælde af utilsigtede produktionsstop på en fabrik. Produktsortimentet på den nye fabrik rettes mod det voksende premiumsegment, hvor Hartmanns kompetencer og globale produktportefølje skal drive væksten.

Sydamerika

Hartmann er markedsleder i Brasilien og Argentina, hvor vi sælger både æg- og frugtemballage og dækker omkring en tredjedel af efterspørgslen efter ægemballage.

Hartmanns andel af markederne for frugtemballage udgør omkring en femtedel i Brasilien og omkring halvdelen i Argentina. Markedsvæksten i Sydamerika ventes samlet set at være i niveauet 4-7% som følge af voksende efterspørgsel, en gunstig demografisk udvikling og fortsat urbanisering.

Kapaciteten i Sydamerika er under udvidelse med etablering af to fabrikker i henholdsvis Brasilien og Argentina med henblik på at imødekomme kundernes efterspørgsel og fortsætte og accelerere væksten i Sydamerika.

Hartmann Technology

Koncernens teknologi, maskiner og relaterede ydelser sælges globalt med hovedvægt uden for Hartmanns primære markeder. Hartmann Technology bistår således kunderne med at imødekomme den stigende efterspørgsel efter støbepapemballage, ligesom den teknologiske ekspertise løbende udnyttes i forbindelse med udbygning og optimering af Hartmanns eget produktionsnetværk.

Risikoforhold

Hartmann er udsat for en række driftsrisici, som virksomheden løbende forholder sig aktivt til. Direktionen har ansvaret for at identificere samt styre risici inden for de af bestyrelsen godkendte politikker. Direktionen gennemgår derudover i samarbejde med revisionsudvalget og bestyrelsen de risici, som kan påvirke Hartmanns operationelle og finansielle mål. Formålet med risikostyringen er at identificere risikoområder, fastlægge håndteringen af risici samt sikre en optimal balance mellem risiko og afkast.

KOMMERCIELLE RISICI

Afhængighed af kunder

Hartmanns kundeportefølje er veldiversificeret og fordelt på en række store kunder samt et større antal mindre kunder. Kundeporteføljen udvikler sig mod færre og større kunder, og Hartmann vil i fremtiden blive mere afhængig af denne kundegruppe.

Efterspørgslen efter æg og frugt

Kerneforretningen består i salg af æg- og frugtemballage, som påvirkes af efterspørgslen efter æg og frugt. Forbruget af æg og frugt kan påvirkes af en lang række faktorer, der er uden for Hartmanns kontrol, herunder forbrugernes sundhedsopfattelser, regionale eksport- og samhandelsbetingelser, frygt for potentielle helbreds-mæssige effekter af sygdomme blandt læggehøns mv. Forbruget og dermed også efterspørgslen efter Hartmanns produkter drives primært af demografiske forhold og har historisk været robust over for nedgang i den økonomiske vækst.

Afhængighed af leverandører

Hartmann benytter en række leverandører af returpapir, energi og andre råvarer, som anvendes i produktionen. Hvis aftalerne med en eller flere af disse leverandører ophæves eller misligholdes, eller leverandørerne af andre årsager undlader at leve op til deres forpligtelser, kan det betyde, at virksomheden enten ikke får leveret de nødvendige råvarer eller bliver nødt til at foretage køb fra alternative leverandører, hvilket ikke nødvendigvis kan ske på samme vilkår.

Hartmann har indgået aftaler med flere forskellige leverandører af returpapir, energi og andre råvarer.

Udsving i råvarepriser

Hartmann er afhængig af indkøbspriserne på de råvarer, som indgår i produktionen. I særdeleshed er virksomheden eksponeret for udsving i indkøbsprisen på returpapir og energi (elektricitet og gas), som er de væsentligste råvarer i produktionen.

Muligheden for at begrænse resultatfølsomheden i forhold til prisudviklingen på returpapir er begrænset, hvis leverancerne af de fornødne mængder skal sikres og fastholdes.

Hartmann indgår løbende fastprisaftaler med energileverandører for typisk 6 eller 12 måneder for en væsentlig del af energiforbruget. Det er dog ikke muligt at indgå fastprisaftaler med energileverandører i alle de lande, hvor Hartmann opererer.

Der arbejdes målrettet på at nedbringe følsomheden over for udsving i råvarepriserne gennem løbende implementering af teknologiske forbedringer og optimering af arbejdsprocesser.

Kraftvarmeværk

Tønder Fjernvarme indgav i 2008 en klage til Energitilsynet omkring prisfastsættelse af fjernvarme leveret fra Hartmanns kraftvarmeværk. Sagen vedrører perioden fra 2003 til 2014, og den 4. september 2015 traf Sekretariatet for Energitilsynet afgørelse, som Hartmann påklagede til Energiklagenævnet jf. selskabsmeddelelse 10/2015 af den 4. september 2015 og note 3. Hvis den af Sekretariatet for Energitilsynet afsagte afgørelse lægges til grund for den endelige afslutning af sagen, vil Hartmann blive påført omkostninger i niveauet 50 mio. kr., som samtidig vil påvirke pengestrømme negativt i niveauet 10 mio. kr. På baggrund af intern gennemgang af sagens forhold og tilkendegivelser fra eksterne rådgivere vurderer ledelsen, at det er overvejende sandsynligt, at afgørelsen vil blive omgjort i Energiklagenævnet.

MILJØMÆSSIGE OG SOCIALE RISICI

Miljømæssige risici

Hartmanns aktiviteter, herunder produktion, salg, anvendelse, opbevaring og bortskaffelse af produkter, er underlagt en række miljømæssige love og regler. De miljømæssige risici overvåges både lokalt og fra hovedkontoret, så belastninger af det eksterne miljø enten forebygges, afhjælpes eller nedbringes til et minimum. Hartmann anvender og forventer også fremover at skulle anvende betydelige ressourcer på at efterleve og overholde miljømæssige love og regler i de lande, hvor virksomheden har aktiviteter.

Hartmann er blandt andet omfattet af regler om begrænsning af støj, regler for udledning af spildevand, bortskaffelse af affald samt underlagt EU's CO₂-kvoteordning. Det er virksomhedens politik at drive alle produktionsanlæg på en miljømæssigt forsvarlig måde og i overensstemmelse med bæredygtighedsprincipperne. En række af Hartmanns produktionsanlæg er ISO 14001-certificerede.

Læs mere om bæredygtig udvikling under 'Samfundsansvar' og på csr2015.hartmann-packaging.com.

Sociale relationer og risici

Sikring af medarbejdernes sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, beskyttelse af menneskelige værdier i det omgivende samfund samt af de mennesker, der er i kontakt med Hartmann eller virksomhedens produkter, har høj prioritet. Hartmann har etableret processer, der sikrer, at sundheden og sikkerheden på arbejdspladsen lever op til koncernens krav, samt at Hartmann håndterer sit sociale ansvar på en effektiv måde og optræder som en ansvarlig virksomhed i de lande, hvor virksomheden opererer.

FORSIKRINGSFORHOLD

Hartmann har et omfattende forsikringsprogram, der afspejler omfanget af aktiviteterne samt disses geografiske placering. Forsikringsprogrammet gennemgås årligt med en forsikringsmægler, og der foretages løbende tilpasninger, som understøtter virksomhedens udvikling.

Den største enkeltstående risiko er totalskade på en fabrik som følge af brand, idet reetablering af produktionsfaciliteterne vil være tidskrævende og indebære risiko for driftstab samt tab af markedsandele.

Hartmann har derfor tegnet en all risk-forsikring for alle produktionsanlæg, som blandt andet omfatter brandskade og driftstab. Herudover arbejdes der systematisk med forebyggelse af skader, og der er i samarbejde med en forsikringsmægler implementeret et Risk Management-program. Hartmanns forsikringsprogram omfatter blandt andet erhvervs- og produktansvar, ejendom og løsøre, driftstab, arbejds- og personskade samt miljøansvar.

FINANSIELLE RISICI

Udviklingen i resultat og egenkapital er påvirket af en række finansielle risici, herunder rente-, valuta-, likviditets- og kreditrisici.

Styringen af finansielle risici er koncentreret i koncernfinansfunktionen.

Terminskontrakter anvendes til afdækning af en række af de finansielle risici, der kan henføres til de kommercielle aktiviteter. Hartmann foretager ikke spekulative dispositioner. Hartmann foretager afdækning af koncernens transaktionsrisici, så de primære valutaer til stadighed er afdækket i en periode på mindst 9 og maksimalt 12 måneder.

De finansielle risici og styringen heraf er uddybet i note 33.

Samfundsansvar

Arbejdet med samfundsansvar og resultaterne heraf er beskrevet i Hartmanns Global Compact-fremskridtsrapport for 2015, som i overensstemmelse med årsregnskabslovens §§ 99 a og 99 b kan findes på csr2015.hartmann-packaging.com. Oplysningerne i denne årsrapport er således en beskrivelse af udvalgte aktiviteter på området i 2015.

Samfundsansvar er en integreret del af Hartmanns forretningsmodel, og bæredygtighed er en konkurrencemæssig fordel samt en væsentlig parameter i markedsføringen af en række af vores produkter, da forbrugere og detailkæder på de modne markeder stiller stadig større krav til emballages bæredygtighed.

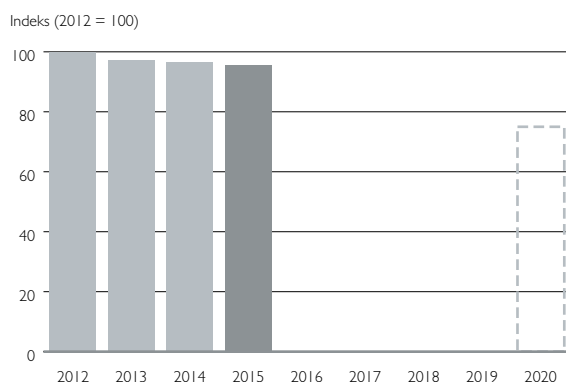
Fortsat reduktion af CO₂-udledning

Indsatsen for at reducere Hartmanns CO₂-udledning fortsatte i 2015, og vi gennemførte og iværksatte en række effektiviseringstiltag, som bidrog til en reduktion af den CO₂-ækvivalente udledning med 4,5% fra niveauet i 2012. På vores danske fabrik reducerede vi eksempelvis energiforbruget fra den energiintensive tørreproces gennem videreuddannelse af medarbejderne, ligesom vi effektiviserede affaldshåndteringen på fabrikken gennem strømlining af samarbejdet med leverandører og introduktion af nye containertyper.

Vi fortsætter arbejdet for at nå 2020-målet om en reduktion på 25% fra niveauet ved udgangen af 2012 gennem:

- Investering i ny proces teknologi
- Optimering af eksisterende teknologi
- Produktudvikling
- Reduktion af spild
- Øget andel af fornybar energi i produktionen

CO₂-ækvivalent udledning

■ CO₂-ækvivalent udledning pr. kg. produkt

Utilfredsstillende resultater af sikkerhedsarbejde

Trods et øget fokus på at nedbringe antallet af arbejdsulykker pr. million arbejdstimer (LTI-FR) i 2015 opnåede vi ikke de ønskede resultater.

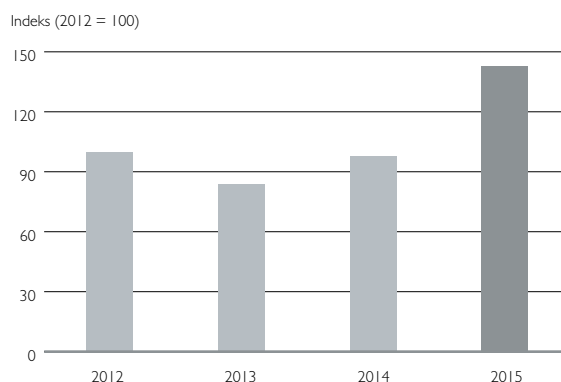
Arbejdet omfattede blandt andet installation af nyt sikkerhedsudstyr i nogle fabrikkers printområder, hvor antallet af registrerede arbejdsulykker er relativt højere end i de øvrige produktionsområder. Derudover gennemførte vi kurser for medarbejdere vedrørende sikkerhed og kvalitet, ligesom vi skabte større opmærksomhed om potentielle risici i udvalgte processer og områder. Indsatsen fortsættes og intensiveres yderligere i 2016 for at vende den utilfredsstillende udvikling, og vi forventer at reducere antallet af registrerede arbejdsulykker pr. million arbejdstimer i forhold til niveauet i 2015.

Fokus på antikorrupsion

Udrulningen af Hartmanns antikorrupsionsprogram blev gennemført i 2014, og i 2015 gennemgik 37 udvalgte medarbejdere træning og forpligtede sig på at overholde politikken.

Derudover fastholdt vi fokus på at sikre, at leverandører anerkender og respekterer deres ansvar som Hartmanns forretningspartnere. Arbejdet med at sikre overholdelse af Hartmanns antikorrupsionsprincipper medførte 18 kontroller hos leverandører. Kontrollerne gav ikke anledning til ophævelse af samarbejdsaftaler i 2015.

Arbejdsulykker

■ LTI-FR

Aktionærinformation

Aktiekapital

Hartmann har en aktieklasser, og hver aktie har en stemme. Dermed har alle aktionærer lige adgang til at stille forslag, deltage, ytre sig og stemme på generalforsamlingen. Aktierne er omsætningspapirer uden indskrænkninger i omsættelighed og udstedt til ihænderhaver. Der er ikke sket ændringer i aktiekapitalen i 2015.

Selskabets bestyrelse er af generalforsamlingen bemyndiget til – indtil den ordinære generalforsamling den 11. april 2016 – at lade Hartmann erhverve egne aktier med en pålydende værdi på højst 14.030.180 kr. til den til enhver tid gældende børskurs med en afvigelse på indtil 10%.

Hartmann-aktien

Hartmann-aktien begyndte året i kurs 173,0 og sluttede året i kurs 271,0 svarende til en stigning på 57%. Medregnes det betalte udbytte på 9,50 kr. pr. aktie, blev afkastet på Hartmann-aktien 62%.

Den 17. december 2015 meddelte Nasdaq Copenhagen, at Hartmann-aktien fra 4. januar 2016 er skiftet fra Small Cap- til Mid Cap-segmentet. Hartmann har en prisstillerordning, som sikrer, at der til stadighed stilles købs- og salgspriser i Hartmann-aktien.

Fondsbørs Indeks	Nasdaq Copenhagen Mid Cap
Fondskode	DK0010256197
Kortnavn	HART
Antal aktier	7.015.090
Nominel stykstørrelse pr. aktie	20 kr.
Nominel aktiekapital	140.301.800 kr.
Bloomberg-kode	HART:DC

Ejerkreds

Ved årets udgang havde Hartmann ca. 2.400 navnenoterede aktionærer, som tilsammen repræsenterede 6,6 mio. aktier svarende til 94% af Hartmanns aktiekapital.

Følgende aktionær har over for Hartmann oplyst at besidde 5% eller derover af aktiekapitalen:

- Thornico Holding A/S og hermed nærtstående parter, København, Danmark (68,6%)

Pr. 31. december 2015 havde Hartmann en beholdning af egne aktier på 1,4% af aktiekapitalen.

Pr. 31. december 2015 ejede Hartmanns bestyrelse og direktion 0,2% af aktiekapitalen. Bestyrelsen og direktionen er registreret på Hartmanns insiderliste og har kun mulighed for at handle Hartmann-aktier i en periode på fire uger efter offentliggørelse af regnskabsmeddelelser eller andre tilsvarende finansielle medde-

lelser, jf. Hartmanns interne regler. Indberetningspligtige insideres aktiehandel indberettes og offentliggøres i overensstemmelse med værdipapirhandelsloven og Hartmanns interne regler.

Udbytte

Det er bestyrelsens generelle indstilling at udbetale overskydende kapital i form af udbytte eller aktietilbagekøb, så Hartmanns egenkapitalandel som udgangspunkt udgør maksimalt 45%. Udbetaling af kapital vil dog altid ske under hensyntagen til Hartmanns planer for vækst og likviditetsbehov. Bestyrelsen vil på generalforsamlingen den 11. april 2016 foreslå, at der udbetales et udbytte for 2015 på 9,50 kr. pr. aktie (2014: 9,50 kr.), hvilket svarer til 66 mio. kr. og en udbytteandel på 69%.

Vederlag til koncerndirektionen

Hvis en kontrollerende andel af aktierne i Hartmann skifter ejer, forlænges opsigelsesvarslet for medlemmer af koncerndirektionen fra 12 måneder til maksimalt 24 måneder med virkning fra den dag, hvor aktierne sælges. Det forlængede varsel gælder indtil 18 måneder efter overdragelsen.

Investor relations

Hartmanns mål er at give investorer og analytikere bedst mulig indsigt i de forhold, der vurderes at være relevante for at sikre en effektiv og fair kursdannelse på Hartmann-aktien. Kontakten til investorer og analytikere varetages af direktionen og IR-funktionen under hensyntagen til de lovgivningsmæssige krav og Hartmanns standarder for god selskabsledelse. Hartmann deltager i udvalgte seminarer og afholder derudover individuelle møder med danske og internationale investorer og analytikere. Fire uger op til offentliggørelse af årsrapport og regnskabsmeddelelser kommenterer Hartmann ikke på forhold vedrørende finansielle resultater eller forventninger.

Elektronisk kommunikation

Hartmann kommunikerer elektronisk med aktionæerne, hvilket gør det muligt hurtigt og effektivt at indkalde til generalforsamling og udsende relevante oplysninger. Aktionærer kan registrere sig på InvestorPortalen via investor.hartmann-packaging.com.

FINANSKALENDER 2016

11. april 2016	Ordinær generalforsamling
24. maj 2016	Delårsrapport 1. kvartal 2016
18. august 2016	Delårsrapport 2. kvartal 2016
9. november 2016	Delårsrapport 3. kvartal 2016

Virksomhedsledelse

Hartmanns lovpligtige redegørelse for virksomhedsledelse for regnskabsåret 2015, jf. § 107 b i årsregnskabsloven, kan findes på corporategovernance2015.hartmann-packaging.com.

Redegørelsen omfatter en uddybende beskrivelse af Hartmanns ledelsesstruktur samt en beskrivelse af hovedelementerne i selskabets interne kontrol og risikostyringssystemer i forbindelse med regnskabsaflæggelse.

Derudover beskriver redegørelsen Hartmanns stillingtagen til Komiteen for god Selskabsledelses anbefalinger som implementeret i Nasdaq Copenhagens Regler for udstedere af aktier. I 2015 fulgte Hartmann langt hovedparten af anbefalingerne for god selskabsledelse med følgende undtagelser:

- Bestyrelsen har ikke nedsat et egentligt nomineringsudvalg
- Bestyrelsen har ikke nedsat et egentligt vederlagsudvalg

Ledelsesstruktur

Hartmann har en todelt ledelsesstruktur, som består af bestyrelsen og direktionen. Bestyrelsen udpeges af aktionærene og fører tilsyn med direktionen. Bestyrelsen og direktionen er uafhængige af hinanden.

Bestyrelsen varetager selskabets overordnede ledelse og træffer beslutninger om den strategiske udvikling, budgetter, risikoforhold, køb og salg af virksomheder samt større udviklings- og investeringsprojekter.

Derudover fastsætter bestyrelsen direktionens ansættelsesvilkår og løn, som består af en fast årlig gage og en kontant præstationsrelateret bonus, der afhænger af de opnåede resultater. Hartmanns vederlagspolitik er tilgængelig på investor.hartmann-packaging.com, og vederlag for 2015 er anført i note 9.

Direktionen ansættes af bestyrelsen og har ansvaret for selskabets daglige ledelse, herunder den driftsmæssige udvikling, resultaterne og den interne udvikling. Direktionen er ansvarlig for at gennemføre strategien og de overordnede beslutninger, som er godkendt af bestyrelsen.

Bestyrelsen har nedsat et egentligt revisionsudvalg, hvis opgaver primært omfatter områderne risikostyring, regnskabsudarbejdelse, økonomisk rapportering og interne kontroller. Udvalget udgøres af mindst 2 bestyrelsesmedlemmer, afholder møder mindst 5 gange årligt og rapporterer regelmæssigt til bestyrelsen.

Bestyrelse og direktion

BESTYRELSE

Agnete Raaschou-Nielsen (1957)

Valgt første gang i 2010
Formand siden 2010

Frem til 2011 direktør i Aalborg Portland A/S. Tidligere adm. direktør i Zacco Denmark A/S og Coca-Cola Tapperierne A/S samt underdirektør i Carlsberg A/S. Beskæftiger sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Særlige kompetencer inden for international procesindustri, produktion, salg, ledelse og økonomi.

Bestyrelseshverv

Formand: Arkil Holding A/S og et datterselskab.
Næstformand: Dalhoff Larsen & Horneman A/S, Solar A/S (revisionsudvalg) og investeringsforeningerne Danske Invest, Danske Invest Select,

Profil Invest og ProCapture samt kapitalforeningerne Danske Invest Institutional og AP Invest.

Medlem: Aktieselskabet Schouw & Co. (revisionsudvalg), Danske Invest Management A/S, Icopal Holding A/S og to datterselskaber samt Novozymes A/S (revisionsudvalg).

Antal aktier: 2.000

Niels Hermansen (1953)

Valgt første gang i 2006
Næstformand siden 2014

Direktør i Stjerneskansen Holding ApS. Frem til 2005 adm. direktør i emballagevirksomheden Neoplex/Mondi Packaging Nyborg A/S og forinden i Fritz Hansen A/S. Beskæftiger

sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Særlige kompetencer inden for generel virksomhedsledelse i proces- og emballageindustrien.

Bestyrelseshverv

Formand: Dinex A/S, Fredericia Furniture A/S, Idavang A/S (revisionsudvalg) og Vikan A/S.
Medlem: Nito A/S, Stjerneskansen Holding A/S, Vissing Holding A/S og Vissingfonden.

Antal aktier: 0

Jørn Mørkeberg Nielsen (1961)

Valgt første gang i 2011
Medlem af revisionsudvalget

Adm. direktør i Xilco Holding CH AG (moderselskab for Sonion A/S).

Særlige kompetencer inden for international ledelse, innovationsledelse, business-to-business salg og markedsføring, produktionsoptimering og finansiell styring.

Bestyrelseshverv

Formand: 5 datterselskaber til Xilco Holding CH AG.

Antal aktier: 2.700

Steen Parsholt (1951)

Valgt første gang i 2013
Formand for revisionsudvalget

Frem til 2005 nordisk chef for Aon og medlem af den europæiske ledelse. Tidligere koncernchef i NCM Holding i Amsterdam og i Citibank bl.a. som adm. direktør i Danmark.

Beskæftiger sig i dag udelukkende med bestyrelsesarbejde o.l.

Særlige kompetencer inden for international ledelse, økonomi og finans.

Bestyrelseshverv

Formand: Dades A/S, Equinox Global Ltd. (UK), Nopco ASA,

Nyscan A/S, Nyscan Biler A/S og Nyscan Holding A/S.
Næstformand: SFK Systems A/S.
Medlem: Ejendomsaktieselskabet af 1. maj 2015, Glitnir HoldCo ehf, Unwire ApS og Unwire Holding ApS.

Antal aktier: 2.781

BESTYRELSE, fortsat

Jan Peter Antonisen*
(1965)

Valgt første gang i 2008

Teamlederafløser hos Brødrene Hartmann A/S i Tønder, Danmark, siden 1993.

Antal aktier: 0

Niels Christian Petersen*
(1954)

Valgt første gang i 2010

Servicemedarbejder hos Brødrene Hartmann A/S i Tønder, Danmark, siden 1988.

Antal aktier: 72

Andy Hansen*
(1977)

Valgt første gang i 2014

Kedelpasser hos Brødrene Hartmann A/S i Tønder, Danmark, siden 2004.

Antal aktier: 56

* Medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i perioden frem til ordinær generalforsamling 2018.

DIREKTION

Ulrik Kolding Hartvig
(1969)

Adm. direktør i Brødrene Hartmann A/S siden 2014. Har varetaget ledelsesposter i internationale danske industri-virksomheder i Danmark og i udlandet. Inden sin tiltrædelse Senior Vice President i FLSmidth med ansvar for

forretningsenheden Global Customer Services Cement.

Bestyrelseshverv

Medlem: Handelsbanken, Filial af Svenska Handelsbanken AB (publ), Sverige.

Antal aktier: 3.135

Marianne Rørslev Bock
(1963)

Koncernfinansdirektør i Brødrene Hartmann A/S siden 2012. Har omfattende international ledelseserfaring og stærke kompetencer inden for finans, treasury, skat og it. Inden sin tiltrædelse Senior Vice President Corporate

Finance i Danisco. Uddannet statsautoriseret revisor.

Bestyrelseshverv

Medlem: Finanstilsynet (formand for regnskabskyndigt underudvalg) og Kemp & Lauritzen A/S (vederlagsudvalg).

Antal aktier: 1.250

REGNSKAB

Indholdsfortegnelse

Koncern- og moderselskabsregnskab

- 22 Totalindkomstopgørelse
- 23 Pengestrømsopgørelse
- 24 Balance, aktiver
- 25 Balance, passiver
- 26 Egenkapitalopgørelse
- 28 Noter
- 76 Ledelsespåtegning
- 77 Revisors erklæringer

Totalindkomstopgørelse

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab		
	2015	2014	2015	2014	
5	Nettoomsætning	2.133,4	1.614,6	1.299,4	1.250,2
6	Produktionsomkostninger	(1.446,6)	(1.104,6)	(1.019,1)	(967,0)
	Bruttoresultat	686,8	510,0	280,3	283,2
7	Salgs- og distributionsomkostninger	(364,0)	(290,4)	(187,1)	(187,4)
8	Administrationsomkostninger	(89,8)	(59,5)	(58,6)	(51,4)
10	Andre driftsindtægter	0,8	2,9	0,0	2,8
	Resultat af primær drift før særlige poster	233,8	163,0	34,6	47,2
11	Særlige poster	(100,5)	(7,0)	(85,0)	(7,0)
	Resultat af primær drift	133,3	156,0	(50,4)	40,2
20	Resultat efter skat i associerede virksomheder	0,1	0,1	-	-
12	Finansielle indtægter	7,8	1,8	352,4	122,9
12	Finansielle omkostninger	(30,4)	(18,7)	(18,7)	(13,5)
	Resultat før skat	110,8	139,2	283,3	149,6
13	Skat af årets resultat	0,2	(20,3)	13,4	(10,0)
	ÅRETS RESULTAT	111,0	118,9	296,7	139,6
	Poster som ikke kan blive omklassificeret til resultatet:				
26	Aktuarmæssige gevinster/(tab) på pensionsforpligtelser	(12,4)	(15,2)	0,0	0,0
13	Skat	3,5	4,0	0,0	0,0
	Poster som kan blive omklassificeret til resultatet:				
	<i>Valutakursregulering af:</i>				
	Udenlandske dattervirksomheder	(99,4)	6,5	-	-
	Egenkapitalignende lån til dattervirksomheder	0,8	2,1	-	-
	<i>Værdiregulering af sikringsinstrumenter:</i>				
	Indregnet i anden totalindkomst	(20,3)	(10,8)	(4,8)	(7,2)
	Overført til nettoomsætning	14,4	7,7	7,0	4,2
	Overført til produktionsomkostninger	0,3	1,3	0,3	1,3
	Overført til finansielle poster	2,2	2,4	1,5	2,4
13	Skat	0,7	(0,4)	(1,0)	(0,2)
	Anden totalindkomst efter skat	(110,2)	(2,4)	3,0	0,5
	TOTALINDKOMST	0,8	116,5	299,7	140,1
14	Resultat pr. aktie i kr.	16,1	17,2	-	-
14	Resultat pr. aktie i kr., udvandet	16,1	17,2	-	-

Pengestrømsopgørelse

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Resultat af primær drift før særlige poster	233,8	163,0	34,6	47,2
Afskrivninger	92,5	70,6	33,1	33,4
15 Regulering for andre ikke-kontante poster	(0,8)	(0,1)	0,0	0,0
15 Ændring i driftskapital mv.	(44,0)	(38,2)	42,4	39,3
Betalte restruktureringsomkostninger mv.	(12,0)	(23,1)	(12,0)	(23,1)
Pengestrømme fra primær drift	269,5	172,2	98,1	96,8
Indbetalinger af renter mv.	6,4	1,8	2,1	2,4
Udbetaling af renter mv.	(30,3)	(10,8)	(11,7)	(8,3)
Betalt selskabsskat, netto	(24,5)	(22,3)	(9,0)	(2,9)
Pengestrømme fra driftsaktivitet	221,1	140,9	79,5	88,0
Salg af materielle aktiver	0,5	0,6	0,0	0,0
Køb af immaterielle aktiver	(1,0)	0,0	(1,0)	0,0
Køb af materielle aktiver	(186,4)	(98,6)	(17,6)	(37,1)
Modtaget udbytte fra dattervirksomheder	-	-	33,0	53,3
Modtaget offentlige tilskud	2,0	0,9	0,0	0,0
36 Køb af dattervirksomheder	(327,1)	0,0	(300,0)	0,0
Køb af associerede virksomheder	0,0	(0,9)	0,0	(0,9)
Kapitalindskud i dattervirksomheder	-	-	(0,1)	0,0
Pengestrømme fra investeringsaktivitet	(512,0)	(98,0)	(285,7)	15,3
Pengestrømme fra drifts- og investeringsaktivitet	(290,9)	42,9	(206,2)	103,3
Optagelse af langfristede gældsforpligtelser	402,5	261,5	400,0	261,5
Afdrag på langfristede gældsforpligtelser	(5,1)	(229,0)	(59,1)	(229,0)
Dattervirksomheders optagelse af langfristede lån	-	-	(65,2)	(92,5)
Dattervirksomheders afdrag på langfristede lån	-	-	17,6	32,8
Udbetalt udbytte	(65,7)	(65,7)	(65,7)	(65,7)
Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	331,7	(33,2)	227,6	(92,9)
Pengestrømme i alt	40,8	9,7	21,4	10,4
Likvider 1. januar	56,0	45,7	26,0	15,4
Valutakursregulering	7,2	0,6	(0,4)	0,2
Likvider 31. december	104,0	56,0	47,0	26,0
Likvider 31. december indregnes således:				
Likvide beholdninger	128,9	56,0	47,0	26,0
Kassekreditter	(24,9)	0,0	0,0	0,0
	104,0	56,0	47,0	26,0

Pengestrømsopgørelsen kan ikke udledes alene af det offentliggjorte regnskabsmateriale.

Balance, aktiver

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
	65,5	10,7	10,7	10,7
	35,6	0,0	1,0	0,0
16 Immaterielle aktiver	101,1	10,7	11,7	10,7
	136,0	141,3	17,4	20,1
	436,7	379,4	101,6	105,5
	14,9	10,6	9,8	7,8
	118,5	29,2	15,4	27,0
17 Materielle aktiver	706,1	560,5	144,2	160,4
18 Kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	1.061,0	451,6
19 Tilgodehavender hos dattervirksomheder	-	-	191,6	145,1
20 Kapitalandele i associerede virksomheder	2,9	2,8	1,2	1,2
21 Andre tilgodehavender	5,1	7,0	0,0	0,0
22 Udskudt skat	120,8	109,7	13,8	0,0
Andre langfristede aktiver	128,8	119,5	1.267,6	597,9
Langfristede aktiver	936,0	690,7	1.423,5	769,0
23 Varebeholdninger	213,9	131,2	87,7	55,8
24 Tilgodehavender fra salg	353,6	311,0	219,6	237,7
Tilgodehavender hos dattervirksomheder	-	-	37,6	9,8
Selskabsskat	8,1	3,2	0,0	0,0
Andre tilgodehavender	63,5	42,7	25,8	17,3
Periodeafgrænsningsposter	16,3	9,1	6,5	6,5
Likvide beholdninger	128,9	56,0	47,0	26,0
Kortfristede aktiver	784,3	553,2	424,2	353,1
Aktiver	1.720,3	1.243,9	1.847,7	1.122,1

Balance, passiver

mio. kr.

Note	Koncern		Moderselskab		
	2015	2014	2015	2014	
25	Aktiekapital	140,3	140,3	140,3	140,3
	Reserve for sikringstransaktioner	(4,9)	(2,5)	1,7	(1,3)
	Reserve for valutakursreguleringer	(147,6)	(48,7)	-	-
	Overført resultat	544,3	507,9	625,4	394,4
	Foreslået udbytte	65,7	65,7	65,7	65,7
	Egenkapital	597,8	662,7	833,1	599,1
22	Udskudt skat	7,1	20,3	0,0	11,3
26	Pensionsforpligtelser	51,5	43,5	0,0	0,0
34	Kreditinstitutter	589,5	216,6	558,2	216,6
27	Offentlige tilskud	11,9	14,6	2,0	2,7
	Langfristede forpligtelser	660,0	295,0	560,2	230,6
34	Kreditinstitutter	9,5	0,0	0,0	0,0
27	Offentlige tilskud	2,4	2,5	0,7	0,7
34	Kassekreditter	24,9	0,0	0,0	0,0
	Forudbetalinger fra kunder	32,1	32,0	28,9	32,0
	Leverandørgæld	156,6	148,6	61,7	86,4
	Gæld til dattervirksomheder	-	-	195,7	104,4
	Gæld til associerede virksomheder	5,7	3,4	5,7	3,4
	Selskabsskat	13,7	8,5	10,9	7,4
28	Hensatte forpligtelser	75,6	2,6	75,3	2,1
29	Anden gæld	142,0	88,6	75,5	56,0
	Kortfristede forpligtelser	462,5	286,2	454,4	292,4
	Forpligtelser	1.122,5	581,2	1.014,6	523,0
	Passiver	1.720,3	1.243,9	1.847,7	1.122,1

Egenkapitalopgørelse

mio. kr.

Koncern	Aktiekapital	Reserve for sikrings- transaktioner	Reserve for valutakurs- reguleringer	Overført resultat	Foreslået udbytte	Egenkapital i alt
Egenkapital 1. januar 2015	140,3	(2,5)	(48,7)	507,9	65,7	662,7
Årets resultat	-	-	-	45,3	65,7	111,0
<i>Poster som ikke kan blive omklassificeret til resultatet</i>						
Aktuarmæssige gevinster/(tab) på ydelsesbaserede pensionsordninger	-	-	-	(12,4)	-	(12,4)
Skat	-	-	-	3,5	-	3,5
<i>Poster som kan blive omklassificeret til resultatet</i>						
Valutakursregulering af:						
Udenlandske dattervirksomheder	-	-	(99,4)	-	-	(99,4)
Egenkapitalalignende lån til dattervirksomheder	-	-	0,8	-	-	0,8
Værdiregulering af sikringsinstrumenter:						
Indregnet i anden totalindkomst	-	(20,3)	-	-	-	(20,3)
Overført til nettoomsætning	-	14,4	-	-	-	14,4
Overført til produktionsomkostninger	-	0,3	-	-	-	0,3
Overført til finansielle poster	-	2,2	-	-	-	2,2
Skat	-	1,0	(0,3)	-	-	0,7
Anden totalindkomst	0,0	(2,4)	(98,9)	(8,9)	0,0	(110,2)
Totalindkomst i alt	0,0	(2,4)	(98,9)	36,4	65,7	0,8
<i>Transaktioner med ejerne</i>						
Udbetalt udbytte	-	-	-	-	(65,7)	(65,7)
Egenkapitalbevægelser i 2015	0,0	(2,4)	(98,9)	36,4	0,0	(64,9)
Egenkapital 31. december 2015	140,3	(4,9)	(147,6)	544,3	65,7	597,8
Egenkapital 1. januar 2014	140,3	(3,0)	(57,0)	465,9	65,7	611,9
Årets resultat	-	-	-	53,2	65,7	118,9
<i>Poster som ikke kan blive omklassificeret til resultatet</i>						
Aktuarmæssige gevinster/(tab) på ydelsesbaserede pensionsordninger	-	-	-	(15,2)	-	(15,2)
Skat	-	-	-	4,0	-	4,0
<i>Poster som kan blive omklassificeret til resultatet</i>						
Valutakursregulering af:						
Udenlandske dattervirksomheder	-	-	6,5	-	-	6,5
Egenkapitalalignende lån til dattervirksomheder	-	-	2,1	-	-	2,1
Værdiregulering af sikringsinstrumenter:						
Indregnet i anden totalindkomst	-	(10,8)	-	-	-	(10,8)
Overført til nettoomsætning	-	7,7	-	-	-	7,7
Overført til produktionsomkostninger	-	1,3	-	-	-	1,3
Overført til finansielle poster	-	2,4	-	-	-	2,4
Skat	-	(0,1)	(0,3)	-	-	(0,4)
Anden totalindkomst	0,0	0,5	8,3	(11,2)	0,0	(2,4)
Totalindkomst i alt	0,0	0,5	8,3	42,0	65,7	116,5
<i>Transaktioner med ejerne</i>						
Udbetalt udbytte	-	-	-	-	(65,7)	(65,7)
Egenkapitalbevægelser i 2014	0,0	0,5	8,3	42,0	0,0	50,8
Egenkapital 31. december 2014	140,3	(2,5)	(48,7)	507,9	65,7	662,7

Egenkapitalopgørelse

mio. kr.

Moderselskab	Aktiekapital	Reserve for sikrings- transaktioner	Overført resultat	Foreslået udbytte	Egenkapital i alt
Egenkapital 1. januar 2015	140,3	(1,3)	394,4	65,7	599,1
Årets resultat	-	-	231,0	65,7	296,7
<i>Poster som kan blive omklassificeret til resultatet</i>					
<i>Værdiregulering af sikringsinstrumenter:</i>					
Indregnet i anden totalindkomst	-	(4,8)	-	-	(4,8)
Overført til nettoomsætning	-	7,0	-	-	7,0
Overført til produktionsomkostninger	-	0,3	-	-	0,3
Overført til finansielle poster	-	1,5	-	-	1,5
Skat	-	(1,0)	-	-	(1,0)
Anden totalindkomst	0,0	3,0	0,0	0,0	3,0
Totalindkomst i alt	0,0	3,0	231,0	65,7	299,7
<i>Transaktioner med ejerne</i>					
Udbetalt udbytte	-	-	-	(65,7)	(65,7)
Egenkapitalbevægelser i 2015	0,0	3,0	231,0	0,0	234,0
Egenkapital 31. december 2015	140,3	1,7	625,4	65,7	833,1
Egenkapital 1. januar 2014	140,3	(1,8)	320,5	65,7	524,7
Årets resultat	-	-	73,9	65,7	139,6
<i>Poster som kan blive omklassificeret til resultatet</i>					
<i>Værdiregulering af sikringsinstrumenter:</i>					
Indregnet i anden totalindkomst	-	(7,2)	-	-	(7,2)
Overført til nettoomsætning	-	4,2	-	-	4,2
Overført til produktionsomkostninger	-	1,3	-	-	1,3
Overført til finansielle poster	-	2,4	-	-	2,4
Skat	-	(0,2)	-	-	(0,2)
Anden totalindkomst	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
Totalindkomst i alt	0,0	0,5	73,9	65,7	140,1
<i>Transaktioner med ejerne</i>					
Udbetalt udbytte	-	-	-	(65,7)	(65,7)
Egenkapitalbevægelser i 2014	0,0	0,5	73,9	0,0	74,4
Egenkapital 31. december 2014	140,3	(1,3)	394,4	65,7	599,1

Noter

- 29 Note 1 Regnskabsgrundlag
- 29 Note 2 Regnskabsregulering
- 29 Note 3 Væsentlige regnskabsmæssige skøn og vurderinger
- 31 Note 4 Segmentoplysninger

NOTER TIL TOTALINDKOMSTOPGØRELSEN

- 34 Note 5 Nettoomsætning
- 34 Note 6 Produktionsomkostninger
- 34 Note 7 Salgs- og distributionsomkostninger
- 34 Note 8 Administrationsomkostninger
- 35 Note 9 Personaleomkostninger
- 37 Note 10 Andre driftsindtægter
- 37 Note 11 Særlige poster
- 38 Note 12 Finansielle indtægter og omkostninger
- 39 Note 13 Skat af årets resultat
- 40 Note 14 Resultat pr. aktie

NOTER TIL PENGESTRØMSOPGØRELSEN

- 40 Note 15 Pengestrømme

NOTER TIL BALANCEN

- 41 Note 16 Immaterielle aktiver
- 44 Note 17 Materielle aktiver
- 46 Note 18 Kapitalandele i dattervirksomheder
- 47 Note 19 Tilgodehavender hos dattervirksomheder
- 47 Note 20 Kapitalandele i associerede virksomheder
- 48 Note 21 Andre tilgodehavender
- 49 Note 22 Udskudt skat
- 51 Note 23 Varebeholdninger
- 52 Note 24 Tilgodehavender fra salg
- 53 Note 25 Aktiekapital
- 53 Note 26 Pensionsforpligtelser
- 56 Note 27 Offentlige tilskud
- 56 Note 28 Hensatte forpligtelser
- 57 Note 29 Anden gæld

NOTER, ØVRIGE

- 57 Note 30 Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor
- 58 Note 31 Sikkerhedsstillelser og eventualforpligtelser
- 58 Note 32 Operationel leasing
- 59 Note 33 Finansielle risici
- 61 Note 34 Finansielle instrumenter
- 67 Note 35 Nærtstående parter
- 68 Note 36 Køb af virksomheder
- 69 Note 37 Efterfølgende begivenheder
- 69 Note 38 Anvendt regnskabspraksis

Noter

01 REGNSKABSRUNDLAG

Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet for 2015 for henholdsvis koncernen og Brødrene Hartmann A/S er aflagt i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav til årsrapporter for børsnoterede selskaber, jf. IFRS-bekendtgørelsen udstedt i henhold til årsregnskabsloven. Brødrene Hartmann A/S er et aktieselskab med hjemsted i Danmark.

Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet aflægges i danske kroner (DKK), der er præsentationsvaluta for koncernens aktiviteter og den funktionelle valuta for moderselskabet.

Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet aflægges på basis af historiske kostpriser, bortset fra afledte finansielle instrumenter, der måles til dagsværdi.

Den anvendte regnskabspraksis, som er beskrevet i note 38, er anvendt konsistent i regnskabsåret og for sammenligningstallene.

02 REGNSKABSREGULERING

Nye regnskabsstandarder og fortolkningsbidrag i 2015

Hartmann har implementeret alle nye og reviderede regnskabsstandarder og fortolkningsbidrag, der er godkendt af EU, og som har virkning for regnskabsår, der begynder 1. januar 2015. Hartmann har vurderet, at disse enten ikke er relevante for koncernen og moderselskabet eller ikke har nogen væsentlig betydning.

Nye regnskabsstandarder, der ikke er trådt i kraft og ikke er førtidsimplementeret

IASB har udstedt en række regnskabsstandarder, ændringer og fortolkningsbidrag, som er obligatoriske for koncernen og moderselskabet for regnskabsåret, der begynder 1. januar 2016 eller senere.

Betydningen af de regnskabsstandarder, ændringer og fortolkningsbidrag, der endnu ikke er trådt i kraft, vurderes ikke at have væsentlig indvirkning på koncernregnskabet og moderselskabet fremover. Analysen af den forventede effekt af implementeringen af IFRS 9, IFRS 15 og IFRS 16 er dog endnu ikke færdiggjort, jf. nedenfor.

IFRS 9 "Financial Instruments", der erstatter IAS 39, ændrer klassifikation og den deraf afledte måling af finansielle aktiver og forpligtelser. Der introduceres en mere logisk tilgang til klassifikation af finansielle aktiver drevet af virksomhedens forretningsmodel og de underliggende pengestrømmes karakteristika. Samtidig introduceres der en ny nedskrivningsmodel for alle finansielle aktiver.

IFRS 15 "Revenue from Contracts with Customers", der erstatter de nuværende omsætningsstandarder (IAS 11 og IAS 18) og fortolkningsbidrag, indfører en ny model for indregning og måling af omsætning vedrørende salgskontrakter med kunder. Den nye model bygger på en femtrinsproces, som skal følges for alle salgskontrakter med kunder for at fastlægge, hvornår og hvordan omsætning skal indregnes i resultatopgørelsen.

IFRS 16 "Leases", der erstatter IAS 17 medfører, at stort set alle leasingaftaler skal indregnes i balancen i leasingtagers regnskab i form af en leasingforpligtelse og et aktiv, som repræsenterer leasingtagers ret til at bruge det underliggende aktiv. Der skelnes ikke længere mellem operationel og finansiell leasing.

IFRS 9 og IFRS 15 har virkning for regnskabsår, der begynder 1. januar 2018, og IFRS 16 har virkning for regnskabsår, der begynder 1. januar 2019, såfremt de godkendes af EU.

03 VÆSENTLIGE REGNSKABSMÆSSIGE SKØN OG VURDERINGER

Ved anvendelsen af koncernens og moderselskabets regnskabspraksis er det nødvendigt, at ledelsen foretager vurderinger og skøn af samt opstiller forudsætninger for den regnskabsmæssige værdi af aktiver og forpligtelser, som ikke umiddelbart kan udledes fra andre kilder.

De foretagne vurderinger, skøn og forudsætninger baseres på historiske erfaringer og andre relevante faktorer, som ledelsen vurderer forsvarlige efter omstændighederne, men som i sagens natur er usikre og uforudsigelige.

De foretagne skøn og de underliggende forudsætninger vurderes løbende. Ændringer til de foretagne regnskabsmæssige skøn indregnes i den regnskabsperiode, hvori ændringen finder sted, samt fremtidige regnskabsperioder, hvis ændringen både påvirker den periode, hvori ændringen finder sted, og efterfølgende regnskabsperioder.

Væsentlige regnskabsmæssige skøn, forudsætninger og usikkerheder

Indregning og måling af aktiver og forpligtelser er ofte afhængig af fremtidige begivenheder, hvorom der hersker en vis usikkerhed. I den forbindelse er det nødvendigt at forudsætte et hændelsesforløb, der afspejler ledelsens vurdering af det mest sandsynlige udfald. I koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet er særligt følgende forudsætninger og usikkerheder væsentlige at bemærke, idet de har haft betydelig indflydelse på de i koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet indregnede aktiver og forpligtelser og kan nødvendiggøre korrektioner i efterfølgende regnskabsår, såfremt de forudsatte hændelsesforløb ikke realiseres som forventet:

Noter

Kraftvarmeværket i Tønder

Tønder Fjernvarme indgav i 2008 en klage til Energitilsynet omkring prisfastsættelse af fjernvarme leveret fra Hartmanns kraftvarmeværk. Sagen vedrører perioden fra 2003 til 2014, og den 4. september 2015 traf Sekretariatet for Energitilsynet afgørelse, som Hartmann påklagede til Energiklagenævnet jf. selskabsmeddelelse 10/2015 af den 4. september 2015. Hvis den af Sekretariatet for Energitilsynet afsagte afgørelse lægges til grund for den endelige afslutning af sagen, vil Hartmann blive påført omkostninger i niveauet 50 mio. kr., som samtidig vil påvirke pengestrømme negativt i niveauet 10 mio. kr. På baggrund af intern gennemgang af sagens forhold og tilkendegivelser fra eksterne rådgivere vurderer ledelsen, at det er overvejende sandsynligt, at afgørelsen vil blive omgjort i Energiklagenævnet.

Den regnskabsmæssige værdi af materielle aktiver pr. 31. december 2015 vedrørende kraftvarmeværket udgør 14,6 mio. kr. Tilgodehavende hos Tønder Fjernvarme udgør 39,0 mio. kr.

Nedlukning af fabrik i Tyskland

I august 2015 fremsatte ledelsen forslag om lukning af koncernens fabrik i Tyskland, jf. selskabsmeddelelse nr. 9/2015, og herefter blev lovpligtige forhandlinger med medarbejderrepræsentanter indledt. I januar 2016 blev forhandlingerne om de endelige vilkår for lukningen afsluttet, jf. selskabsmeddelelse nr. 1/2016, og lukningen effektueres som foreslået i 2. kvartal 2016. Der er foretaget nedskrivning af selskabets materielle aktiver med et beløb svarende til den regnskabsmæssige værdi af aktiverne på det forventede tidspunkt for ophør af produktion på fabrikken. Nedskrivningen udgør 15,5 mio. kr. og vedrører driftssegmentet Europe. Fratrædelsesgodtgørelser og øvrige nedlukningsomkostninger relateret til nedlukningen af fabrikken er opgjort til 70 mio. kr. Beløbet er opgjort med udgangspunkt i de forudsætninger, der ligger til grund for de gennemførte forhandlinger med medarbejderrepræsentanter, samt indgåede aftaler med leverandører mv. Se tillige note 11.

Genindvindingsværdi for goodwill

Fastlæggelse af nedskrivningsbehov på indregnede goodwillbeløb kræver opgørelse af kapitalværdier for de pengestrømsfrembringende enheder, hvortil goodwillbeløbene er fordelt. Opgørelsen af kapitalværdien fordrer et skøn over forventede fremtidige pengestrømme i den enkelte pengestrømsfrembringende enhed og fastlæggelse af en rimelig diskonteringsfaktor. Den regnskabsmæssige værdi af goodwill pr. 31. december 2015 udgør 65,5 mio. kr. (2014: 10,7 mio. kr.). For en nærmere beskrivelse af anvendte diskonteringsfaktorer mv. se note 16.

Udskudte skatteaktiver

Ved målingen af udskudte skatteaktiver vurderes det, om de kommende års indtjening baseret på budgetter og driftsplaner vil gøre det muligt og sandsynligt at anvende de midlertidige forskelle mel-

lem skatte- og regnskabsmæssige værdier og skattemæssigt fremførbare underskud. I vurderingen indgår endvidere verserende skatterevisorer. Den regnskabsmæssige værdi (netto) af udskudte skatteaktiver pr. 31. december 2015 udgør 113,7 mio. kr. (2014: 89,4 mio. kr.). For nærmere beskrivelse af udnyttelsesperiode mv. se note 22.

Købesumsallokering

Hartmann har den 6. januar 2015 købt Lactosan-Sanovo Holdings A/S' sydamerikanske støbepapaktiviteter (Sanovo Greenpack), jf. note 36.

Ved overtagelse af virksomheder skal de overtagne virksomheders aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser indregnes i henhold til overtagelsesmetoden. De væsentligste aktiver er goodwill, varemærker, kundeporteføljer, materielle aktiver, tilgodehavender og varebeholdninger.

For en væsentlig del af de aktiver og forpligtelser, der overtages, findes der ingen effektive markeder, som kan anvendes til at fastsætte dagsværdien. Dette er især gældende for overtagne immaterielle aktiver. Ledelsen foretager derfor skøn i forbindelse med opgørelse af dagsværdien for de overtagne aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser. Afhængigt af postens art kan opgørelsen af dagsværdi være behæftet med usikkerhed og muligvis blive genstand for efterfølgende regulering. Den ikke-allokerede købesum (positivt beløb) indregnes i balancen som goodwill, som fordeles på pengestrømsfrembringende enheder.

Nutidsværdien af skønnede fremtidige pengestrømme baseres på budgetter og forretningsplaner, fremskrivninger for efterfølgende år og ledelsens forventninger til udviklingen. Væsentlige parametre er omsætningsudvikling, overskudsgrad, fremtidige investeringer i materielle aktiver samt vækstforventninger for efterfølgende år. Ledelsen forventer, at den i koncernregnskabet indregnede købspris er det bedste skøn over den samlede dagsværdi i virksomhederne og dermed af allokeringen af goodwill.

Varemærker

Ved virksomhedssammenslutninger foretages en vurdering af værdien af de overtagne varemærker samt den forventede brugstid for disse. Dagsværdien af overtagne varemærker opgøres ved tilbageiskontering af sparede royalty-betalinger ved at eje brugsretten til varemærket (Relief from royalty-metoden).

Kundeporteføljer

Ved virksomhedssammenslutninger foretages vurdering af værdien af de overtagne kundeporteføljer. Værdien opgøres til nutidsværdien af det netto-cashflow, der opnås gennem salg til kunderne fratrukket afkast på øvrige pengestrømsgenererende aktiver.

Noter

Dagsværdi af materielle aktiver

Dagsværdien for grunde og bygninger og for tekniske- samt andre anlæg overtaget ved virksomhedssammenslutninger baseres så vidt muligt på dagsværdien for et tilsvarende aktiv i tilsvarende stand, der kan købes og sælges i et effektivt marked. Dagsværdien for materielle aktiver, hvor der ikke er pålidelig markedsdokumentation for dagsværdien, er fastsat på baggrund af en beregnet værdi for den afskrevne genanskaffelsespris. Fastsættelsen er baseret på genanskaffelsesværdien for et tilsvarende aktiv med samme funktionalitet og kapacitet. Den opgjorte genanskaffelsesværdi for det enkelte aktiv er herefter reduceret for at afspejle funktionel og fysisk slitage.

De forventede synergier og brugerspecifikke hensigter med anvendelse af de enkelte aktiver indgår ikke i vurderingen af dagsværdien.

For yderligere information om købesummallokering henvises til note 36.

04 SEGMENTOPLYSNINGER

Rapporteringen af forretningssegmenter er i overensstemmelse med den interne rapportering til koncerndirektion og bestyrelse. Koncerndirektion og bestyrelse udgør Hartmanns øverste operationelle ledelse (Chief Operating Decision Maker).

Hartmanns aktiviteter segmenteres med baggrund i de indrapporterende enheders geografiske placering.

Ingen operative driftssegmenter er sammenlagt for at udgøre de rapporteringspligtige segmenter.

Den interne ledelsesrapportering følger koncernens anvendte regnskabspraksis. Forretningsmæssige beslutninger i relation til ressourceallokering og resultatevaluering for de enkelte segmenter træffes på baggrund af segmentets resultat af primær drift før særlige poster. Finansierings- og skattemæssige beslutninger træffes ud fra oplysninger for Hartmann som helhed og allokeres ikke ud

på de rapporteringspligtige segmenter. Prisfastsættelse af transaktioner mellem segmenter sker på markedsvilkår.

Segmentindtægter og -omkostninger samt segmentaktiver og -forpligtelser omfatter de poster, der i den interne ledelsesrapportering direkte er henført til det enkelte segment, samt de poster der indirekte er allokert til det enkelte segment på et pålideligt grundlag. Resultat af associerede virksomheder, finansielle poster, indkomstskatter, kapitalandele i associerede virksomheder, skatteaktiver og -passiver samt likvider og bankgæld allokeres ikke til rapporteringspligtige segmenter.

De rapporteringspligtige segmenter er:

- **Europe** omfatter produktion og salg af emballage i støbepap. Produkterne produceres på fabrikker i Europa (herunder Israel) og afsættes primært til ægproducenter, ægpakkerier og detailkæder samt aftagere af industriemballage. Endvidere omfatter segmentet salg af maskiner til produktion af støbepapemballage samt kraftvarmeværket i Tønder.
- **Americas** omfatter produktion og salg af emballage i støbepap. Produkterne produceres primært på de nordamerikanske og sydamerikanske fabrikker og afsættes til æg- og frugtproducenter, -pakkerier og detailkæder. Sammenligningstal for 2014 er eksklusiv de pr. 6. januar 2015 tilkøbte aktiviteter i Sydamerika.

Øvrig segmentinformation

Ekstern nettoomsætning allokeres på de geografiske områder på basis af kundens geografiske placering. Immaterielle og materielle aktiver er baseret på aktivernes geografiske placering og anvendelse.

Ingen enkeltstående kunde udgør mere end 10% af den eksterne omsætning.

Omsætning fra eksterne kunder, der kan henføres til et enkelt fremmed land, er ikke væsentlig.

Noter

mio. kr.

04 SEGMENTOPLYSNINGER FORTSAT

Aktiviteter

2015	Europe	Americas	Sum af rap- porterings- pligtige segmenter
Støbepap	1.185,7	885,7	2.071,4
Øvrig omsætning, ekstern	62,0	0,0	62,0
Nettoomsætning	1.247,7	885,7	2.133,4
Resultat af primær drift før særlige poster	111,9	146,1	258,0
Øvrige segmentoplysninger			
Afskrivninger	57,0	36,3	
Investeringer i immaterielle og materielle aktiver	69,5	132,7	
Nettoarbejds kapital	162,4	94,3	
Investeret kapital	530,6	546,3	
Segmentaktiver	818,7	663,0	1.481,7
2014			
	Europe	Americas	Sum af rap- porterings- pligtige segmenter
Støbepap	1.174,8	318,6	1.493,4
Øvrig omsætning, ekstern	121,2	0,0	121,2
Nettoomsætning	1.296,0	318,6	1.614,6
Resultat af primær drift før særlige poster	127,9	59,7	187,6
Øvrige segmentoplysninger			
Afskrivninger	57,0	14,4	
Investeringer i immaterielle og materielle aktiver	55,6	50,5	
Nettoarbejds kapital	139,1	36,3	
Investeret kapital	511,0	233,6	
Segmentaktiver	805,1	275,2	1.080,3

Noter

mio. kr.

04 SEGMENTOPLYSNINGER FORTSAT

Afstemninger

	2015	2014
Nettoomsætning		
Nettoomsætning for rapporteringspligtige segmenter	2.133,4	1.614,6
Nettoomsætning, jf. totalindkomstopgørelse	2.133,4	1.614,6
Resultatmål		
Resultat af primær drift før særlige poster for rapporteringspligtige segmenter	258,0	187,6
Ikke allokerede koncernfunktioner	(25,0)	(25,4)
Elimineringer	0,8	0,8
Resultat af primær drift før særlige poster, jf. totalindkomstopgørelse	233,8	163,0
Særlige poster	(100,5)	(7,0)
Resultat af primær drift, jf. totalindkomstopgørelse	133,3	156,0
Resultat efter skat i associerede virksomheder	0,1	0,1
Finansielle indtægter	7,8	1,8
Finansielle omkostninger	(30,4)	(18,7)
Resultat før skat, jf. totalindkomstopgørelse	110,8	139,2
Aktiver		
Aktiver for rapporteringspligtige segmenter	1.481,7	1.080,3
Ikke fordelte aktiver	260,7	171,7
Elimineringer	(22,1)	(8,1)
Aktiver, jf. balance	1.720,3	1.243,9

Geografisk fordeling

	Danmark	Øvrige Europa	Nord- og Sydamerika*	Øvrige verden	Koncern i alt
2015					
Nettoomsætning	39,3	1.053,4	920,6	120,1	2.133,4
Immaterielle og materielle aktiver	154,9	206,4	429,8	16,1	807,2
2014					
Nettoomsætning	99,7	1.063,6	358,6	92,7	1.614,6
Immaterielle og materielle aktiver	171,1	203,4	189,2	7,5	571,2

* Nord- og Sydamerika refererer til de geografiske kontinenter.

Noter

mio. kr.

05 NETTOOMSÆTNING

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Varesalg	2.141,9	1.621,2	1.300,1	1.253,3
Levering af tjenesteydelser	5,9	1,1	6,3	1,1
Afledte finansielle instrumenter	(14,4)	(7,7)	(7,0)	(4,2)
Nettoomsætning	2.133,4	1.614,6	1.299,4	1.250,2

06 PRODUKTIONSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Vareforbrug	1.047,6	793,0	896,1	837,4
Personaleomkostninger indeholdt i vareforbrug	(338,4)	(220,3)	(103,4)	(97,4)
Nedskrivning af varebeholdninger	0,7	0,8	(0,6)	0,0
Personaleomkostninger, jf. note 9	460,8	325,8	146,7	146,7
Afskrivninger, jf. note 16 og 17	87,8	67,4	29,4	30,6
Øvrige produktionsomkostninger	187,8	136,6	50,6	48,4
Afledte finansielle instrumenter	0,3	1,3	0,3	1,3
Produktionsomkostninger	1.446,6	1.104,6	1.019,1	967,0

07 SALGS- OG DISTRIBUTIONSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Personaleomkostninger, jf. note 9	81,7	68,9	15,5	16,1
Afskrivninger, jf. note 17	0,7	0,6	0,2	0,2
Øvrige salgs- og distributionsomkostninger	281,6	220,9	171,4	171,1
Salgs- og distributionsomkostninger	364,0	290,4	187,1	187,4

I Øvrige salgs- og distributionsomkostninger indgår hovedsageligt omkostninger til fragt.

08 ADMINISTRATIONSOMKOSTNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Personaleomkostninger, jf. note 9	47,9	45,6	30,7	40,4
Afskrivninger, jf. note 16 og 17	4,0	2,6	3,5	2,6
Øvrige administrationsomkostninger	37,9	11,3	24,4	8,4
Administrationsomkostninger	89,8	59,5	58,6	51,4

Noter

mio. kr.

09 PERSONALEOMKOSTNINGER

	Koncern		Moterselskab	
	2015	2014	2015	2014
Lønninger og vederlag	585,9	380,0	248,6	183,5
Pensionsomkostninger, ydelsesbaserede ordninger	3,6	2,5	0,0	0,0
Pensionsbidrag, bidragsbaserede ordninger	40,1	34,6	16,2	16,3
Andre udgifter til social sikring	35,7	23,2	3,0	3,4
Personaleomkostninger	665,3	440,3	267,8	203,2
Personaleomkostninger indregnes i totalindkomstopgørelsen i følgende poster:				
Produktionsomkostninger	460,8	325,8	146,7	146,7
Salgs- og distributionsomkostninger	81,7	68,9	15,5	16,1
Administrationsomkostninger	47,9	45,6	30,7	40,4
Særlige poster	74,9	0,0	74,9	0,0
	665,3	440,3	267,8	203,2
Antal medarbejdere				
Gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede	2.070	1.461	404	427

Pensionsforpligtelser fremgår af note 26.

Vederlag til koncerndirektion

Aflønning af koncerndirektionen er baseret på en fast gage, bidragsbaseret pension, bonus samt øvrige goder i form af fri bil og telefon. Bonus tildeles individuelt efter en konkret målopfyldelse.

Medlemmer af koncerndirektionen har et opsigelsesvarsel på 12 måneder i tilfælde af opsigelse fra Hartmanns side. Hvis en kontrollerende andel af aktierne i selskabet skifter ejer, forlænges dette opsigelsesvarsel til 18 måneder (24 måneder for Marianne Rørslev Bock) med virkning fra den dag, hvor aktierne sælges. Det forlængede varsel gælder indtil 18 måneder efter overdragelsen.

	Løn	Bonus	Pension	Øvrige goder	Total
2015					
Ulrik Kolding Hartvig	2,7	0,8	0,3	0,2	4,0
Marianne Rørslev Bock	2,0	0,6	0,2	0,2	3,0
	4,7	1,4	0,5	0,4	7,0
2014					
Ulrik Kolding Hartvig	2,6	0,2	0,3	0,2	3,3
Marianne Rørslev Bock	1,8	0,1	0,2	0,2	2,3
	4,4	0,3	0,5	0,4	5,6

Noter

mio. kr.

09 PERSONALEOMKOSTNINGER FORTSAT

Vederlag til bestyrelse

Vederlaget til bestyrelsen er et fast honorar, der godkendes på selskabets ordinære generalforsamling. Menige medlemmer honoreres med et årligt honorar på 200.000 kr. pr. medlem. Næstformanden modtager to gange menigt honorar og formanden tre gange menigt honorar.

	2015	2014
Formand	0,6	0,6
Næstformand	0,4	0,4
Menige medlemmer	1,0	1,0
	2,0	2,0

Vederlag til revisionsudvalg

Vederlaget til revisionsudvalget er et fast honorar, der godkendes på selskabets ordinære generalforsamling. Menige medlemmer honoreres med et årligt honorar på 100.000 kr. pr. medlem. Formanden modtager to gange menigt honorar. Såfremt formanden også er næstformand for bestyrelsen, honoreres formanden alene med honorar som menigt medlem.

	2015	2014
Formand	0,2	0,2
Menige medlemmer	0,1	0,1
	0,3	0,3

Aktiebesiddelser for direktions- og bestyrelsesmedlemmer

	Antal			31.12.2015
	01.01.2015	Købt	Solgt	
Direktion				
Ulrik Kolding Hartvig	3.000	135	0	3.135
Marianne Rørslev Bock	1.250	0	0	1.250
Bestyrelse				
Agnete Raaschou-Nielsen	2.000	0	0	2.000
Niels Hermansen	0	0	0	0
Jørn Mørkeberg Nielsen	2.700	0	0	2.700
Steen Parsholt	2.781	0	0	2.781
Jan Peter Antonisen	0	0	0	0
Andy Hansen	0	56	0	56
Niels Christian Petersen	72	0	0	72

Noter

mio. kr.

10 ANDRE DRIFTSINDTÆGTER

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Gevinst ved salg af immaterielle og materielle aktiver	0,8	0,1	0,0	0,0
Licensindtægter	0,0	2,8	0,0	2,8
Andre driftsindtægter	0,8	2,9	0,0	2,8

11 SÆRLIGE POSTER

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Nedskrivning af materielle aktiver	15,5	0,0	0,0	0,0
Fratrædelsesgodtgørelser	74,9	0,0	74,9	0,0
Øvrige nedlukningsomkostninger	10,1	0,0	10,1	0,0
Omkostninger i forbindelse med køb af Sanovo Greenpack	0,0	7,0	0,0	7,0
Særlige omkostninger	100,5	7,0	85,0	7,0
Særlige poster	(100,5)	(7,0)	(85,0)	(7,0)
Havde særlige poster været indregnet i resultat af primær drift før særlige poster, ville de have indgået i følgende poster i totalindkomstopgørelsen:				
Produktionsomkostninger	(91,8)	0,0	(76,3)	0,0
Salgs- og distributionsomkostninger	(2,9)	0,0	(2,9)	0,0
Administrationsomkostninger	(5,8)	(7,0)	(5,8)	(7,0)
	(100,5)	(7,0)	(85,0)	(7,0)

Væsentlige ikke tilbagevendende indtægter og omkostninger, som har særlig karakter i forhold til koncernens indtjeningsskabende driftsaktiviteter, præsenteres som særlige poster af hensyn til sammenligneligheden i totalindkomstopgørelsen.

Særlige omkostninger, som udgør 100,5 mio. kr., er forbundet med den iværksatte lukning af Hartmanns fabrik i Tyskland i 1. halvår af 2016 samt organisatoriske tilpasninger på de europæiske fabrikker og hovedkontoret, jf. tillige note 3.

I henhold til de indgåede kontraktproducentaftaler mellem moderselskabet og dets dattervirksomheder kompenserer moderselskabet sine dattervirksomheder for restruktureringsomkostninger, som ikke vedrører nedskrivning af immaterielle og materielle aktiver.

Noter

mio. kr.

12 FINANSIELLE INDTÆGTER OG OMKOSTNINGER

	Koncern		Morderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Renteindtægter, dattervirksomheder	-	-	1,7	2,0
Renteindtægter, likvider mv.	1,0	0,4	0,4	0,4
Øvrige renteindtægter	1,4	0,6	0,0	0,0
Renteindtægter fra finansielle aktiver, der ikke måles til dagsværdi via resultatet	2,4	1,0	2,1	2,4
Udbytte fra dattervirksomheder	-	-	33,0	53,3
Tilbageførsel af tidligere års nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder, jf. note 18	-	-	315,7	67,2
Valutakursgevinster, netto	4,7	0,0	1,6	0,0
Renteeffekt ved diskontering af langfristede tilgodehavender	0,7	0,8	0,0	0,0
Finansielle indtægter	7,8	1,8	352,4	122,9
Renteomkostninger, dattervirksomheder	-	-	1,8	0,9
Renteomkostninger, kreditinstitutter	22,0	4,1	7,2	3,8
Nettoforrentning af ydelsesbaserede pensionsforpligtelser, jf. note 26	1,1	1,0	-	-
Øvrige omkostninger	5,1	3,2	1,8	1,4
Renteomkostninger fra finansielle forpligtelser, der ikke måles til dagsværdi via resultatet	28,2	8,3	10,8	6,1
Nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	6,4	1,1
Valutakurstab, netto	0,0	8,0	0,0	3,9
Afledte finansielle instrumenter	2,2	2,4	1,5	2,4
Finansielle omkostninger	30,4	18,7	18,7	13,5
Finansielle indtægter og omkostninger	(22,6)	(16,9)	333,7	109,4

Noter

mio. kr.

13 SKAT AF ÅRETS RESULTAT

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Årets skat kan opdeles således:				
Skat af årets resultat	(0,2)	20,3	(13,4)	10,0
Skat af anden totalindkomst	(4,2)	(3,6)	1,0	0,2
	(4,4)	(16,7)	(12,4)	10,2
Skat af årets resultat fremkommer således:				
Aktuel skat	32,1	17,9	8,9	8,2
Ændring i udskudt skat	(24,6)	(5,1)	(26,1)	(1,3)
Ændring af selskabsskatteprocent	(1,0)	(0,1)	0,0	0,0
Skat vedrørende tidligere år	(6,7)	7,6	3,8	3,1
	(0,2)	20,3	(13,4)	10,0
Skat af årets resultat kan forklares således:				
Resultat før skat	110,8	139,2	283,3	149,6
Udbytte fra dattervirksomheder og associerede virksomheder	-	-	(33,0)	(53,3)
Tilbageførsel af tidl. års nedskrivning af kapitalandele i dattervirk.	-	-	(315,7)	(67,2)
Nedskrivning af kapitalandele i dattervirksomheder	-	-	6,4	1,1
Resultat efter skat i associerede virksomheder	(0,1)	(0,1)	-	-
	110,7	139,1	(59,0)	30,2
Beregnet 23,5% skat heraf (2014: 24,5%)	26,0	34,1	(13,9)	7,4
Regulering af beregnet skat i udenlandske dattervirksomheder i forhold til 23,5% (2014: 24,5%)	4,7	(0,5)	-	-
<i>Skatteeffekt af:</i>				
Ændring af selskabsskatteprocent*	(1,0)	(0,1)	0,0	0,0
Indregnede udskudte skatteaktiver i udenlandske dattervirksomheder	(36,8)	(18,0)	0,0	0,0
Ikke-skattepligtige indtægter og ikke-fradragsberettigede omkostninger	5,3	1,5	2,8	1,7
Ændring i værdiansættelse af nettoskatteaktiver	0,0	1,1	0,0	0,0
Øvrige skatteudgifter	0,2	0,2	0,2	0,4
Udskudt skat vedrørende tidligere år	8,1	(5,6)	(6,3)	(2,6)
Skat vedrørende tidligere år	(6,7)	7,6	3,8	3,1
	(0,2)	20,3	(13,4)	10,0
Effektiv skatteprocent	0	15	23	33
Skat af anden totalindkomst:				
Aktuarmæssige gevinster/(tab) på pensionsforpligtelser	(3,5)	(4,0)	0,0	0,0
Valutakursregulering af egenkapitallignende lån til dattervirksomheder	0,3	0,3	0,0	0,0
<i>Værdiregulering af sikringsinstrumenter:</i>				
Indregnet i anden totalindkomst	(5,2)	(2,7)	(1,2)	(1,8)
Overført til nettoomsætning	3,6	1,9	1,6	1,1
Overført til produktionsomkostninger	0,1	0,3	0,1	0,3
Overført til finansielle poster	0,5	0,6	0,5	0,6
	(4,2)	(3,6)	1,0	0,2

* Effekten af ændring i skatteprocenten er relateret til den udskudte skat og skyldes den gradvise reduktion af den danske selskabsskatteprocent fra 25% i 2013 til 24,5% i 2014, 23,5% i 2015 og 22% i 2016 og fremadrettet. Effekten i 2015 skyldes ændringer i skøn over, hvornår de midlertidige forskelle realiseres i forhold til det forventede ved udarbejdelse af årsrapporten for 2014.

Noter

mio. kr.

14 RESULTAT PR. AKTIE

	Koncern	
	2015	2014
Gennemsnitligt antal aktier	7.015.090	7.015.090
Gennemsnitligt antal egne aktier	(100.000)	(100.000)
Gennemsnitligt antal aktier i omløb	6.915.090	6.915.090
Udestående tegningsrettigheders gennemsnitlige udvandingseffekt	0	0
Gennemsnitligt antal aktier, udvandet	6.915.090	6.915.090
Årets resultat for aktionærerne i Brødrene Hartmann A/S	111,0	118,9
Resultat pr. aktie i kr.	16,1	17,2
Resultat pr. aktie i kr., udvandet	16,1	17,2

15 PENGESTRØMME

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
(Gevinst) og tab ved salg af immaterielle og materielle aktiver	(0,8)	(0,1)	0,0	0,0
Regulering for andre ikke-kontante poster	(0,8)	(0,1)	0,0	0,0
Varebeholdninger	(40,6)	(19,4)	(31,9)	(7,5)
Tilgodehavender	11,0	(56,6)	(16,0)	1,8
Pensionsforpligtelser	(3,7)	(2,8)	0,0	0,0
Forudbetalinger fra kunder	0,1	31,9	(3,1)	32,0
Leverandørgæld	(10,6)	31,5	(24,7)	19,6
Anden gæld mv.	(0,2)	(22,8)	118,1	(6,6)
Ændring i driftskapital mv.	(44,0)	(38,2)	42,4	39,3

Noter

mio. kr.

16 IMMATERIELLE AKTIVER

Koncern	Goodwill	Øvrige	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2015	22,8	12,9	35,7
Valutakursregulering	(18,0)	(12,7)	(30,7)
Tilgang ved køb af dattervirksomheder	72,8	49,9	122,7
Tilgang	0,0	1,0	1,0
Afgang	(12,1)	(12,9)	(25,0)
Anskaffelsessum 31. december 2015	65,5	38,2	103,7
Af- og nedskrivninger 1. januar 2015	12,1	12,9	25,0
Valutakursreguleringer	0,0	(0,9)	(0,9)
Afskrivninger	0,0	3,5	3,5
Afgang	(12,1)	(12,9)	(25,0)
Af- og nedskrivninger 31. december 2015	0,0	2,6	2,6
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2015	65,5	35,6	101,1
Anskaffelsessum 1. januar 2014	22,8	12,9	35,7
Anskaffelsessum 31. december 2014	22,8	12,9	35,7
Af- og nedskrivninger 1. januar 2014	12,1	11,4	23,5
Afskrivninger	0,0	1,5	1,5
Af- og nedskrivninger 31. december 2014	12,1	12,9	25,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2014	10,7	0,0	10,7
Moderselskab	Goodwill	Øvrige	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2015	22,8	12,9	35,7
Tilgang	0,0	1,0	1,0
Afgang	(12,1)	(12,9)	(25,0)
Anskaffelsessum 31. december 2015	10,7	1,0	11,7
Af- og nedskrivninger 1. januar 2015	12,1	12,9	25,0
Afgang	(12,1)	(12,9)	(25,0)
Af- og nedskrivninger 31. december 2015	0,0	0,0	0,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2015	10,7	1,0	11,7
Anskaffelsessum 1. januar 2014	22,8	12,9	35,7
Anskaffelsessum 31. december 2014	22,8	12,9	35,7
Af- og nedskrivninger 1. januar 2014	12,1	11,4	23,5
Afskrivninger	0,0	1,5	1,5
Af- og nedskrivninger 31. december 2014	12,1	12,9	25,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2014	10,7	0,0	10,7

Noter

mio. kr.

16 IMMATERIELLE AKTIVER FORTSAT

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen i følgende poster:				
Produktionsomkostninger	3,5	0,0	0,0	0,0
Administrationsomkostninger	0,0	1,5	0,0	1,5
	3,5	1,5	0,0	1,5

Nedskrivningstest

Ledelsen har testet den regnskabsmæssige værdi af goodwill og øvrige immaterielle aktiver med udefinerbar brugstid for nedskrivningsbehov i hver af de pengestrømsfrembringende enheder.

Koncern	Segment	Goodwill		Varemærker	
		2015	2014	2015	2014
<i>Pengestrømsfrembringende enhed</i>					
Argentina	Americas	0,3	0,0	4,8	0,0
Brasilien	Americas	54,5	0,0	6,6	0,0
Europe Moulded Fibre	Europe	10,7	10,7	0,0	0,0
I alt		65,5	10,7	11,4	0,0

Moderselskab	Segment	Goodwill	
		2015	2014
<i>Pengestrømsfrembringende enhed</i>			
Europe Moulded Fibre	Europe	10,7	0,0
I alt		10,7	0,0

Primære forudsætninger

Genindvindingsværdierne for enhederne er baseret på kapitalværdierne, som er fastlagt ved opgørelse af forventede nettopengestrømme ud fra bestyrelsesgodkendte budgetter for 2016 og prognoser for årene 2017-2020.

Opgørelserne af kapitalværdierne medtager forventede investeringer for årene 2016-2020, og i terminalperioden er forventede investeringer til opretholdelse af kapitalapparatet medtaget.

De vægtede gennemsnitlige vækstrater, som er anvendt i terminalperioden, vurderes ikke at overstige de langsigtede gennemsnitlige vækstrater på de pågældende enheders markeder.

Argentina

Effekten af opførelsen af ny fabrik i Gualaguaychú er medtaget i opgørelsen af de forventede pengestrømme, idet investeringen er godkendt og påbegyndt i 2015, og da investeringsbeløbet indgår i de aktiver, der testes for værdiforringelse. Opførelsen af fabrikken afsluttes i 2016, og driftsmæssig effekt er medregnet fra 2. halvår 2016. Herudover er der i perioden 2016-2020 og terminalperioden medregnet en vækst, der tager højde for inflationsforventningerne. Det forudsættes, at prisstigninger svarende til inflationsforventningerne kan realiseres. Vækst i terminalperioden er fastsat til 4,0%. Der er anvendt en diskonteringsfaktor før skat på 40% i 2016, som inkluderer en forventet inflation på 26%. Diskonteringsfaktoren er korrigeret for faldende inflationsforventninger i perioden 2017-2020 samt i terminalperioden, hvor den udgør 22% før skat.

Noter

mio. kr.

16 IMMATERIELLE AKTIVER FORTSAT

Brasilien

Effekten af opførelsen af ny fabrik i Lages er medtaget i opgørelsen af de forventede pengestrømme, idet investeringen er godkendt og påbegyndt i 2015, og da investeringsbeløbet indgår i de aktiver, der testes for værdiforringelse. Opførelsen af fabrikken afsluttes i 2016, og driftsmæssig effekt heraf er medregnet fra 2. kvartal 2016. Herudover er der i perioden 2016-2020 og terminalperioden medregnet en vækst, der tager højde for inflationsforventningerne. Det forudsættes, at prisstigninger svarende til inflationsforventningerne kan realiseres. Vækst i terminalperioden er fastsat til 3,5%. Der er anvendt en diskonteringsfaktor før skat på 21% i 2016, som er korrigeret for inflationsforventninger i perioden 2017-2020 samt i terminalperioden, hvor den udgør 17% før skat.

Europe Moulded Fibre

Effekten af igangsatte omstruktureringer i det europæiske produktionsnetværk og på hovedkontoret samt den forventede udvikling i salgspriserne på det europæiske marked, som har været præget af øget priskonkurrence, er medtaget i opgørelsen af de forventede pengestrømme. Effekten af nedlukningen af fabrikken i Tyskland er ligeledes indregnet og forventes at have effekt fra medio 2016. Vækst i terminalperioden er fastsat til 1,0% (2014: 1,0%), som er på niveau med den forventede inflation. Der er anvendt en diskonteringsfaktor før skat på 10% (2014: 10%) i hele perioden.

Konklusion

På baggrund af de foretagne test er det ledelsens vurdering, at der ikke er nedskrivningsbehov.

Ledelsen har vurderet, at der ikke er scenarier, hvor en sandsynlig ændring i forudsætningerne vil medføre en situation, hvor den regnskabsmæssige værdi af goodwill og varemærker med udefinerbar brugstid væsentligt overstiger genindvindingsværdien. Ledelsen følger løbende den økonomiske udvikling i Argentina og Brasilien.

Noter

mio. kr.

17 MATERIELLE AKTIVER

Koncern	Grunde og bygninger	Produktions- anlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Aktiver under opførelse	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2015	386,4	1.763,1	95,9	29,2	2.274,6
Valutakursregulering	(10,1)	(49,9)	(0,9)	(13,4)	(74,3)
Overførsel	0,0	27,1	4,5	(31,6)	0,0
Tilgang ved køb af dattervirksomheder	18,6	100,1	3,2	2,4	124,3
Tilgang	5,6	45,2	3,7	131,9	186,4
Afgang	0,0	(6,8)	(2,9)	0,0	(9,7)
Anskaffelsessum 31. december 2015	400,5	1.878,8	103,5	118,5	2.501,3
Af- og nedskrivninger 1. januar 2015	245,1	1.383,7	85,3	0,0	1.714,1
Valutakursregulering	(1,7)	(14,6)	0,0	0,0	(16,3)
Nedskrivninger	8,5	6,7	0,3	0,0	15,5
Afskrivninger	12,6	73,1	5,7	0,0	91,4
Afgang	0,0	(6,8)	(2,7)	0,0	(9,5)
Af- og nedskrivninger 31. december 2015	264,5	1.442,1	88,6	0,0	1.795,2
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2015	136,0	436,7	14,9	118,5	706,1
Anskaffelsessum 1. januar 2014	386,2	1.646,4	90,0	61,0	2.183,6
Valutakursregulering	(1,9)	(1,4)	(0,2)	(1,4)	(4,9)
Overførsel	0,0	59,6	0,0	(59,6)	0,0
Tilgang	2,1	59,4	7,9	29,2	98,6
Afgang	0,0	(0,9)	(1,8)	0,0	(2,7)
Anskaffelsessum 31. december 2014	386,4	1.763,1	95,9	29,2	2.274,6
Af- og nedskrivninger 1. januar 2014	234,1	1.330,4	84,1	0,0	1.648,6
Valutakursregulering	(0,9)	(3,1)	(0,2)	0,0	(4,2)
Afskrivninger	11,9	56,9	3,0	0,0	71,8
Afgang	0,0	(0,5)	(1,6)	0,0	(2,1)
Af- og nedskrivninger 31. december 2014	245,1	1.383,7	85,3	0,0	1.714,1
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2014	141,3	379,4	10,6	29,2	560,5

Noter

mio. kr.

17 MATERIELLE AKTIVER FORTSAT

Moderselskab	Grunde og bygninger	Produktionsanlæg og maskiner	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	Produktionsanlæg under opførelse	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2015	166,2	812,0	71,4	27,0	1.076,6
Overførsel	0,0	22,5	4,5	(27,0)	0,0
Tilgang	0,0	1,2	1,0	15,4	17,6
Afgang	0,0	(1,1)	(0,1)	0,0	(1,2)
Anskaffelsessum 31. december 2015	166,2	834,6	76,8	15,4	1.093,0
Af- og nedskrivninger 1. januar 2015	146,1	706,5	63,6	0,0	916,2
Afskrivninger	2,7	27,6	3,5	0,0	33,8
Afgang	0,0	(1,1)	(0,1)	0,0	(1,2)
Af- og nedskrivninger 31. december 2015	148,8	733,0	67,0	0,0	948,8
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2015	17,4	101,6	9,8	15,4	144,2
Anskaffelsessum 1. januar 2014	166,2	803,8	64,5	5,6	1.040,1
Overførsel	0,0	5,6	0,0	(5,6)	0,0
Tilgang	0,0	3,2	6,9	27,0	37,1
Afgang	0,0	(0,6)	0,0	0,0	(0,6)
Anskaffelsessum 31. december 2014	166,2	812,0	71,4	27,0	1.076,6
Af- og nedskrivninger 1. januar 2014	143,2	678,6	61,9	0,0	883,7
Afskrivninger	2,9	28,0	1,7	0,0	32,6
Afgang	0,0	(0,1)	0,0	0,0	(0,1)
Af- og nedskrivninger 31. december 2014	146,1	706,5	63,6	0,0	916,2
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2014	20,1	105,5	7,8	27,0	160,4

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Afskrivningerne kan specificeres således:				
Nedskrivninger	15,5	0,0	0,0	0,0
Afskrivninger	91,4	71,8	33,8	32,6
Indtægtsført andel af offentlige tilskud	(2,4)	(2,7)	(0,7)	(0,7)
	104,5	69,1	33,1	31,9
Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen i følgende poster:				
Produktionsomkostninger	84,3	67,4	29,4	30,6
Salgs- og distributionsomkostninger	0,7	0,6	0,2	0,2
Administrationsomkostninger	4,0	1,1	3,5	1,1
Særlige poster	15,5	0,0	0,0	0,0
	104,5	69,1	33,1	31,9

Noter

mio. kr.

18 KAPITALANDELE I DATTERVIRKSOMHEDER

	Moderselskab	
	2015	2014
Anskaffelsessum 1. januar	799,6	799,6
Årets tilgang	300,1	0,0
Anskaffelsessum 31. december	1.099,7	799,6
Nedskrivninger 1. januar	348,0	414,1
Årets nedskrivninger	6,4	1,1
Årets tilbageførsel af nedskrivninger	(315,7)	(67,2)
Nedskrivninger 31. december	38,7	348,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	1.061,0	451,6

Årets tilgang på 300,1 mio. kr. (2014: 0,0 mio. kr.) vedrører køb af dattervirksomheder i Sydamerika, 300,0 mio. kr. samt kapitalforhøjelse i Hartmann Italiana S.r.l., 0,1 mio. kr.

Årets nedskrivning på 6,4 mio. kr. vedrører nedskrivning af kapitalandele i Hartmann-Schwedt GmbH som konsekvens af nedlukning af fabrikken i 1. halvår 2016.

Årets tilbageførsel af nedskrivninger på 315,7 mio. kr. består af fuld tilbageførsel af nedskrivningerne i Canada, Kroatien og Israel med henholdsvis 296,5 mio. kr., 15,4 mio. kr. og 3,8 mio. kr. (2014: 65,3 mio. kr. Hartmann Canada Inc., 1,1 mio. kr. Hartmann Finance A/S, 0,2 mio. kr. Hartmann-Mai Ltd., 0,6 mio. kr. Hartmann-Varkaus Oy). Årets tilbageførsler er foretaget ud fra en vurdering af selskabernes fremtidige indtjeningsevne.

Navn	Hjemsted	Ejerandel
Hartmann Canada Inc.	Canada	100%
Hartmann Dominion Inc. (dattervirksomhed i Hartmann Canada Inc.)	Canada	100%
Hartmann d.o.o.	Serbien	100%
Hartmann Finance A/S	Danmark	100%
Hartmann France S.a.r.l.	Frankrig	100%
Hartmann-Hungary Kft.	Ungarn	100%
Hartmann Italiana S.r.l.	Italien	100%
Hartmann-Mai Ltd.	Israel	100%
Hartmann Papirna Ambalaža d.o.o.	Kroatien	100%
Hartmann Polska Sp. z o.o.	Polen	100%
Hartmann-Schwedt GmbH	Tyskland	100%
Hartmann (UK) Ltd.	England	100%
Hartmann USA Inc. (dattervirksomhed i Hartmann Canada Inc.)	USA	100%
Hartmann-Varkaus Oy	Finland	100%
Hartmann Verpackung AG	Schweiz	100%
Hartmann Verpackung GmbH (dattervirksomhed i Hartmann Schwedt GmbH)	Tyskland	100%
Molarsa Chile SPA (dattervirksomhed i Moldeados Argentinos SA)	Chile	100%
Moldeados Argentinos SA (dattervirksomhed i Projects A/S)	Argentina	100%
Projects A/S	Danmark	100%
Sanovo Greenpack Argentina SRL (dattervirksomhed i Projects A/S)	Argentina	100%
Sanovo Greenpack Embalagens Do Brasil Ltda (dattervirksomhed i Projects A/S)	Brasilien	100%

Noter

mio. kr.

19 TILGODEHAVENDER HOS DATTERVIRKSOMHEDER

	Moterselskab	
	2015	2014
Regnskabsmæssig værdi 1. januar	145,1	85,3
Valutakursregulering	(1,1)	0,2
Tilgang	92,8	92,4
Afgang	(45,2)	(32,8)
Regnskabsmæssig værdi 31. december	191,6	145,1

20 KAPITALANDELE I ASSOCIEREDE VIRKSOMHEDER

	Koncern		Moterselskab	
	2015	2014	2015	2014
Anskaffelsessum 1. januar	1,2	0,3	1,2	0,3
Tilgang	0,0	0,9	0,0	0,9
Anskaffelsessum 31. december	1,2	1,2	1,2	1,2
Værdireguleringer 1. januar	1,6	1,5	-	-
Andel af årets resultat	0,1	0,1	-	-
Værdireguleringer 31. december	1,7	1,6	0,0	0,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	2,9	2,8	1,2	1,2

Navn	Hjemsted	Ejerandel	Brutto- fortjeneste	Årets resultat*	Aktiver	Forpligtelser	Egenkapital
2015							
DanFiber A/S	Søborg	49,0%	4,4	0,2	22,1	16,2	5,9
2014							
DanFiber A/S	Søborg	49,0%	5,4	0,3	19,6	13,9	5,7

* Årets resultat er tilvejebragt af fortsættende aktiviteter og er identisk med årets totalindkomst.

I 2014 blev ejerandelen i DanFiber A/S udvidet fra 32,4% til 49,0%. Købesummen udgjorde 0,9 mio. kr. Udvidelsen af ejerandelen er foretaget med henblik på at skabe yderligere leveringssikkerhed af papir til produktion af støbepap.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles i koncernens balance efter den indre værdis metode. I moterselskabets balance måles kapitalandele i associerede virksomheder til historisk kostpris.

Noter

mio. kr.

21 ANDRE TILGODEHAVENDER

	Koncern		Moterselskab	
	2015	2014	2015	2014
Regnskabsmæssig værdi 1. januar	7,0	9,2	0,0	0,0
Valutakursregulering	0,0	(0,5)	0,0	0,0
Udbetalt	(2,6)	(2,5)	0,0	0,0
Renteeffekt ved diskontering	0,7	0,8	0,0	0,0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	5,1	7,0	0,0	0,0
Andre langfristede tilgodehavender forventes at forfalde således:				
Forfalder inden 1 år	2,7	2,4	0,0	0,0
Forfalder 1-5 år	2,4	4,6	0,0	0,0
	5,1	7,0	0,0	0,0

Den ungarske dattervirksomhed har modtaget offentlige tilskud i form af reduktion i fremtidige skattebetalinger. Såfremt tilskudsvilkårene ikke opretholdes, vil der kunne ske reduktion eller bortfald af de fremtidige tilskud. Tilskudsvilkårene for tilskuddene modtaget i Ungarn forventes opfyldt. Der har i 2015 ikke været ændringer til forudsætningerne for skattetilskuddet i Ungarn. Jf. tillige note 27.

Noter

mio. kr.

22 UDSKUDT SKAT

Midlertidige afvigelser mellem regnskabs- og skattemæssige værdier

Koncern	Immaterielle aktiver	Materielle aktiver	Kort- fristede aktiver	Forpligtelser	Øvrige	Fremført skattemæssigt underskud	Total
Udskudt skat 1. januar 2015	1,1	(22,9)	1,1	(12,5)	(55,8)	(0,4)	(89,4)
Valutakursregulering	(4,4)	1,1	0,1	0,8	0,0	4,3	1,9
Tilkøbte dattervirksomheder	17,2	6,4	0,2	(1,9)	0,0	(18,3)	3,6
Regulering vedrørende tidligere år	0,0	(6,0)	0,0	0,9	12,9	0,0	7,8
Indregnet i årets resultat, netto	(5,3)	20,3	(3,1)	(16,6)	(7,8)	(20,9)	(33,4)
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	(3,5)	(1,0)	0,3	(4,2)
Udskudt skat 31. december 2015	8,6	(1,1)	(1,7)	(32,8)	(51,7)	(35,0)	(113,7)

Udskudt skat 1. januar 2014	(2,0)	(15,7)	(1,7)	(8,0)	15,4	(66,4)	(78,4)
Valutakursregulering	0,0	(2,1)	(0,1)	0,0	0,0	(0,1)	(2,3)
Overførsel	0,0	0,0	0,0	0,0	(61,5)	61,5	0,0
Regulering vedrørende tidligere år	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	(5,6)	(5,6)
Indregnet i årets resultat, netto	3,1	(5,1)	2,9	(0,5)	(9,9)	10,0	0,5
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	(4,0)	0,2	0,2	(3,6)
Udskudt skat 31. december 2014	1,1	(22,9)	1,1	(12,5)	(55,8)	(0,4)	(89,4)

Moderselskab	Immaterielle aktiver	Materielle aktiver	Kort- fristede aktiver	Forpligtelser	Øvrige	Fremført skattemæssigt underskud	Total
Udskudt skat 1. januar 2015	1,1	6,1	0,9	(1,5)	4,7	0,0	11,3
Regulering vedrørende tidligere år	0,0	(6,8)	0,0	0,9	(0,4)	0,0	(6,3)
Indregnet i årets resultat, netto	0,0	1,0	(0,2)	(17,2)	(3,4)	0,0	(19,8)
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0
Udskudt skat 31. december 2015	1,1	0,3	0,7	(17,8)	1,9	0,0	(13,8)

Udskudt skat 1. januar 2014	(2,0)	6,2	0,8	(5,5)	18,1	(5,0)	12,6
Regulering vedrørende tidligere år	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	(2,6)	(2,6)
Indregnet i årets resultat, netto	3,1	(0,1)	0,1	4,0	(13,6)	7,6	1,1
Indregnet via anden totalindkomst, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2
Udskudt skat 31. december 2014	1,1	6,1	0,9	(1,5)	4,7	0,0	11,3

I posten øvrige indgår den forventede skatteeffekt af korresponderende reguleringer i respektive dattervirksomheder af den igangværende skatterevision af koncernens interne afregningspriser i tidligere regnskabsår. I posten indgår derudover udskudt skat af genbeskatningssaldi vedrørende udnyttede underskud i udenlandske dattervirksomheder.

Noter

mio. kr.

22 UDSKUDT SKAT FORTSAT

Udskudte skatteaktiver og -forpligtelser

Koncern	2015			2014		
	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto
Immaterielle aktiver	(4,4)	13,0	8,6	0,0	1,1	1,1
Materielle aktiver	(16,0)	14,9	(1,1)	(39,9)	17,0	(22,9)
Kortfristede aktiver	(2,4)	0,7	(1,7)	0,0	1,1	1,1
Forpligtelser	(32,8)	0,0	(32,8)	(12,5)	0,0	(12,5)
Øvrige	(53,9)	2,2	(51,7)	(60,7)	4,9	(55,8)
Fremførbare skattemæssige underskud	(35,0)	0,0	(35,0)	(0,4)	0,0	(0,4)
Udskudte skatte(aktiver)/-forpligtelser	(144,5)	30,8	(113,7)	(113,5)	24,1	(89,4)
Modregning inden for juridiske skatteenheder	23,7	(23,7)	0,0	3,8	(3,8)	0,0
Netto udskudte skatte(aktiver)/-forpligtelser i alt	(120,8)	7,1	(113,7)	(109,7)	20,3	(89,4)

Moderselskab	2015			2014		
	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto	Udskudte skatteaktiver	Udskudte skatteforpligtelser	Netto
Immaterielle aktiver	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1
Materielle aktiver	(1,6)	1,9	0,3	(1,9)	8,0	6,1
Kortfristede aktiver	0,0	0,7	0,7	0,0	0,9	0,9
Forpligtelser	(17,8)	0,0	(17,8)	(1,5)	0,0	(1,5)
Øvrige	0,0	1,9	1,9	(0,2)	4,9	4,7
Udskudte skatte(aktiver)/-forpligtelser i alt	(19,4)	5,6	(13,8)	(3,6)	14,9	11,3
Modregning inden for juridisk skatteenhed	5,6	(5,6)	0,0	3,6	(3,6)	0,0
Netto udskudte skatte(aktiver)/-forpligtelser i alt	(13,8)	0,0	(13,8)	0,0	11,3	11,3

Noter

mio. kr.

22 UDSKUDT SKAT FORTSAT

Udskudte skatteaktiver der ikke indregnes

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Udskudte skatteaktiver der ikke indregnes 1. januar	45,8	61,8	0,0	0,0
Valutakursregulering	(3,2)	(0,4)	0,0	0,0
Ændring af selskabsskatteprocent	0,0	2,4	0,0	0,0
Tilgang	10,2	0,0	0,0	0,0
Afgang	(36,8)	(18,0)	0,0	0,0
Tab af underskud som følge af forældelse	(6,4)	0,0	0,0	0,0
Udskudte skatteaktiver der ikke indregnes 31. december	9,6	45,8	0,0	0,0

Årets tilgang relaterer sig til fremførbare skattemæssige underskud i Brasilien, som ikke forventes udnyttet inden for en femårig periode. Årets afgang på 36,8 mio. kr. relaterer sig til en revurdering af tidligere ikke indregnede udskudte skatteaktiver primært i Nordamerika, der nu er indregnet i årets resultat (2014: 18,0 mio. kr.).

Der indregnes ikke udskudte skatteaktiver, som ikke forventes at kunne realiseres, eller som på anden måde er påvirket af væsentlige risici for ikke at kunne udnyttes. Udskudte skatteaktiver, der ikke indregnes, vedrører dattervirksomheder i Brasilien, Finland og USA.

Der påhviler ikke en tidsmæssig begrænsning af udnyttelsesmuligheden af udskudte skatteaktiver, der ikke indregnes.

23 VAREBEHOLDNINGER

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Råvarer og hjælpematerialer	113,4	74,0	48,5	30,1
Varer under fremstilling	13,8	3,1	12,7	2,8
Fremstillede færdig- og handelsvarer	86,7	54,1	26,5	22,9
Varebeholdninger	213,9	131,2	87,7	55,8
Varebeholdninger optaget til nettorealisationsværdi	6,9	6,0	2,8	3,3

Koncernen har ikke stillet varebeholdninger til sikkerhed for tredjemand.

Noter

mio. kr.

24 TILGODEHAVENDER FRA SALG

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Tilgodehavender fra salg (brutto)	382,9	333,2	242,7	255,9
Nedskrivning til imødegåelse af tab på dubiøse debitorer:				
Nedskrivning 1. januar	22,2	13,6	18,2	7,9
Årets nedskrivning (netto)	7,0	8,9	4,9	10,3
Realiserede tab i året	0,1	(0,3)	0,0	0,0
Nedskrivning 31. december	29,3	22,2	23,1	18,2
Tilgodehavender fra salg (netto)	353,6	311,0	219,6	237,7
Tilgodehavender fra salg (netto) svarer til en gennemsnitlig kredittid på (dage)	61	70	62	69
Ikke nedskrevne tilgodehavender fra salg kan specificeres som følger:				
Ej forfaldne	245,8	182,1	130,5	126,6
Forfaldne med:				
Mellem 1 og 30 dage	46,8	58,0	39,7	49,9
Mellem 31 og 60 dage	5,2	5,3	2,8	4,3
Over 60 dage	3,9	3,7	0,8	1,9
	301,7	249,1	173,8	182,7
Nedskrevne tilgodehavender fra salg kan specificeres som følger:				
Ej forfaldne	10,0	18,2	4,0	11,9
Forfaldne med:				
Mellem 1 og 30 dage	1,1	2,5	1,1	2,5
Mellem 31 og 60 dage	0,7	1,3	0,7	1,3
Over 60 dage	40,1	39,9	40,0	39,3
	51,9	61,9	45,8	55,0
Tilgodehavender fra salg (netto)	353,6	311,0	219,6	237,7

Noter

mio. kr.

25 AKTIEKAPITAL

		Moderselskab
Aktiekapital 1. januar 2011		140,3
Aktiekapital 31. december 2015	7.015.090 stk. a 20 kr.	140,3

Ingen aktier har særlige rettigheder.

Egne aktier

Brødrene Hartmann A/S kan i henhold til bemyndigelse fra generalforsamlingen erhverve maksimalt 10% af selskabets egne aktier. Bemyndigelsen gælder frem til 11. april 2016.

Hartmanns beholdning af egne aktier pr. 31. december 2015 udgør 100.000 stk. (2014: 100.000 stk.) med en nominal værdi på 2 mio. kr. svarende til 1,4% af den samlede aktiekapital. Aktiernes værdi pr. 31. december 2015 udgjorde 27,3 mio. kr. (2014: 17,3 mio. kr.).

Udbytte

Foreslået udbytte

For regnskabsåret 2015 har bestyrelsen foreslået udbytte på 65,7 mio. kr. (2014: 65,7 mio. kr.) svarende til 9,50 kr. (2014: 9,50 kr.) pr. aktie, der vil blive udbetalt til aktionærerne umiddelbart efter afholdelse af selskabets ordinære generalforsamling den 11. april 2016, forudsat at generalforsamlingen godkender bestyrelsens forslag. Da udbyttet er betinget af generalforsamlingens godkendelse, er dette ikke indregnet som en forpligtelse i balancen pr. 31. december 2015. Foreslået udbytte er eksklusiv udbytte på egne aktier.

Udbetalt udbytte

Der er i regnskabsåret 2015 udbetalt 65,7 mio. kr. (2014: 65,7 mio. kr.) i udbytte svarende til 9,50 kr. (2014: 9,50 kr.) pr. aktie.

26 PENSIONSFORPLIGTELSE

Bidragbaserede ordninger

Hartmann har pensionsordninger, som omfatter visse grupper af medarbejdere i Danmark og i udlandet. Pensionsordninger er som hovedregel bidragbaserede ordninger. Hartmann udgiftsfører løbende præmieindbetalinger til uafhængige forsikringselskaber, som er ansvarlige for pensionsforpligtelserne (f.eks. et fast beløb eller en fast procentdel af lønnen). I bidragbaserede ordninger bærer koncernen ikke risikoen forbundet med udviklingen i rente, inflation, dødelighed og invaliditet. Når pensionsbidrag for bidragbaserede ordninger er indbetalt, har Hartmann i disse ordninger ingen yderligere pensionsforpligtelser over for ansatte eller fratrådte medarbejdere.

Ydelsesbaserede ordninger

I ydelsesbaserede ordninger er Hartmann forpligtet til at betale en bestemt ydelse (f.eks. alderspension som et fast beløb af slutlønnen). I de ydelsesbaserede ordninger er det Hartmann, der bærer risikoen med hensyn til den fremtidige udvikling i rente, inflation, dødelighed mv. Ved en ændring af beregningsforudsætningerne fremkommer en ændring i den aktuarmæssigt beregnede kapitalværdi.

Ved en ændring i beregningsforudsætningerne for de ydelsesbaserede ordninger, der vedrører nuværende og tidligere ansættelser, indregnes aktuarmæssige gevinster og tab under anden totalindkomst.

De samlede pensionsforpligtelser vedrører afdækkede ordninger i dattervirksomheden Hartmann Canada Inc. og uafdækkede ordninger i dattervirksomheden Hartmann Verpackung GmbH.

De vægtede gennemsnitlige løbetider af forpligtelserne er 16-19 år i Canada og 15 år i Tyskland.

Noter

mio. kr.

26 PENSIONSFORPLIGTELSER FORTSAT

	Koncern	
	2015	2014
Ydelsesbaserede pensionsordninger er indregnet i totalindkomstopgørelsen således:		
Årets pensionsomkostninger	3,6	2,5
Årets omkostninger til administration af pensionsordningerne	0,3	0,4
Nettorenteomkostninger	1,1	1,0
Indregnet i årets resultat	5,0	3,9
Afkast af pensionsordningernes aktiver (ekskl. beløb indregnet i netto renteomkostninger)	1,3	(2,0)
Aktuarmæssige (gevinster)/tab fra ændringer i demografiske forudsætninger	0,0	3,3
Aktuarmæssige (gevinster)/tab fra ændringer i finansielle forudsætninger	(0,5)	14,5
Aktuarmæssige (gevinster)/tab fra erfaringsmæssige reguleringer	0,3	(0,6)
Ikke indregnede aktiver som følge af begrænsning ved aktivloft	11,3	0,0
Skat	(3,5)	(4,0)
Indregnet i anden totalindkomst (indtægt)	8,9	11,2
Indregnet i totalindkomst (indtægt)	13,9	15,1
Ydelsesbaserede pensionsordninger er indregnet i balancen således:		
Nutidsværdi af ordning med tilknyttede aktiver	83,0	83,3
Markedsværdi af tilknyttede aktiver	(73,5)	(72,0)
Nettoforpligtelse for ordninger med tilknyttede aktiver	9,5	11,3
Nutidsværdi af ordning uden tilknyttede aktiver	30,7	32,2
Ikke indregnede aktiver som følge af begrænsning ved aktivloft	11,3	0,0
Indregnet nettoforpligtelse	51,5	43,5
Pensionerne forfalder i al væsentlighed mere end et år efter balancedagen.		
Udvikling i ydelsesbaserede pensionsforpligtelser		
Nutidsværdi af pensionsforpligtelser 1. januar	115,5	91,7
Valutakursregulering	(5,9)	2,9
Årets pensionsomkostninger	3,6	2,5
Forrentning af pensionsforpligtelsen	4,1	4,0
Bidrag fra deltagere i pensionsordningen	1,8	1,3
Aktuarmæssige (gevinster) og tab:		
- Fra ændringer i demografiske forudsætninger	0,0	3,3
- Fra ændringer i finansielle forudsætninger	(0,5)	14,5
- Fra erfaringsmæssige reguleringer	0,3	(0,6)
Udbetalte pensionsydelse	(5,2)	(4,1)
Nutidsværdi af pensionsforpligtelser 31. december	113,7	115,5
Udvikling i ydelsesbaserede pensionsordningers aktiver		
Dagsværdi af pensionsordningernes aktiver 1. januar	72,0	60,7
Valutakursregulering	(5,4)	2,8
Afkast af pensionsordningens aktiver (ekskl. beløb indregnet i nettorenteomkostninger)	(1,3)	2,0
Forrentning af pensionsaktiverne	3,0	3,0
Administrationsomkostninger	(0,3)	(0,4)
Bidrag fra arbejdsgiver	8,7	6,0
Udbetalte pensionsydelse	(3,2)	(2,1)
Dagsværdi af pensionsordningernes aktiver 31. december	73,5	72,0

Hartmann forventer at indbetale 8,7 mio. kr. (2014: 7,8 mio. kr.) til pensionsordningerne i 2016.

Noter

mio. kr.

26 PENSIONSFORPLIGTELSE FORTSAT

	Koncern	
	2015	2014
Faktisk afkast på pensionsordningernes aktiver kan opgøres således:		
Afkast af pensionsordningens aktiver (ekskl. beløb indregnet i nettorenteomkostninger)	(1,3)	2,0
Forrentning af pensionsaktiverne	3,0	3,0
	1,7	5,0

	2015		2014	
	mio. kr.	%	mio. kr.	%
Pensionsordningernes aktiver er sammensat således:				
Aktier og investeringsforeninger	45,9	62,4	46,4	64,4
Obligationer og andre værdipapirer	17,9	24,4	17,4	24,2
Likvider	9,7	13,2	8,2	11,4
	73,5	100,0	72,0	100,0

Pensionsordningens aktiver måles til dagsværdi baseret på noterede priser på et aktivt marked. Ingen af pensionsordningernes aktiver har tilknytning til koncernens virksomheder.

	Koncern	
	2015	2014
Ydelsesbaserede pensionsforpligtelser er opgjort på baggrund af følgende aktuar-mæssige forudsætninger:		
<i>Diskonterings-sats, %</i>		
- Tyskland	2,06	1,90
- Canada, timelønnede	4,10	4,10
- Canada, funktionærer	4,00	4,00
<i>Forventet lønstigning, %</i>		
- Tyskland	-	-
- Canada, timelønnede	0,00	0,00
- Canada, funktionærer	3,00	3,00

Den væsentligste forudsætning anvendt i beregning af pensionsforpligtelserne er diskonterings-satsen. Nedenstående sensitivitetsanalyse indikerer udviklingen i pensionsforpligtelsen ved en ændring af diskonterings-satsen på +/- 1 procentpoint.

	2015		2014	
	+ 1%	- 1%	+ 1%	- 1%
Pensionsforpligtelsens følsomhed over for ændringer i diskonterings-satsen:				
- Tyskland	(3,1)	3,3	(3,3)	3,7
- Canada, timelønnede	(9,3)	11,9	(9,3)	12,1
- Canada, funktionærer	(3,6)	4,7	(3,6)	4,6

Noter

mio. kr.

27 OFFENTLIGE TILSKUD

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Offentlige tilskud 1. januar	17,1	22,4	3,4	4,1
Valutakursregulering	0,2	(1,0)	-	-
Afgang	(0,6)	(1,6)	0,0	0,0
Indregnet i totalindkomstopgørelsen	(2,4)	(2,7)	(0,7)	(0,7)
Offentlige tilskud 31. december	14,3	17,1	2,7	3,4
Heraf indregnet som langfristede forpligtelser	11,9	14,6	2,0	2,7
Heraf indregnet som kortfristede forpligtelser	2,4	2,5	0,7	0,7
	14,3	17,1	2,7	3,4

Hartmann modtager løbende offentlige tilskud til udviklingsrelaterede og energibesparende projekter. I 1995 modtog Brødrene Hartmann A/S et større tilskud til opførelsen af kraftvarmeværket. Der er ingen aktuelle tilbagebetalingsforpligtelser relateret til tilskuddene.

Udover de offentlige tilskud i moderselskabet har Hartmann modtaget offentlige tilskud vedrørende produktionsselskabet i Ungarn.

Den ungarske dattervirksomhed har modtaget offentlige tilskud i form af direkte tilskud og reduktion i fremtidige skattebetalinger. Tilskuddene er begrænset til 50% af den i perioden 2006-2008 foretagne investering på 72,3 mio. kr., hvoraf de direkte tilskud udgør 9,0 mio. kr. Såfremt tilskudsvilkårene ikke opretholdes, vil der kunne ske reduktion eller bortfald af de fremtidige tilskud, som modtages i form af reduktion af skattebetalinger. Faktisk modtagne tilskud i form af reducerede skattebetalinger udgør akkumuleret pr. 31. december 2015 21,4 mio. kr. (2014: 19,1 mio. kr.). Tilskudsvilkårene for tilskuddene modtaget i Ungarn forventes opfyldt.

28 HENSATTE FORPLIGTELSE

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Garantiforpligtelser 1. januar	2,6	2,1	2,1	2,1
Tilgang	1,7	2,0	1,4	1,5
Afgang	(1,7)	(1,5)	(1,2)	(1,5)
Garantiforpligtelser 31. december	2,6	2,6	2,3	2,1
Restrukturering 1. januar	0,0	16,1	0,0	16,1
Tilgang	85,0	0,0	85,0	0,0
Betalt	(12,0)	(16,1)	(12,0)	(16,1)
Restrukturering 31. december	73,0	0,0	73,0	0,0
Hensatte forpligtelser 31. december	75,6	2,6	75,3	2,1

Garantiforpligtelser er hensat til dækning af kontraktrelaterede garantireklamationer på varer og ydelser, hvor levering har fundet sted. Forpligtelsen er opgjort med udgangspunkt i historiske garantiomkostninger. Hensatte forpligtelser til restrukturerer omfatter restrukturerer i forbindelse med en række organisatoriske tilpasninger i det europæiske produktionsnetværk og på hovedkontoret samt omkostninger i forbindelse med lukningen af Hartmanns fabrik i Tyskland.

Noter

mio. kr.

29 ANDEN GÆLD

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Løn og feriepenge mv.	79,3	62,4	38,8	40,2
Moms og andre afgifter	0,1	2,5	0,0	2,2
Valutaterminskontrakter	9,4	3,7	1,2	2,9
Øvrige gældsforpligtelser	53,2	20,0	35,5	10,7
Anden gæld	142,0	88,6	75,5	56,0

30 HONORAR TIL GENERAL- FORSAMLINGSVALGT REVISOR

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
Honorar til Deloitte				
Lovpligtig revision	2,8	1,9	1,2	1,0
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	0,1	0,1	0,1	0,1
Skatte- og momsmæssig rådgivning	0,1	0,1	0,0	0,1
Rådgivning ved køb af dattervirksomheder	0,0	2,0	0,0	2,0
Andre ydelser	1,1	0,7	1,1	0,6
Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor	4,1	4,8	2,4	3,8

Noter

mio. kr.

31 SIKKERHEDSSTILLELSER OG EVENTUALFORPLIGTELSER

Garantier

Brødrene Hartmann A/S har ydet en moderselskabsgaranti til Hartmann (UK) Ltd., der giver dem ret til fritagelse fra revision i henhold til Section 479A i den britiske selskabslov, Companies Act 2006. Gæld til kreditorer i Hartmann (UK) Ltd. pr. 31. december 2015 udgjorde 0,8 mio. kr. (2014: 0,8 mio. kr.).

Sambeskatning

Brødrene Hartmann A/S og danske dattervirksomheder indgår i en dansk sambeskatning med Thornico Holding A/S som administrationselskab. Selskabet og danske dattervirksomheder hæfter derfor subsidiært for indkomstskatter mv. og subsidiært for eventuelle forpligtelser til at indeholde kildeskat på renter, royalties og udbytter for de sambeskattede selskaber. Den subsidiære hæftelse udgør dog højst et beløb svarende til den andel af kapitalen i selskabet, der ejes direkte eller indirekte af det ultimative moderselskab. Den samlede skatteforpligtelse for de sambeskattede selskaber fremgår af regnskabet for administrationselskabet.

Verserende retssager

Som anført i note 3 er Hartmann part i en tvist med Tønder Fjernvarme. Tønder Fjernvarme indgav i 2008 en klage til Energitilsynet omkring prisfastsættelse af fjernvarme leveret fra Hartmanns kraftvarmeværk. Sagen vedrører perioden fra 2003 til 2014, og den 4. september 2015 traf Sekretariatet for Energitilsynet afgørelse, som Hartmann påklagede til Energiklagenævnet jf. selskabsmeddelelse 10/2015 af den 4. september 2015 og note 3. Hvis den af Sekretariatet for Energitilsynet afsagte afgørelse lægges til grund for den endelige afslutning af sagen, vil Hartmann blive påført omkostninger i niveauet 50 mio. kr., som samtidig vil påvirke pengestrømme negativt i niveauet 10 mio. kr. På baggrund af intern gennemgang af sagens forhold og tilkendegivelser fra eksterne rådgivere vurderer ledelsen, at det er overvejende sandsynligt, at afgørelsen vil blive omgjort i Energiklagenævnet.

Herudover er koncernen part i enkelte retssager og tvister. Det er ledelsens opfattelse, at disse sager ikke vil have væsentlig påvirkning på koncernens og moderselskabets finansielle stilling.

32 OPERATIONEL LEASING

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
<i>Forventet forfald</i>				
Forfalder inden for 1 år	13,6	12,9	6,5	6,5
Forfalder mellem 1-5 år	30,4	37,3	12,7	16,1
Forfalder efter 5 år	0,0	1,4	0,0	1,4
Leje- og leasingforpligtelser	44,0	51,6	19,2	24,0
Årets leje- og leasingomkostning (operationel)	12,9	10,6	6,4	5,0

Noter

33 FINANSIELLE RISICI

Generelt

Udviklingen i Hartmanns resultat og egenkapital er påvirket af en række finansielle risici, herunder rente-, valuta-, likviditets- og kreditrisici.

Finansielle instrumenter er specificeret i note 34.

Styring af finansielle risici

Retningslinjer for styring af koncernens finansielle risici reguleres i den af bestyrelsen godkendte finanspolitik.

Hartmann anvender finansielle instrumenter til afdækning af en række af de finansielle risici, der kan henføres til koncernens kommercielle aktiviteter. Koncernen foretager ikke spekulative dispositioner.

Hartmann har centraliseret styringen af finansielle risici i koncernens finansfunktion, der samtidig fungerer som servicecenter for alle dattervirksomheder.

Renterisiko

Hartmanns renterisiko relaterer sig i al væsentlighed til den rentebærende gæld til kreditinstitutter.

Styring af renterisiko

Det er Hartmanns politik i videst muligt omfang at begrænse effekten af rentefluktuationer på koncernens resultat og finansielle stilling.

Hartmann finansierer sig hovedsageligt ved optagelse af langfristede og kommitterede kreditfaciliteter i DKK.

Det er Hartmanns politik, løbende at vurdere, hvorvidt en andel af koncernens langfristede kreditfaciliteter med fordel kan omlægges til fast forrentning ved renteswap.

Kreditfaciliteterne er variabelt forrentet og er ikke omlagt til fast forrentning.

Såfremt det generelle renteniveau ændrer sig med 1 procentpoint, vil det medføre en ændring i årets resultat på ca. 6 mio. kr. (2014: ca. 2 mio.kr.).

Valutarisiko

Hartmanns valutarisiko består af henholdsvis transaktions- og translationsrisiko.

Hartmann er udsat for transaktionsrisici som følge af transaktioner på tværs af landegrænser, hvorved der opstår kontraktuelle pengestrømme i udenlandsk valuta.

Valutaeksponeringen USD/CAD repræsenterer en af koncernens største enkeltstående transaktionsrisici. Eksponeringen er en følge af, at størstedelen af den nordamerikanske forretningsomsætning faktureres i USD, mens den største del af omkostningerne afholdes i CAD.

Øvrige væsentlige transaktionsrisici vedrører valutaerne CHF, EUR, GBP, HRK, HUF og PLN.

Hartmann er som følge af dets udenlandske dattervirksomheder udsat for translationsrisici, idet en del af koncernens indtjening og nettoaktiver stammer fra udenlandske dattervirksomheder og derfor omregnes og indgår i koncernregnskabet, som præsenteres i DKK.

Den største translationseksponering, målt på nettopositionen, har Hartmann over for udenlandske dattervirksomheder, der aflægger regnskab i valutaerne ARS, BRL, CAD, HRK, HUF og ILS.

Styring af valutarisiko

Det er Hartmanns politik i videst muligt omfang at begrænse effekten af valutakursfluktuationer på koncernens resultat og finansielle stilling.

Hartmann foretager afdækning af koncernens transaktionsrisici, så de primære valutaer til stadighed er afdækket i en periode på mindst 9 og maksimalt 12 måneder.

Gevinster og tab på afledte finansielle instrumenter resultatføres i takt med, at de sikrede transaktioner realiseres. Sikringens effektivitet vurderes løbende.

Translationsrisici afdækkes ikke, da disse ikke har nogen umiddelbar likviditetsmæssig effekt og således ikke påvirker de underliggende pengestrømme direkte.

Valutarisikoen på investeringerne i udenlandske dattervirksomheder afdækkes ikke.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for, at Hartmann ikke er i stand til løbende at opfylde forpligtelser som følge af manglende evne til at realisere aktiver eller opnå tilstrækkelig finansiering.

Styring af likviditetsrisiko

Det er Hartmanns politik at sikre størst mulig fleksibilitet og tilstrækkelig finansielt råderum til fortsat at kunne disponere hensigtsmæssigt i tilfælde af uforudsete udsving i likviditeten.

Noter

Koncernens langfristede kommittede kreditfacilitet har en låneramme på 350 mio. kr. og udløber 31. december 2018 med mulighed for forlængelse på op til et år. Koncernen har endvidere optaget et femårigt lån til brug for opkøb af dattervirksomheder i Sydamerika. Lånet udgør 400 mio. kr. som udløber 31. december 2019.

Rentemarginalen på begge lån er variabel og fastsættes kvartalsvis baseret på koncernens indtjening.

Lånene er betinget af sædvanlige vilkår (covenants), som Hartmann skal overholde for at opretholde lånene, herunder særlige finansielle covenants, som omfatter nøgletallene 'Solvens' samt 'Rentebærende gæld, netto' i forhold til 'Resultat af primær drift før af- og nedskrivninger'. Koncernen har i 2015 overholdt alle covenants.

Aftalen om lånene indeholder endvidere bestemmelser, der medfører, at væsentlige kreditfaciliteter kan tilbagekaldes, såfremt kontrollen med selskabet ændres.

Aftalen indeholder cross-default klausuler.

Koncernens kortsigtede likviditet styres primært ved, at dattervirksomhedernes likviditet overføres til moderselskabet, som udligner likviditetstræk i enheder med likviditetsbehov.

Hartmanns dattervirksomheder finansierer sig primært gennem moderselskabet, men lokale forhold kan medføre, at finansiering sker gennem en af koncernens udenlandske banker.

Trækningsrettighederne er kortfristede kreditfaciliteter, som koncernen kan trække på, og som til enhver tid kan opsiges af banken.

Koncernens uudnyttede kreditrammer i pengeinstitutter udgjorde 309 mio. kr. pr. 31. december 2015 (2014: 355 mio. kr.). Likvide beholdninger udgjorde 129 mio. kr. pr. 31. december 2015 (2014: 56 mio. kr.). Koncernens samlede likviditet til rådighed udgjorde således 438 mio. kr. pr. 31. december 2015 (2014: 411 mio. kr.). Den samlede likviditet er opgjort med hensyntagen til opfyldelse af covenants.

Det er ledelsens vurdering, at koncernen råder over et tilstrækkeligt likviditetsberedskab til løbende finansiering af den nuværende og planlagte drift.

Kreditrisiko

Hartmanns kreditrisiko opstår i relation til risikoen for tab på tilgodehavender, finansielle instrumenter med positiv dagsværdi og likvide beholdninger.

Styring af kreditrisiko

Det er Hartmanns politik, at tilgodehavender fra salg skal kreditforsikres. Der kan være tilfælde, hvor lokale forhold ikke muliggør kreditforsikring. I disse tilfælde skærpes den interne kreditvurdering gennem søgning af forskellige informationer vedrørende virksomheders kreditværdighed.

Nedskrivning af debitorer foretages på individuelt niveau. Kreditrisikoen på tilgodehavender vurderes derfor at være medtaget i de regnskabsmæssige værdier.

Det er Hartmanns politik, at handel med afledte finansielle instrumenter og likviditetsplaceringer begrænses til pengeinstitutter, der har en tilfredsstillende kreditvurdering fra et eller flere kreditvurderingsbureauer.

Der er ingen væsentlig kreditrisiko på afledte finansielle instrumenter og likvide beholdninger. Den maksimale kreditrisiko svarer til den regnskabsmæssige værdi.

Kapitalstruktur

Det er koncernens målsætning at skabe den nødvendige fleksibilitet til at kunne gennemføre og opfylde de strategiske mål samt sikre et konkurrencedygtigt afkast til virksomhedens aktionærer. Det er desuden et mål at sikre finansiel stabilitet med henblik på at reducere virksomhedens kapitalomkostninger.

Det er bestyrelsens generelle indstilling at udbetale overskydende kapital i form af udbytte eller aktietilbagekøb, så Hartmanns egenkapitalandel som udgangspunkt udgør maksimalt 45%. Udlodning af udbytte vil dog altid ske under hensyntagen til Hartmanns planer for vækst og likviditetsbehov. Aftalen om lånene indeholder desuden begrænsninger i Brødrene Hartmann A/S' mulighed for at udbetale udbytte, idet ændringer i den generelle udbyttepolitik kræver samtykke fra banken.

Bestyrelsen vil på generalforsamlingen den 11. april 2016 foreslå, at der udbetales et udbytte for 2015 på 9,50 kr. pr. aktie.

Noter

mio. kr.

34 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Forfaldstidspunkt for finansielle gældsforpligtelser inklusiv rentebetalinger

Koncern	Regnskabs- mæssig værdi	Betalings- forpligtelse	Inden for 1 år	Mellem 1-5 år	Efter 5 år
2015					
Kreditinstitutter	599,0	674,6	29,3	645,3	0,0
Kassekreditter	24,9	24,9	24,9	0,0	0,0
Leverandørgæld	156,6	156,6	156,6	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	5,7	5,7	5,7	0,0	0,0
Restruktureringsomkostninger	73,0	73,0	73,0	0,0	0,0
Anden gæld	142,0	142,0	142,0	0,0	0,0
	1.001,2	1.076,8	431,5	645,3	0,0

2014					
Kreditinstitutter	216,6	227,0	2,6	224,4	0,0
Leverandørgæld	148,6	148,6	148,6	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	3,4	3,4	3,4	0,0	0,0
Anden gæld	88,6	88,6	88,6	0,0	0,0
	457,2	467,6	243,2	224,4	0,0

Moderselskab	Regnskabs- mæssig værdi	Betalings- forpligtelse	Inden for 1 år	Mellem 1-5 år	Efter 5 år
2015					
Kreditinstitutter	558,2	592,4	8,6	583,8	0,0
Leverandørgæld	61,7	61,7	61,7	0,0	0,0
Gæld til dattervirksomheder	195,7	195,7	195,7	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	5,7	5,7	5,7	0,0	0,0
Restruktureringsomkostninger	73,0	73,0	73,0	0,0	0,0
Anden gæld	75,5	75,5	75,5	0,0	0,0
	969,8	1.004,0	420,2	583,8	0,0

2014					
Kreditinstitutter	216,6	227,0	2,6	224,4	0,0
Leverandørgæld	86,4	86,4	86,4	0,0	0,0
Gæld til dattervirksomheder	104,4	104,4	104,4	0,0	0,0
Gæld til associerede virksomheder	3,4	3,4	3,4	0,0	0,0
Anden gæld	56,0	56,0	56,0	0,0	0,0
	466,8	477,2	252,8	224,4	0,0

Noter

mio. kr.

34 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

Kategorier af finansielle instrumenter

Koncern	2015		2014	
	Regnskabs- mæssig værdi	Dagsværdi	Regnskabs- mæssig værdi	Dagsværdi
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	2,6	2,6	0,4	0,4
Finansielle aktiver anvendt som sikringsinstrumenter	2,6	2,6	0,4	0,4
Tilgodehavender fra salg	353,6	353,6	311,0	311,0
Øvrige tilgodehavender	69,0	69,0	45,5	45,5
Likvide beholdninger	128,9	128,9	56,0	56,0
Udlån og tilgodehavender	551,5	551,5	412,5	412,5
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	9,4	9,4	3,7	3,7
Finansielle forpligtelser anvendt som sikringsinstrumenter	9,4	9,4	3,7	3,7
Kreditinstitutter	623,9	623,9	216,6	216,6
Øvrige forpligtelser	381,6	381,6	245,4	245,4
Finansielle forpligtelser, der måles til amortiseret kostpris	1.005,5	1.005,5	462,0	462,0

Morderselskab	2015		2014	
	Regnskabs- mæssig værdi	Dagsværdi	Regnskabs- mæssig værdi	Dagsværdi
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	2,6	2,6	0,4	0,4
Finansielle aktiver anvendt som sikringsinstrumenter	2,6	2,6	0,4	0,4
Tilgodehavender fra salg	219,6	219,6	237,7	237,7
Tilgodehavender hos dattervirksomheder	0,0	0,0	154,9	154,9
Øvrige tilgodehavender	23,2	23,2	16,9	16,9
Likvide beholdninger	47,0	47,0	26,0	26,0
Udlån og tilgodehavender	289,8	289,8	435,5	435,5
Afledte finansielle instrumenter indgået til sikring af fremtidige pengestrømme	1,2	1,2	2,9	2,9
Finansielle forpligtelser anvendt som sikringsinstrumenter	1,2	1,2	2,9	2,9
Kreditinstitutter	558,2	558,2	216,6	216,6
Øvrige forpligtelser	421,3	421,3	254,7	254,7
Finansielle forpligtelser, der måles til amortiseret kostpris	979,5	979,5	471,3	471,3

Noter

mio. kr.

34 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

Dagsværdi af afledte finansielle instrumenter

Hartmanns væsentligste valutaeksponering relaterer sig til salg i en anden valuta end de enkelte koncernvirksomheders funktionelle valuta. Renteeksponering relaterer sig til ændringer i markedsrente vedrørende koncernens rentebærende gæld. Til sikring af fremtidige pengestrømme anvendes valutaterminskontrakter. Dagsværdien af finansielle instrumenter er i overensstemmelse med den anvendte regnskabspraksis indregnet i tilgodehavender og gæld pr. 31. december 2015. Ændringer i dagsværdien af finansielle instrumenter, der opfylder betingelserne for sikring af fremtidige pengestrømme, indregnes i anden totalindkomst. Dagsværdien af afledte finansielle instrumenter til sikring af fremtidige pengestrømme er baseret på observerbare input (niveau 2).

Koncern	2015			2014		
	Positive	Negative	Netto	Positive	Negative	Netto
Terminskontrakt, CHF/DKK	0,0	(0,2)	(0,2)	0,0	0,0	0,0
Terminskontrakt, DKK/HUF	0,0	(0,3)	(0,3)	0,0	(0,8)	(0,8)
Terminskontrakt, EUR/HRK	0,1	(0,3)	(0,2)	0,0	0,0	0,0
Terminskontrakt, EUR/HUF	0,0	0,0	0,0	0,0	(1,7)	(1,7)
Terminskontrakt, GBP/DKK	2,5	(0,1)	2,4	0,0	(0,4)	(0,4)
Terminskontrakt, PLN/DKK	0,0	(0,3)	(0,3)	0,4	0,0	0,4
Terminskontrakt, USD/CAD	0,0	(8,2)	(8,2)	0,0	(0,8)	(0,8)
	2,6	(9,4)	(6,8)	0,4	(3,7)	(3,3)
<i>Forventet forfald</i>						
Inden for 1 år	2,6	(9,4)	(6,8)	0,4	(3,7)	(3,3)
	2,6	(9,4)	(6,8)	0,4	(3,7)	(3,3)

Moderselskab	2015			2014		
	Positive	Negative	Netto	Positive	Negative	Netto
Terminskontrakt, CHF/DKK	0,0	(0,2)	(0,2)	0,0	0,0	0,0
Terminskontrakt, DKK/HUF	0,0	(0,3)	(0,3)	0,0	(0,8)	(0,8)
Terminskontrakt, EUR/HRK	0,1	(0,3)	(0,2)	0,0	0,0	0,0
Terminskontrakt, EUR/HUF	0,0	0,0	0,0	0,0	(1,7)	(1,7)
Terminskontrakt, GBP/DKK	2,5	(0,1)	2,4	0,0	(0,4)	(0,4)
Terminskontrakt, PLN/DKK	0,0	(0,3)	(0,3)	0,4	(0,0)	0,4
	2,6	(1,2)	1,4	0,4	(2,9)	(2,5)
<i>Forventet forfald</i>						
Inden for 1 år	2,6	(1,2)	1,4	0,4	(2,9)	(2,5)
	2,6	(1,2)	1,4	0,4	(2,9)	(2,5)

Noter

mio. kr.

34 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

Sikring af fremtidige pengestrømme

Koncern	2015			2014		
	Beregnings- mæssig hovedstol	Dagsværdi	Indregnet i anden total- indkomst	Beregnings- mæssig hovedstol	Dagsværdi	Indregnet i anden total- indkomst
Terminkontrakt, CHF/DKK	49,6	(0,2)	(0,2)	22,3	0,0	0,0
Terminkontrakt, DKK/HUF	30,7	(0,3)	(0,3)	28,3	(0,8)	(0,8)
Terminkontrakt, EUR/HRK	70,3	(0,2)	(0,2)	46,7	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HUF	0,0	0,0	0,0	57,6	(1,7)	(1,7)
Terminkontrakt, GBP/DKK	82,4	2,4	2,4	46,2	(0,4)	(0,4)
Terminkontrakt, PLN/DKK	31,5	(0,3)	(0,3)	26,2	0,4	0,4
Terminkontrakt, USD/CAD	164,5	(8,2)	(8,2)	66,2	(0,8)	(0,8)
	429,0	(6,8)	(6,8)	293,5	(3,3)	(3,3)

Moderselskab	2015			2014		
	Beregnings- mæssig hovedstol	Dagsværdi	Indregnet i anden total- indkomst	Beregnings- mæssig hovedstol	Dagsværdi	Indregnet i anden total- indkomst
Terminkontrakt, CHF/DKK	49,6	(0,2)	(0,2)	22,3	0,0	0,0
Terminkontrakt, DKK/HUF	30,7	(0,3)	(0,3)	28,3	(0,8)	(0,8)
Terminkontrakt, EUR/HRK	70,3	(0,2)	(0,2)	46,7	0,0	0,0
Terminkontrakt, EUR/HUF	0,0	0,0	0,0	57,6	(1,7)	(1,7)
Terminkontrakt, GBP/DKK	82,4	2,4	2,4	46,2	(0,4)	(0,4)
Terminkontrakt, PLN/DKK	31,5	(0,3)	(0,3)	26,2	0,4	0,4
	264,5	1,4	1,4	227,3	(2,5)	(2,5)

Alle terminkontrakter overføres til årets resultat inden for 1 år.

Noter

mio. kr.

34 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

Sikring af dagsværdier

Koncern	2015				2014			
	Monetære poster		Afdækket ved sikrings-instrumenter	Netto-position	Monetære poster		Afdækket ved sikrings-instrumenter	Netto-position
	Aktiver*	Forpligtelser			Aktiver*	Forpligtelser		
ARS	47,9	(81,0)	0,0	(33,1)	0,0	0,0	0,0	0,0
BRL	63,5	(43,4)	0,0	20,1	0,0	0,0	0,0	0,0
CAD	44,5	(17,2)	0,0	27,3	32,8	(23,4)	0,0	9,4
CHF	10,6	(1,9)	0,0	8,7	4,1	(3,7)	0,0	0,4
EUR	117,7	(110,8)	0,0	6,9	121,3	(188,5)	0,0	(67,2)
GBP	34,8	(0,8)	0,0	34,0	27,0	(1,0)	0,0	26,0
HUF	19,5	(21,7)	0,0	(2,2)	51,0	(19,6)	0,0	31,4
PLN	33,7	(1,0)	0,0	32,7	22,3	(0,8)	0,0	21,5
SEK	21,5	(0,3)	0,0	21,2	9,4	0,0	0,0	9,4
USD	49,5	(9,3)	0,0	40,2	50,9	(24,4)	0,0	26,5
Øvrige valutaer	63,3	(21,4)	0,0	41,9	66,4	(19,2)	0,0	47,2

* Eksklusiv egenkapitallignende lån, som er medtaget i opgørelsen 'Sikring af nettoaktiver i udenlandske dattervirksomheder'.

Moderselskab	2015				2014			
	Monetære poster		Afdækket ved sikrings-instrumenter	Netto-position	Monetære poster		Afdækket ved sikrings-instrumenter	Netto-position
	Aktiver	Forpligtelser			Aktiver	Forpligtelser		
BRL	68,1	0,0	0,0	68,1	0,0	0,0	0,0	0,0
CAD	8,5	(76,3)	0,0	(67,8)	21,7	(0,1)	0,0	21,6
CHF	6,6	(0,8)	0,0	5,8	4,2	(6,4)	0,0	(2,2)
EUR	257,5	(147,7)	0,0	109,8	251,3	(207,9)	0,0	43,4
GBP	34,6	(6,5)	0,0	28,1	26,9	(4,9)	0,0	22,0
HUF	3,8	(35,0)	0,0	(31,2)	35,1	(39,4)	0,0	(4,3)
PLN	33,6	(5,0)	0,0	28,6	22,1	(4,2)	0,0	17,9
SEK	21,5	(0,3)	0,0	21,2	9,4	0,0	0,0	9,4
USD	20,1	(0,6)	0,0	19,5	21,9	(18,6)	0,0	3,3
Øvrige valutaer	16,4	(9,7)	0,0	6,7	15,2	(6,7)	0,0	8,5

Noter

mio. kr.

34 FINANSIELLE INSTRUMENTER FORTSAT

Sikring af nettoaktiver i udenlandske dattervirksomheder

Koncern	2015				2014			
	Investe- ring*	Sikret beløb	Netto- position	Årets kurs- regulering ind- regnet i anden totalindkomst	Investe- ring*	Sikret beløb	Netto- position	Årets kurs- regulering ind- regnet i anden totalindkomst
ARS	68,2	0,0	68,2	(24,6)	0,0	0,0	0,0	0,0
BRL	172,0	0,0	172,0	(54,6)	0,0	0,0	0,0	0,0
CAD	349,4	0,0	349,4	(24,7)	275,7	0,0	275,7	10,8
CHF	2,1	0,0	2,1	0,2	2,0	0,0	2,0	0,0
EUR	37,2	0,0	37,2	0,1	29,3	0,0	29,3	(0,1)
GBP	3,3	0,0	3,3	0,1	2,6	0,0	2,6	0,2
HRK	39,1	0,0	39,1	0,4	48,3	0,0	48,3	(0,2)
HUF	83,5	0,0	83,5	(0,1)	71,4	0,0	71,4	(4,0)
ILS	45,1	0,0	45,1	4,2	35,3	0,0	35,3	0,3
PLN	2,6	0,0	2,6	0,0	2,6	0,0	2,6	(0,1)
USD	(3,5)	0,0	(3,5)	0,4	(3,5)	0,0	(3,5)	1,7
Øvrige valutaer	1,4	0,0	1,4	0,0	0,6	0,0	0,6	0,0
	800,4	0,0	800,4	(98,6)	464,3	0,0	464,3	8,6

* Inklusiv egenkapitallignende lån.

Renterisiko

Koncern	2015				2014			
	Nominel værdi	Regnskabs- mæssig værdi	Rente- sats	Rente- risiko	Nominel værdi	Regnskabs- mæssig værdi	Rente- sats	Rente- risiko
<i>Kreditinstitutter</i>								
Fastforrentet	24,3	24,3	19,0%	Dagsværdi	0,0	0,0	0,0%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	576,5	574,7	1,5%	Pengestrøm	219,1	216,6	0,8%	Pengestrøm

Mодerselskab	2015				2014			
	Nominel værdi	Regnskabs- mæssig værdi	Rente- sats	Rente- risiko	Nominel værdi	Regnskabs- mæssig værdi	Rente- sats	Rente- risiko
<i>Tilgodehavender hos dattervirksomheder</i>								
Fastforrentet	37,7	37,7	8,0%	Dagsværdi	6,7	6,7	5,0%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	153,9	153,9	1,0%-1,5%	Pengestrøm	138,4	138,4	1,6%	Pengestrøm
<i>Kreditinstitutter</i>								
Variabelt forrentet	560,0	558,2	1,5%	Pengestrøm	219,1	216,6	0,8%	Pengestrøm
<i>Gæld til dattervirksomheder</i>								
Fastforrentet	7,0	7,0	4,0%	Dagsværdi	0,0	0,0	0,0%	Dagsværdi
Variabelt forrentet	98,4	98,4	1,5%-3,3%	Pengestrøm	37,4	37,4	1,8%	Pengestrøm

Noter

mio. kr.

35 NÆRTSTÅENDE PARTER

Salg af varer til nærtstående parter sker til normale salgspriser. Køb af varer er ligeledes foretaget til markedsbaserede priser med fradrag af rabatter ydet på baggrund af omfanget af aftagne mængder.

Der er ikke stillet sikkerhed eller garantier for mellemværender på balancedagen. Såvel tilgodehavender og leverandørgæld afvikles ved kontant betaling. Der er ikke realiseret tab på tilgodehavender hos nærtstående parter eller foretaget nedskrivninger til imødegåelse af sandsynlige tab.

Udover udbetaling af udbytte indeholder totalindkomstopgørelsen og balancen nedenstående transaktioner med nærtstående parter.

	Koncern		Moderselskab	
	2015	2014	2015	2014
<i>Virksomheder med bestemmende indflydelse</i>				
Nettoomsætning	0,0	12,2	0,0	12,2
Forudbetalinger fra kunder	0,0	9,1	0,0	9,1
<i>Associerede virksomheder</i>				
Produktionsomkostninger	41,7	36,6	41,7	36,6
Gæld til associerede virksomheder	5,7	3,4	5,7	3,4
<i>Dattervirksomheder</i>				
Nettoomsætning	-	-	110,5	59,2
Produktionsomkostninger	-	-	567,5	622,8
Øvrige omkostninger indregnet i resultat af primær drift	-	-	0,3	(1,6)
Renteindtægter	-	-	1,7	2,0
Renteomkostninger	-	-	1,8	0,9
Tilgodehavender hos dattervirksomheder, langfristede	-	-	191,6	145,1
Tilgodehavender hos dattervirksomheder, kortfristede	-	-	37,6	9,8
Gæld til dattervirksomheder	-	-	195,7	104,4

Herudover har Hartmann den 6. januar 2015 købt virksomheden Projects A/S af Lactosan-Sanovo Holding A/S, jf. note 36.

Virksomheder med bestemmende indflydelse over Brødrene Hartmann A/S udgøres af Lactosan-Sanovo Holding A/S, som er den umiddelbare ejer, samt Thornico Holding A/S, som er den ultimative ejer. Brødrene Hartmann A/S indgår i koncernregnskabet for Thornico Holding A/S.

Associerede virksomheder udgøres af Danfiber A/S, jf. note 20.

Dattervirksomheder omfatter virksomheder, hvori Brødrene Hartmann A/S har bestemmende indflydelse, jf. note 18. Transaktioner med dattervirksomheder er elimineret i koncernregnskabet i overensstemmelse med den anvendte regnskabspraksis.

Vederlag til direktions- og bestyrelsesmedlemmer fremgår af note 9 og indgår ikke i ovenstående beløb.

Noter

mio. kr.

36 KØB AF VIRKSOMHEDER

Virksomhedssammenslutninger

Hartmann har den 6. januar 2015 købt Lactosan-Sanovo Holding A/S' sydamerikanske støbepapaktiviteter (Sanovo Greenpack) af sin hovedaktionær og dermed nærtstående part. Transaktionen er gennemført som aktiekøb i selskabet Projects A/S. Hartmann har erhvervet 100% af såvel stemmerettigheder som ejerandel.

Sanovo Greenpack er Sydamerikas førende producent af æg- og frugtemballage i støbepap med omkring 600 medarbejdere og 4 produktionsfaciliteter i Brasilien og Argentina.

Hartmann udvider forretningsomfanget væsentligt med tilstedeværelsen i de sydamerikanske vækstmarkeder og styrker koncernens globale position inden for produktion og salg af ægemballage i støbepap.

Omsætningen i Sydamerika hidrører fra afsætning af æg- og frugtemballage i støbepap primært til de attraktive brasilianske og argentinske markeder, som er præget af en gunstig demografisk udvikling og tiltagende urbanisering. Derudover er produktionsfaciliteterne i Brasilien og Argentina baseret på maskinteknologi, som er udviklet og fremstillet af Hartmann, og der er således synergi forbundet med drift og vedligeholdelse af kapitalapparatet.

Specifikation af indregnede overtagne aktiver og forpligtelser

	Endelig	Foreløbig
Immaterielle aktiver	49,9	40,4
Materielle aktiver	124,3	123,1
Udskudte skatteaktiver	20,1	35,2
Varebeholdinger	58,8	56,9
Tilgodehavender	109,8	114,4
Likvide beholdinger	17,2	17,2
Kreditinstitutter	(44,3)	(44,3)
Udskudte skatteforpligtelser	(23,7)	(16,9)
Leverandørgæld	(26,0)	(26,0)
Anden gæld	(47,8)	(50,8)
Hensatte forpligtelser	(11,1)	(20,0)
Overtagne nettoaktiver	227,2	229,2
Goodwill	72,8	70,8
Købsvederlag	300,0	300,0
Heraf likvid beholdning	(17,2)	(17,2)
Kontant købsvederlag	282,8	282,8
Kassekreditter	44,3	44,3
Påvirkning af pengestrømme	327,1	327,1

Hartmann har afholdt transaktionsomkostninger forbundet med overtagelsen for ca. 7 mio. kr. primært vedrørende rådgivning, der er indregnet i særlige poster i totalindkomstopgørelsen for 2014.

Noter

36 KØB AF VIRKSOMHEDER FORTSAT

Dagsværdien for overtagne produktionsanlæg er skønnet med udgangspunkt i afskrevet genanskaffelsesværdi.

Ved erhvervelsen er der identificeret særskilte immaterielle aktiver i form af varemærker og kunderelationer.

Dagsværdien af overtagne varemærker opgøres ved tilbagediskontering af sparede royalty-betalinger ved at eje brugsretten til varemærket (Relief from royalty-metoden). Der er anvendt en diskonteringsats i niveauet 12-13% afhængig af det enkelte marked. Den anvendte diskonteringsats er efter skat.

Dagsværdien af kunderelationer fastsættes ved hjælp af Multi-Period Excess Earnings metoden. Kunderelationer opgøres således til nutidsværdien af det netto-cashflow, der opnås gennem salg til kunderne efter at der er fratrukket et rimeligt afkast af alle andre aktiver, som er med til at generere de pågældende pengestrømme.

Dagsværdien af overtagne færdigvarer og varer under fremstilling er fastsat på grundlag af forventede salgspriser i den normale forretningsaktivitet med fradrag af forventede færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der afholdes for at effektivere salget samt med fradrag af rimelig avance vedrørende salgsindsatsen og rimelig avance vedrørende færdiggørelsen.

Dagsværdien af overtagne råvarer og handelsvarer er fastsat til genanskaffelsespris.

Tilgodehavender værdiansættes til dagsværdien af de beløb, der forventes at blive modtaget fratrukket forventede omkostninger til opkrævning.

Forpligtelser værdiansættes til nutidsværdi af de beløb, der skal anvendes til at indfri forpligtelserne. Koncernens lånerente før skat anvendes ved diskontering.

Efter indregning af identificerbare aktiver, forpligtelser og eventuel forpligtelser til dagsværdi er goodwill opgjort til 73 mio.kr. Goodwill repræsenterer værdien af eksisterende medarbejderstab, adgang til nye markeder samt forventede synergier fra sammenlægningen med Hartmann. Den indregnede goodwill er ikke skattemæssigt afskrivningsberettiget.

Af koncernens omsætning i 2015 på 2.133 mio. kr. kan 461 mio. kr. henføres til Sanovo Greenpack. Af koncernens resultat for 2015 på 111 mio. kr. kan 19 mio. kr. henføres til Sanovo Greenpack. Omsætning og resultat for Sanovo Greenpack for henholdsvis regnskabsåret og fra overtagelsestidspunktet er identiske.

37 EFTERFØLGENDE BEGIVENHEDER

Den 13. januar 2016 meddelte Hartmann i selskabsmeddelelse 1/2016 efter afsluttede forhandlinger med medarbejderrepræsentanter i Tyskland, at koncernens tyske fabrik lukkes i 2. kvartal 2016 som tidligere foreslået. Produktionen flyttes til øvrige europæiske fabrikker, hvor kapaciteten udvides.

Den 14. januar 2016 meddelte Hartmann i selskabsmeddelelse 2/2016, at koncernen investerer i niveauet USD 30 mio. og etablerer produktion i Midtvesten i USA med henblik på at fortsætte den positive salgsudvikling i Nordamerika.

Herudover er der ikke efter regnskabsårets afslutning indtruffet væsentlige begivenheder af betydning for koncern- og moderselskabsregnskabet, der ikke er indregnet eller omtalt i årsrapporten.

38 ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

KONCERNREGNSKABET

Koncernregnskabet omfatter moderselskabet Brødrene Hartmann A/S samt virksomheder, hvori moderselskabet direkte eller indirekte besidder flertallet af stemmerettighederne eller på anden måde har kontrol over virksomhederne (dattervirksomheder). Virksomheder, hvori koncernen besidder mellem 20% og 50% af stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder. Koncernregnskabet udarbejdes på grundlag af regnskaber for moderselskabet og dattervirksomhederne som et sammendrag af regnskabsposter af ensartet karakter. De regnskaber, der er anvendt til brug for konsolideringen, er udarbejdet i overensstemmelse med koncernens regnskabspraksis. Der foretages eliminering af koncerninterne indtægter og omkostninger, aktiebesiddelser, udbytter og mellemværender samt realiserede og urealiserede interne gevinster og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder. Moderselskabets kapitalandele i de konsoliderede dattervirksomheder udlignes med moderselskabets andel af dattervirksomhedernes dagsværdi af identificerede nettoaktiver opgjort på det tidspunkt, hvor koncernforholdet blev etableret.

Virksomhedssammenslutninger

Nyerhvervede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra overtagelsestidspunktet. Overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor kontrollen over virksomheden faktisk overtages.

Ved køb af nye virksomheder, hvor koncernen opnår bestemmende indflydelse over den erhvervede virksomhed, anvendes

Noter

overtagelsesmetoden, hvorefter de nytilkøbte virksomheders identificerbare aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser måles til dagsværdi på overtagelsestidspunktet. Omstruktureringsomkostninger indregnes alene i overtagelsesbalancen, hvis de udgør en forpligtelse for den overtagne virksomhed. Der tages hensyn til skatteeffekten af de foretagne omvurderinger.

Købsvederlaget for en virksomhed består af dagsværdien af det erlagte vederlag for den overtagne virksomhed. Hvis vederlagets endelige fastsættelse er betinget af en eller flere fremtidige begivenheder, indregnes disse til dagsværdien heraf på overtagelsestidspunktet. Omkostninger, der vedrører virksomhedsovertagelsen, indregnes i resultatet ved afholdelsen.

Positive forskelsbeløb (goodwill) mellem købsvederlaget for den erhvervede virksomhed og dagsværdien af de overtagne aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser indregnes som et aktiv i immaterielle aktiver og testes minimum en gang årligt for værdiforringelse. Hvis den regnskabsmæssige værdi af aktivet overstiger dets genindvindingsværdi, nedskrives det til den lavere genindvindingsværdi.

Ved negative forskelsbeløb (negativ goodwill) revurderes de opgjorte dagsværdier og det opgjorte købsvederlag for virksomheden. Hvis forskelsbeløbet fortsat er negativt, indregnes forskelsbeløbet som en indtægt i resultatet.

Hvis der på overtagelsestidspunktet er usikkerhed om identifikation eller måling af overtagne aktiver, forpligtelser eller eventualforpligtelser eller fastlæggelsen af købsvederlaget, sker første indregning på grundlag af foreløbigt opgjorte værdier. De foreløbigt opgjorte værdier kan reguleres, eller yderligere aktiver eller forpligtelser indregnes, indtil 12 måneder efter overtagelsen, hvis der er fremkommet ny information vedrørende forhold, der eksisterede på overtagelsestidspunktet, som ville have påvirket opgørelsen af værdierne på overtagelsestidspunktet, havde informationen været kendt.

Efterfølgende ændringer i skøn over betingede købsvederlag indregnes som hovedregel direkte i resultatet.

Omregning af fremmed valuta

For hver af de rapporterende virksomheder i koncernen fastsættes en funktionel valuta. Den funktionelle valuta er den valuta, som benyttes i det primære økonomiske miljø, hvori den enkelte rapporterende virksomhed opererer. Transaktioner i andre valutaer end den funktionelle valuta er transaktioner i fremmed valuta. Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til den funktionelle valuta efter transaktionsdagens kurs. Gevinster og tab, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i totalindkomstopgørelsen som en finansiel post. Tilgodehavender, gæld og andre monetære

poster i fremmed valuta omregnes til den funktionelle valuta til balancedagens kurs. Forskelle mellem balancedagens kurs og transaktionsdagens kurs eller kursen i den seneste årsrapport indregnes i totalindkomstopgørelsen som en finansiel post. Ved indregning af udenlandske dattervirksomheder og associerede virksomheder med en anden funktionel valuta end danske kroner omregnes totalindkomstopgørelserne til transaktionsdagens kurs, og balanceposterne inkl. goodwill omregnes til balancedagens valutakurser. Som transaktionsdagens kurs anvendes gennemsnitskurs for de enkelte måneder i det omfang, det ikke giver et væsentligt anderledes billede.

Kursforskelle, opstået ved omregning af disse virksomheders egenkapital ved årets begyndelse til balancedagens valutakurser samt ved omregning af totalindkomstopgørelser fra gennemsnitskurser til balancedagens valutakurser, indregnes i koncernregnskabet under anden totalindkomst i egenkapitalen som en særskilt reserve. Kursregulering af mellemværender med udenlandske dattervirksomheder, der anses for en del af den samlede investering i dattervirksomheder med en anden funktionel valuta end danske kroner, indregnes i koncernregnskabet under anden totalindkomst. Tilsvarende indregnes i koncernregnskabet valutakursgevinster og -tab på den del af lån og afledte finansielle instrumenter indgået til kurssikring af udenlandske dattervirksomheder, som effektivt modsvarer valutakursgevinst/-tab på investering i dattervirksomheden, under anden totalindkomst.

Ved hel eller delvis afståelse af udenlandske enheder eller ved tilbagebetaling af mellemværender, der anses for en del af nettoinvesteringen, indregnes den andel af de akkumulerede valutakursreguleringer, der er indregnet i egenkapitalen, og som kan henføres hertil, i årets resultat samtidig med eventuel gevinst eller tab ved afståelsen.

Afledte finansielle instrumenter

Koncernen anvender valutaterminskontrakter til at begrænse valutarisici. Afledte finansielle instrumenter anvendes ikke i spekulationsøjemed. Afledte finansielle instrumenter indregnes på handelsdagen til kostpris og efterfølgende til dagsværdi på balancedagen. Dagsværdi af afledte finansielle instrumenter præsenteres i andre tilgodehavender (ved positiv værdi) og anden gæld (ved negativ værdi). Såvel realiserede som urealiserede gevinster og tab på kontrakter indregnes i totalindkomstopgørelsen under finansielle poster, medmindre de afledte finansielle instrumenter er indgået til sikring af fremtidige pengestrømme. Værdireguleringer af afledte finansielle instrumenter, der er indgået til sikring af fremtidige pengestrømme, og som er effektive, indregnes i anden totalindkomst. Værdireguleringer af en eventuel ikke-effektiv del af de pågældende afledte finansielle instrumenter indregnes under finansielle poster. I takt med at de sikrede transaktioner realiseres, indregnes gevinst eller tab på sikringsinstrumentet i samme regnskabspost som de

Noter

sikrede poster, og posteringerne i anden totalindkomst tilbageføres. Hvis en sikret transaktion ikke længere forventes at indtræffe, overføres de akkumulerede nettogevinsten eller nettotab til årets resultat fra anden totalindkomst. Dagsværdier af afledte finansielle instrumenter beregnes på grundlag af aktuelle markedsdata og anerkendte værdiansættelsesmetoder.

TOTALINDKOMSTOPGØRELSE

Nettoomsætning

Omsætning ved salg af handelsvarer og færdigvarer indregnes i årets resultat, når levering og risikoovergang til køber har fundet sted, og såfremt indtægten kan opgøres pålideligt og forventes modtaget. Omsætning vedrørende tjenesteydelser indregnes i takt med, at serviceydelserne leveres. Omsætning fra mindre reparations- og renoveringsarbejder indregnes, når opgaven er udført. Ved større opgaver indregnes omsætning i takt med, at opgaverne udføres. Omsætning måles til dagsværdien af det aftalte vederlag ekskl. moms og afgifter opkrævet på vegne af tredjepart. Alle former for afgivne rabatter modregnes i omsætningen.

Produktionsomkostninger

I produktionsomkostninger indregnes direkte og indirekte omkostninger, herunder afskrivninger og gager, der er afholdt for at opnå årets nettoomsætning. Under produktionsomkostninger indregnes tillige forskningsomkostninger samt de udviklingsomkostninger, der ikke opfylder kriterierne for aktivering.

Endvidere indregnes afskrivning på aktiverede udviklingsomkostninger.

Salgs- og distributionsomkostninger

I salgs- og distributionsomkostninger indregnes omkostninger til fragt, salgsmedarbejdere, reklame- og udstillingsomkostninger samt afskrivninger.

Administrationsomkostninger

I administrationsomkostninger indregnes omkostninger til administrative medarbejdere, ledelsen, kontorlokaler, kontoromkostninger samt afskrivninger.

Andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger

I andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger indregnes regnskabsposter af sekundær karakter, blandt andet avance og tab ved salg af materielle aktiver.

Resultat af primær drift før særlige poster

Resultat af primær drift før særlige poster er et væsentligt hovedtal til sammenligning fra år til år.

Særlige poster

Heri indgår væsentlige ikke tilbagevendende indtægter og omkostninger, der har en særlig karakter i forhold til koncernens indtjeningskabende driftsaktiviteter, såsom omkostninger til omfattende restrukturering af processer og grundlæggende strukturmæssige omlægninger. Endvidere klassificeres andre væsentlige beløb af engangskaraktter under denne post, herunder nedskrivninger af materielle aktiver, nedskrivning af goodwill samt gevinster og tab ved frasalg af aktiviteter.

Posterne vises særskilt af hensyn til sammenligneligheden i totalindkomstopgørelsen og for at give et bedre billede af driftsresultatet. Særlige poster specificeres i en note.

Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder i koncernregnskabet

I koncernens totalindkomstopgørelse indregnes den forholdsmæssige andel af de associerede virksomheders resultater efter skat og efter eliminering af forholdsmæssig andel af intern avance/(tab).

Udbytte af kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder i moderselskabets årsregnskab

Udbytte fra kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder indregnes i årets resultat i moderselskabet i det regnskabsår, hvor udbyttet deklarerer.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indeholder renter, realiserede og urealiserede valutakursreguleringer, amortisering samt tillæg og godtgørelse under acontoskatteordningen. Endvidere medtages realiserede og urealiserede gevinster og tab vedrørende afledte finansielle instrumenter, der ikke kan klassificeres som sikringsaftaler.

Skat af årets resultat

Koncernens danske selskaber er sambeskattet med hovedaktionæren Thornico Holding A/S og dets danske dattervirksomheder. Den aktuelle danske selskabsskat fordeles mellem de sambeskattede selskaber i forhold til disses skattepligtige indkomster (fuld fordeling med refusion vedrørende skattemæssige underskud). Årets skat, der består af årets aktuelle selskabsskat, årets sambeskatningsbidrag og ændring i udskudt skat, herunder som følge af ændring i skattesats, indregnes i henholdsvis årets resultat, anden totalindkomst eller i egenkapitalen, afhængig af, hvor regnskabsposten føres.

PENGESTRØMSOPGØRELSEN

Pengestrømsopgørelsen viser pengestrømme for året opdelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet, årets forskydning

Noter

i likvide beholdninger og bankgæld samt likvide beholdninger og bankgæld ved årets begyndelse og slutning.

Pengestrømme fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres efter den indirekte metode som resultat af primær drift før særlige poster reguleret for ikke-kontante poster, ændring i driftskapital, betalte og modtagne renter, betalt selskabsskat samt betalte restruktureringsomkostninger.

Pengestrømme fra investeringsaktivitet

Pengestrømme fra investeringsaktivitet omfatter betalinger ved køb og salg af immaterielle og materielle aktiver, udbytte modtaget fra associerede og dattervirksomheder samt modtaget offentlige tilskud.

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter optagelse og tilbagebetaling af lån, ændringer i størrelse eller sammensætning af aktiekapitalen, herunder køb og salg af egne kapitalandele og omkostninger forbundet hermed, samt udbyttebetaling til selskabsdeltagere.

Likvider

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristet bankgæld.

BALANCEN

Goodwill

Goodwill indregnes ved første indregning i balancen til kostpris. Efterfølgende måles goodwill til kostpris med fradrag af akkumulerede nedskrivninger. Goodwill afskrives ikke, men testes minimum en gang årligt for værdiforringelse, jf. afsnittet om værdiforringelse af langfristede aktiver. Den regnskabsmæssige værdi af goodwill allokteres til koncernens pengestrømsfrembringende enheder på overtagelsestidspunktet. Fastlæggelsen af pengestrømsfrembringende enheder følger den ledelsesmæssige struktur og interne økonomistyring.

Øvrige immaterielle aktiver

Øvrige immaterielle aktiver består af software, kunderelationer og varemærker.

Software måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Software afskrives lineært over den forventede brugstid, som udgør 5 år.

Kunderelationer, erhvervet i forbindelse med virksomhedssammenslutninger, måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af-

skrivninger. Kunderelationer afskrives lineært over den forventede brugstid, som udgør 10 år.

Varemærker med udefinerbar brugstid, erhvervet i forbindelse med virksomhedssammenslutninger, måles til kostpris. Varemærker med udefinerbar brugstid afskrives ikke, men testes minimum en gang årligt for værdiforringelse, jf. afsnittet om værdiforringelse af langfristede aktiver.

Materielle aktiver

Materielle aktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug. For egenfremstillede aktiver omfatter kostprisen omkostninger til lønforbrug, materialer, komponenter og underleverandører. Låneomkostninger indregnes ikke, hvis der er tale om kortere fremstillingsperioder. Kostprisen på et samlet aktiv opdeles i separate bestanddele, der afskrives hver for sig, såfremt brugstiden på de enkelte bestanddele er forskellig. Efterfølgende omkostninger, f.eks. ved udskiftning af bestanddele af et materielt aktiv, indregnes i den regnskabsmæssige værdi af det pågældende aktiv, når det er sandsynligt, at afholdelsen vil medføre fremtidige økonomiske fordele for koncernen. Den regnskabsmæssige værdi af de udskiftede bestanddele ophører med indregning i balancen og overføres til årets resultat. Alle andre omkostninger til almindelig reparation og vedligeholdelse indregnes i årets resultat ved afholdelsen. Materielle aktiver afskrives lineært over aktiverens/komponenternes forventede brugstid, der udgør:

- Bygninger og bygningsbestanddele, 10-25 år
- Produktionsanlæg og maskiner, 3-25 år
- Driftsmidler og inventar, 5-10 år
- It-udstyr inkl. basisprogrammer, 3-5 år

Grunde afskrives ikke. Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets scrapværdi og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Scrapværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revideres årligt. Overstiger scrapværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning. Ved ændring i afskrivningsperioden eller scrapværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn. Afskrivninger indregnes i totalindkomstopgørelsen under henholdsvis produktions-, salgs- og distributions- samt administrationsomkostninger. Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle aktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Avance og tab indregnes i totalindkomstopgørelsen i henholdsvis andre driftsindtægter og andre driftsomkostninger.

Noter

Kapitalandele i associerede virksomheder i koncernregnskabet

Kapitalandele i associerede virksomheder måles efter den indre værdis metode. Kapitalandele i associerede virksomheder måles i balancen til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes indre værdi opgjort efter koncernens regnskabspraksis med fradrag eller tillæg af forholdsmæssig andel af urealiserede koncerninterne avancer og tab og med tillæg af regnskabsmæssig værdi af goodwill.

Kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder i moderselskabets årsregnskab

Kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder måles til kostpris. Hvor kostprisen overstiger genindvindingsværdien, nedskrives til denne lavere værdi. Ved tilbageførsel af nedskrivninger opskrives den regnskabsmæssige værdi til genindvindingsværdien, dog maksimalt til kostprisen.

Værdiforringelse af langfristede aktiver

Goodwill og øvrige immaterielle aktiver med udefinerbar brugstid testes årligt for værdiforringelse, første gang inden udgangen af overtagelsesåret.

Den regnskabsmæssige værdi af goodwill testes minimum en gang årligt for værdiforringelse sammen med de øvrige langfristede aktiver i den pengestrømsfrembringende enhed, hvortil goodwill er allokert, og nedskrives til genindvindingsværdi i årets resultat, såfremt den regnskabsmæssige værdi er højere. Nedskrivninger på goodwill tilbageføres ikke. Genindvindingsværdien opgøres til nutidsværdien af de forventede fremtidige nettopengestrømme fra den virksomhed eller aktivitet (pengestrømsfrembringende enhed), som goodwill er knyttet til.

Udskudte skatteaktiver vurderes årligt for værdiforringelse og nedskrives, såfremt det vurderes som sandsynligt, at det udskudte skatteaktiv ikke kan udlignes i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion. Ved vurderingen lægges vægt på typen og arten af det indregnede udskudte skatteaktiv, den forventede tidshorisont for udligningen af det udskudte skatteaktiv mv.

Den regnskabsmæssige værdi af øvrige langfristede aktiver vurderes årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse. Når en sådan indikation er til stede, beregnes aktivets genindvindingsværdi. Genindvindingsværdien er den højeste af et aktivs nettosalgspris eller nutidsværdien af de forventede, fremtidige nettopengestrømme. Et tab ved værdiforringelse indregnes, når den regnskabsmæssige værdi af et aktiv eller dets pengestrømsgenererende enhed overstiger aktivets eller dets pengestrømsgenererende enheds genindvindingsværdi. Tab ved værdiforringelse indregnes i årets resultat. Nedskrivninger på andre aktiver tilbageføres

i det omfang, der er sket ændringer i de forudsætninger og skøn, der førte til nedskrivninger. Nedskrivninger tilbageføres kun i det omfang, aktivets nye regnskabsmæssige værdi ikke overstiger den regnskabsmæssige værdi, aktivet ville have haft efter afskrivninger, såfremt aktivet ikke havde været nedskrevet.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. Er netto-realisationsevnen lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi. Kostpris for handelsvarer samt råvarer og hjælpematerialer omfatter købspris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger. Kostpris for fremstillede færdigvarer samt varer under fremstilling omfatter kostpris for råvarer, hjælpematerialer og direkte løn med tillæg af indirekte produktionsomkostninger. Indirekte produktionsomkostninger indeholder indirekte materialer og løn samt vedligeholdelse af og afskrivning på de i produktionsprocessen benyttede maskiner, fabriksbygninger og udstyr samt omkostninger til fabrikadministration og ledelse.

Netto-realisationsevnen for varebeholdninger opgøres som salgssum med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der afholdes for at effektivere salget, og fastsættes under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgpris.

Kort- og langfristede tilgodehavender

Tilgodehavender (herunder endnu ikke modtagne offentlige tilskud) måles til amortiseret kostpris. Der foretages nedskrivning til imødegåelse af tab, hvor der vurderes at være indtruffet værdiforringelse. Nedskrivning foretages individuelt.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, indregnet under aktiver, omfatter betalte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Egenkapital

Udbytte

Forslag til udbytte for regnskabsåret vises som en særskilt post under egenkapitalen. Foreslået udbytte indregnes som en forpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på generalforsamlingen.

Egne kapitalandele

Anskaffelses- og afståelsessummer for samt udbytte af egne kapitalandele, erhvervet af moderselskabet eller dattervirksomhederne, indregnes i egenkapitalen under overført resultat.

Reserve for valutakursregulering

Reserve vedrørende valutakursregulering i koncernregnskabet omfatter kursforskelle opstået ved omregning af regnskaber for udenlandske dattervirksomheder fra deres funktionelle valuta til koncernens præsentationsvaluta.

Noter

Reserve for sikringstransaktioner

Reserve for sikringstransaktioner indeholder den akkumulerede nettoændring i dagsværdien af sikringstransaktioner, der opfylder kriterierne for sikring af fremtidige betalingsstrømme, og hvor den sikrede transaktion endnu ikke er realiseret.

Pensionsforpligtelser

Forpligtelser vedrørende bidragsbaserede pensionsordninger, hvor koncernen løbende indbetaler faste pensionsbidrag til uafhængige pensionselskaber, indregnes i årets resultat i den periode de optjenes, og skyldige indbetalinger indregnes i balancen under anden gæld.

For ydelsesbaserede ordninger foretages en årlig aktuarberegning af kapitalværdien af de fremtidige ydelser, som skal udbetales i henhold til ordningen. Kapitalværdien beregnes på grundlag af forudsætninger om den fremtidige udvikling i bl.a. lønniveau, rente, inflation og dødelighed. Kapitalværdien beregnes alene for de ydelser, som de ansatte har optjent ret til gennem deres hidtidige ansættelse i koncernen. Den aktuarmæssigt beregnede kapitalværdi med fradrag af dagsværdien af eventuelle aktiver knyttet til ordningen indregnes i balancen under pensionsforpligtelser. I årets resultat indregnes årets pensionsomkostninger baseret på aktuarmæssige skøn og finansielle forventninger ved årets begyndelse. Forskelle mellem den forventede udvikling af pensionsaktiver og -forpligtelser og de realiserede værdier betegnes aktuarmæssige gevinster eller tab og indregnes i totalindkomstopgørelsen via anden totalindkomst. Såfremt en pensionsordning netto er et aktiv, indregnes aktivet alene i det omfang, det modsvarer fremtidige tilbagebetalinger fra ordningen, eller det vil føre til reducerede, fremtidige indbetalinger til ordningen.

Selskabsskat og udskudt skat

Aktuelle skatteforpligtelser og tilgodehavende aktuel skat indregnes i balancen som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst reguleret for skat af tidligere års skattepligtige indkomster samt for betalte acontoskatter. Skyldige og tilgodehavende sambeskatningsbidrag indregnes i balancen under selskabsskat.

Udskudt skat måles efter den balanceorienterede gælds metode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser. Der indregnes dog ikke udskudt skat af midlertidige forskelle vedrørende skattemæssig, ikke-afskrivningsberettiget goodwill og kontorejendomme samt andre poster, hvor midlertidige forskelle – bortset fra virksomhedsovertagelser – er opstået på anskaffelsestidspunktet uden at have effekt på resultat eller skattepligtig indkomst. I de tilfælde, hvor opgørelse af skatteværdien kan foretages efter forskellige beskatningsregler, måles udskudt skat på henholdsvis grundlag

af den af ledelsen planlagte anvendelse af aktivet og afvikling af forpligtelsen. Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede, skattemæssige underskud, indregnes under andre langfristede aktiver med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt, enten ved udligning i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion. Der foretages regulering af udskudt skat vedrørende foretagne eliminerings af urealiserede koncerninterne avancer og tab. Udskudt skat måles på grundlag af de skatteregler og skattesatser i de respektive lande, der med balancedagens lovgivning vil være gældende, når den udskudte skat forventes udløst som aktuel skat.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser indregnes, når koncernen som følge af en begivenhed indtruffet før eller på balancedagen har en retslig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at indfrielsen af forpligtelsen vil medføre et forbrug af koncernens økonomiske ressourcer. Hensatte forpligtelser måles til ledelsens bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne.

Garantiforpligtelser indregnes i takt med salg af varer og tjenesteydelser, baseret på afholdte garantiomkostninger i tidligere regnskabsår.

Omkostninger til restruktureringer indregnes som forpligtelser, når en detaljeret, formel plan for restruktureringen er offentliggjort senest på balancedagen over for de parter, der er berørt af planen.

Finansielle forpligtelser

Finansielle forpligtelser omfatter gæld til kreditinstitutter, leverandørgæld, gæld til dattervirksomheder og associerede virksomheder samt anden gæld.

Gæld til kreditinstitutter indregnes ved låneoptagelsen til det modtagne provenu med fradrag af afholdte transaktionsomkostninger. I efterfølgende perioder måles gæld til kreditinstitutter til amortiseret kostpris svarende til den kapitaliserede værdi ved anvendelse af den effektive rente, hvorved forskellen mellem provenuet og den nominelle værdi (kurstabet) indregnes i årets resultat over låneperioden.

Øvrige gældsforpligtelser måles til nettorealiseringsværdi.

Offentlige tilskud

Tilskud vedrørende materielle aktiver indregnes i balancen som forpligtelser. Tilskuddene indregnes i årets resultat over aktivernes brugstid.

Noter

SEGMENTOPLYSNINGER

Rapporteringen af forretningssegmenter er i overensstemmelse med den interne rapportering til koncerndirektion og bestyrelse.

Hartmanns aktiviteter segmenteres med baggrund i de indrapporterende enheders geografiske placering.

Den interne ledelsesrapportering følger koncernens anvendte regnskabspraksis.

Segmentindtægter og -omkostninger samt segmentaktiver og -forpligtelser omfatter de poster, der i den interne ledelsesrapportering direkte er henført til det enkelte segment, samt de poster der indirekte er allokeret til det enkelte segment på et pålideligt grundlag. Resultat af associerede virksomheder, finansielle poster, indkomstskatter, kapitalandele i associerede virksomheder, skatteaktiver og -passiver samt likvider og bankgæld allokeres ikke til rapporteringspligtige segmenter.

De rapporteringspligtige segmenter er:

- Europe
- Americas

NØGLETALSDEFINITIONER

Nøgletallene er beregnet efter Finansforeningens 'Anbefalinger & Nøgletal 2015'.

Investeret kapital

Nettoarbejdskapital + immaterielle aktiver + materielle aktiver + andre langfristede tilgodehavender - offentlige tilskud

Nettoarbejdskapital

Varebeholdninger + tilgodehavender + øvrige driftsmæssige, kortfristede aktiver - pensionsforpligtelser - leverandørgæld - øvrige driftsmæssige, kortfristede forpligtelser (ekskl. restrukturering)

Nettorentebærende gæld

Kreditinstitutter + kassekreditter - likvide beholdninger

Overskudsgrad

$\frac{\text{Resultat af primær drift før særlige poster} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$

Afkast af investeret kapital (ROIC)

$\frac{\text{Resultat af primær drift før særlige poster} \times 100}{\text{Gennemsnitligt investeret kapital}}$

Egenkapitalforrentning

$\frac{\text{Årets resultat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$

Egenkapitalandel

$\frac{\text{Egenkapital, ultimo} \times 100}{\text{Aktiver, ultimo}}$

Gearing

$\frac{\text{Nettorentebærende gæld} \times 100}{\text{Egenkapital, ultimo}}$

Resultat pr. aktie (EPS)

$\frac{\text{Årets resultat}}{\text{Gennemsnitligt antal aktier}}$

Ved beregningen af udvandet EPS reguleres for udestående aktieoptioner.

Indre værdi pr. aktie

$\frac{\text{Egenkapital, ultimo}}{\text{Antal aktier (ekskl. egne aktier), ultimo}}$

Price/earnings

$\frac{\text{Børskurs}}{\text{Resultat pr. aktie}}$

Udbytteandel

$\frac{\text{Samlet udbytteudbetaling} \times 100}{\text{Årets resultat}}$

Pengestrøm pr. aktie

$\frac{\text{Pengestrømme fra driftsaktivitet}}{\text{Gennemsnitligt antal aktier (ekskl. egne aktier)}}$

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for 2015 for Brødrene Hartmann A/S.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og moderselskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultater, pengestrømme og finansielle stilling samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som koncernen og moderselskabet står over for.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Gentofte, 8. marts 2016

Direktion: Ulrik Kolding Hartvig Marianne Rørslev Bock
Adm. direktør *Koncernfinansdirektør*

Bestyrelsen: Agnete Raaschou-Nielsen Niels Hermansen Jan Peter Antonisen
Formand *Næstformand*

Jørn Mørkeberg Nielsen Steen Parsholt Niels Christian Petersen

Andy Hansen

Den uafhængige revisors erklæringer

TIL AKTIONÆRERNE I BRØDRENE HARTMANN A/S

Påtegning på koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet

Vi har revideret koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet for Brødrene Hartmann A/S for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015, der omfatter totalindkomstopgørelse, pengestrømsopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter; herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som moderselskabet. Koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet udarbejdes efter International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et moderselskabsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et moderselskabsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandling for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i koncernregnskabet og i moderselskabsregnskabet. De valgte revisionshandling afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et koncernregnskab og et modersel-

skabsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015 i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards som godkendt af EU og danske oplysningskrav for børsnoterede selskaber.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og moderselskabsregnskabet.

København, 8. marts 2016

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 33963556

Martin Faarborg
Statsaut. revisor

Kim Mücke
Statsaut. revisor

Kort om Hartmann

Hartmann er verdens førende producent af ægemballage i støbepap, markedsleder inden for fremstilling af frugtemballage i Sydamerika og en af verdens største producenter af maskiner til fremstilling af emballage i støbepap. Hartmann blev stiftet i 1917, og virksomhedens markedsposition er grundlagt på baggrund af stærke teknologiske kompetencer og indgående erfaring med produktion af støbepap siden 1936.

Bæredygtighed

Bæredygtighed og miljøsyn er integrerede elementer i Hartmanns forretningsmodel og strategi. Alle Hartmanns produkter er baseret på returpapir, som er en fornybar, CO₂-neutral og biologisk nedbrydelig ressource. Hartmann arbejder tæt sammen med sine kunder for at understøtte behovet for bæredygtige produkter i detailhandlen og var den første producent til at tilbyde FSC-mærket såvel som CO₂-neutral detailemballage.

Markeder

Hartmanns ægemballage sælges globalt. De væsentligste markeder er Europa, Sydamerika og Nordamerika, hvor Hartmann har stærke markedspositioner. Virksomheden er markedsleder i Europa samt i Sydamerika, hvor produktporteføljen også omfatter frugtemballage.

Hartmann har en mindre, men stigende andel af det nordamerikanske marked. Virksomhedens teknologi, herunder maskiner og ydelser, sælges også globalt uden for Hartmanns hovedmarkeder.

Kunder

Hartmann afsætter æg- og frugtemballage til producenter og distributører samt detailkæder, som i stigende grad efterspørger virksomhedens markedsføringsekspertise. Hartmanns teknologi og relaterede ydelser afsættes til producenter af emballage i støbepap.

Organisation

Hartmann har 2.100 medarbejdere og hovedsæde i Gentofte, Danmark. Produktionen finder sted på egne fabrikker, heraf fire i Europa og en i Israel samt fire i Sydamerika og en i Canada.

Hartmann-aktien

Hartmanns aktie har været noteret på Nasdaq Copenhagen siden 1982. Der er en aktiekasse, og hver aktie har en stemme. Interesserede kan få tilsendt finansielle rapporter og selskabsmeddelelser ved tilmelding til Hartmanns nyhedstjeneste på investor.hartmann-packaging.com.

Brødrene Hartmann A/S

Ørnegårdsvej 18
DK-2820 Gentofte

Telefon: (+45) 45 97 00 00
Telefax: (+45) 45 97 00 01
e-mail: bh@hartmann-packaging.com
Web: hartmann-packaging.com

CVR-nr. 63 04 96 11

Årsrapporten er udgivet som selskabsmeddelelse nr. 5/2016 via Nasdaq Copenhagen på dansk og engelsk. Såfremt der er forskel på udgaverne og ved tvivlstilfælde, er den danske version gældende.

Alle varemærker såsom handelsnavne og andre fremhævede benævnelser i denne rapport er varemærkebeskyttet af og tilhører Brødrene Hartmann A/S.

© 2016 Brødrene Hartmann A/S